

ŽIVELA BORBENA ENOTNOST NAPREDNIH SIL NAŠEGA OZEMLJA!

Naročnina Ljudskega tednika se plačuje:
za STO in Italijo pri upravi v Trstu ul. S. Frančiška 20 za cono B pri Centru tiska v Kopru,
za Jugoslavijo pri ADIT-u v Ljubljani, Tyrševa 34 ali na čekovni račun pri Komunalni banki, N. 6 - 1 - 90603 - 7
Cena listu: lir 20. — din 15.
— v Jugoslaviji in din 8 v coni B.

LJUDSKI TEDNIK

CENA 20 lir.

TRST 29. aprila 1950

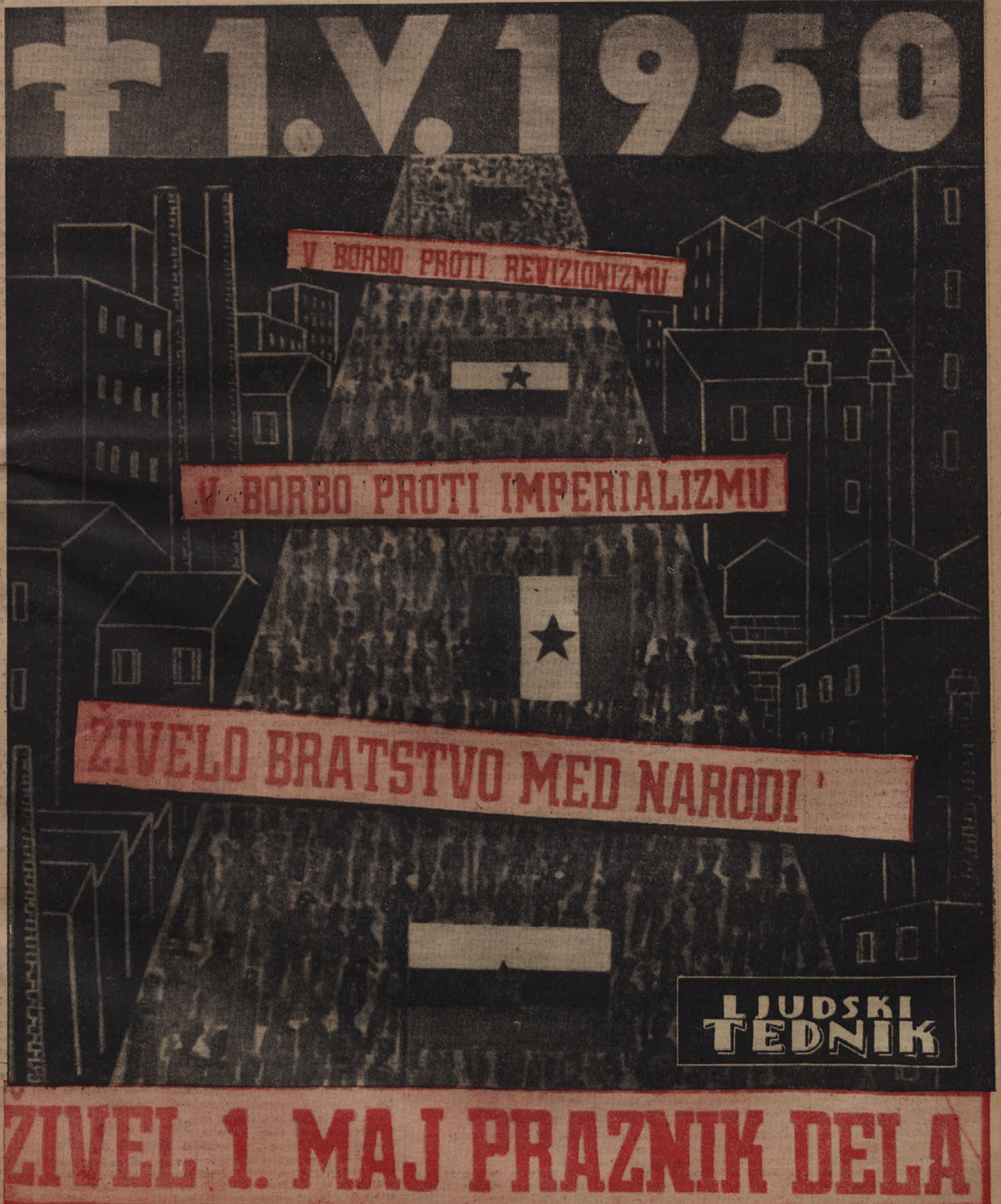
LETO PETO številka 211

Poštnina plačana v gotovini.

Spedizione in abb. post. II. gruppo

Uredništvo Ljudskega tednika:

Trst, ul. Montecchi 6-II. Rokopise pošiljati na naslov uredništva. Po uporabi se rokopisi, razen na izrecno željo, ne vračajo. Vse ostale dopise administrativnega značaja je treba pošiljati na Upravo listov Založništva tržaškega tiska v Trstu, ul. S. Frančiška 20.

DEMOKRATI! SLOVENC!

Kominformisti so jasno povedali, da so za povrnitev STO-ja k Italiji in s tem, da so glavni poborniki novega pohoda italijanskega imperializma proti Jugoslaviji!

KRONIKA

14.000 londonskih pristaniških delavcev je stopilo v stavko. Med parlamentarno debato o proračunski postavki, ki predvideva 33% povišanje cene bencina in uvedbi davka pri nakupu prevoznih sredstev je vlada rešila zaupnico, ki jo je postavila, samo s 5 glasovi večine.

Stavka 12.000 pristaniških delavcev. V Antwerpen se belgijske stranke še vedno pogajajo o kraljevih predlogih glede njegove vrnitve v Belgijo. Socialisti so se odločili, da ne bodo dovolili kralju, da bi bival v Belgiji po podelitvi kraljevske oblasti sinu Baldovinu. Državni svet belgijske zveze dela je že opozoril belgijski delavski razred, da so šle stranke predaleč s koncesijami glede kraljevega povratka in prevzema oblasti po njegovem sinu Baldovinu. Zveza je zahtevala formalno jamstvo, da kralj ne bo s svojo pristojnostjo nikdar motil miru v državi. Opozorila je tudi delavce, naj bodo pripravljene na splošno stavko, čim bodo to zahtevale okoliščine.

Namestniki zunanjih ministrov so se zopet sestali v Londonu v zvezi s pogajanjem glede avstrijske mirovne pogodbe. Na njej ni vedel sovjetski delegat ničesar povedati o napredovanju avstrijsko-sovjetskih pogovorov na Dunaju. Konferenco so zopet predložili na 22. maj.

Predsednik prezidija ljudske republike madžarske Szakasits je odstopil iz »zdravstvenih razlogov«.

Trygve Lie je na potovanju v Evropo. Pred odhodom je dejal da je treba napraviti konec hladni vojni. Dosedanja trenja bi bilo treba odstraniti pred septembrom, ko se prične zasedanje glavne skupščine OZN. O Trygve Liejevem potovanju je Wallace izjavil: »Oni, ki si v ZDA želijo miru, upajo, da se bo Trygve Lie lahko sestal z Attleejem in Stalinom v zvezi s programom, ki bi odpravil strah Angležem, Rusom in Američanom«. Prvi korak, je nadaljeval Wallace, je v tem, da pride do sporazuma med Stalinom in Attleejem v zvezi s preliminarnimi razgovori s Trumanom, katerim bi nato sledili sestanki Varnostnega sveta OZN.

Ljudska vojska Kitajske neprestano napreduje na otoku Hainanu. Po zasedbi glavnega mesta Hainan je položaj kuomintangovih čet na otoku postal obupen. Glavni poveljniki korumpirane nacionalistične vojske so že zbežali.

V Londonu se razgovarjajo namestniki treh zahodnih zunanjih ministrov, ki pripravljajo sestaneke Achesona, Bevina in Schumana. Po uradnih sporočilih bodo do 8. maja, ko se bo konferenca pričela, sestavili podroben program sestanka.

Na gospodarski konferenci v Tokiu se je sestalo 23 ameriških izvedencev, ki razpravljajo na tej konferenci o raznih gospodarskih vprašanjih Daljnega vzhoda in jugovzhodne Azije. Japanci so pri tem gospodarskem svetu zahtevali, naj ustanovi Marshallov načrt za Azijo.

Senator Taft je izjavil, da je znižanje kreditov za Marshallovo pomoč v prihodnjem letu od 3,1 milijarde na 2,5 milijarde dolarjev.

Izrael je protestiral proti priključitvi arabskega dela Palestine Jordaniji, ki jo je izvedla nova jordanska skupščina. Izraelski predstavnik je izjavil, da sklenitev premirja z Jordanom še ni nikakoli dokončna rešitev vprašanja arabskega dela Palestine. Takšna rešitev ni mogoča brez pogajanj in sklenitve mirovne pogodbe med obema državama.

V Egiptu je bilo ukinjeno obsedno stanje. Obsedno stanje so proglasili maja 1948 ob pričetku vojne z Izraelom.

Svetovni tisk o istrskih volitvah

Jasno je, da so imele istrske volitve tudi svoj odmev v svetovnem tisku. Vendar pa svetovni tisk ne govori kot italijanski tisk o terorju niti o ranjenih ter mrtvih in ponorelih. »New York Times«, ki je na primer nekaj dni prej govoril, da so volitve v Istri esamo fikcija, piše 17. t. m., da eni so bili vidni znaki zastraševanja. Dopolnilnik »Reuterja« je videl razmere v Istri čisto drugače kot italijanski novinarji, ko pravi: »Sel sem skozi vas, ki so bile veselo okrašene z volivnimi gesli v slovenskem in italijanskem jeziku...« Reakcionarni »Washington Posta« poudarja, da ameriški novinarji niso mogli najti dokaza, ki bi potrdil obtožbe nekaterih italijanskih novinarjev, da so jih v italijanski coni topli in žalili. Podobno so pisale francoske in angleške poročevalske agencije.

Vse to pisanje nam ne kaže samo, da svetovni tisk zelo izbira novice iz italijanskega vira, temveč ga v tem primeru odkrito postavlja na laž.

Laži reakcionarnega in kominformističnega tiska

Vse drugače pa je seveda pisal italijanski tisk, ki si je nadel nalogo, da podpre ekspanzionistično in aneksionistično kampanjo italijanske vlade do Tržaškega ozemlja, zlasti pa jugoslovanske cone. Zaradi pomanjkanja argumentov so si morali novinarji pomagati vsak po svoje, v kolikor je pač delovala njihova fantazija. Opaziti je pri tem tisku predvsem, da je izgubil zaradi odločne besede istrskega ljudstva svojo glavo in da je zaradi tega zapadal v smešnosti.

Kominform brez krinke:

Pajetta: S prihodom guvernerja bo odprta pot za priključitev STO-ja k Italiji

Kominform s krinko:

Vidali: Prihod guvernerja, združitve obeh con potem pa aboljša rešitev

Tako smo imeli priliko brati o »epigromih Italijanov« o »balkanskem terorju«, o »koncentracijskih taboriščih«, o »stotinah ljudi brez strehe, ranjenih po bolnicah, nosečih in starih ženah, ki so ponorele zaradi terorja, o kazno vanju po naglem postopku, paničnem strahu ljudi (ki se ga jim more brati že na očeh, ko prihajajo v Trst), ženah, ki so brez oblike begale po cestah itd.

Seveda ni mogla pri takem pisanju ultrareakcionarnega tiska zaostajati kominformistična »Unita«. Krepko se je trudila za prvenstvo v tej kampanji. Zato je imel prosluli kominformistični novinar Pandullo zopet priliko, da je pokazal svoje nebrzdano sovraštvo do ljudi, ki so po rodu »Slavci« in o katerih pravi, da v Istri lovijo Italijane s pogromi, ki prav nič ne zaostajajo za tistimi, ki so jih organizirali nacisti proti Židom... in nadaljuje, da beže Italijani v gozdove, kajti začela se je prava državljanska vojna; ranjenih sploh več ne štejejo, ljudstvo v trumah beži v Trst!

Čemu služi vsa ta gonja

Ze po obsegu, ki ga je ta gonja zavzela, moremo ugotoviti, da so italijanski vladni krogi imeli za potrebno postaviti vprašanje STO-ja v središče pozornosti svetovne javnosti. Seveda so z gonjo podprli tudi znano zahtevo Italije po Tržaškem ozemlju. Po pisanju italijanskega tiska so dali signal, da bi bil čas, da se tudi emanifestanti zganijo. In res je v Milanu nekaj pripadnikov italijanskega socialnega gibanja (Corsica Malta) in kominformističnih aktivistov protestiralo pred jugoslovanskim konzulatom. Isto se je dogodilo v Rimu. Seveda tudi člani tržaških podružnic teh strank niso hoteli zaostajati in so pretepli dva šoferja jugoslovanske trgovske delegacije...

Medtem so uradni rimski krogi to kampanjo v svojem delokrogu še krepili. De Gasperi je svedčano izjavil, da bo še nadalje »podpiral odločno linijo grofa Sforze«. Demokristjanska stranka pa je sprejela resolucijo, v kateri so navedene z ničimer dokazane trditve, da so bile volitve v jugoslovanski coni »prisiljene in protidemokratske«.

S kričanjem »primite tatus« so hoteli v Rimu s hrupom o namišljenem terorju v Istri skriti svoje zločine nad italijanskim ljudstvom (Modena itd.) hkrati pa pozabiti na vse tiste dni, ko so spreminjali Tržaško ozemlje v italijansko provinco, ko so hoteli z različnimi gospodarskimi ukrepi povzročiti gospodarski razsul v Istrskem okrožju!

Jasno pa je, da skušajo s tem kričanjem prepričati resnični teror, ki ga demokristjanska vlada izvaja vsak dan nad Slovenci v Italiji, katerim je vzela vse njihove narodnostne in demokratske pravice, njihove politične in državljanske svoboščine ter nad njimi izvaja režim raznarodovanja in vsakovrstnega zatiranja.

Kaj je cilj kominformistov

Med italijanskim tiskom je njegov kominformistični del nosil zastavo v gonji proti ljudski oblasti v coni B. V teh 14 dnevih so se kominformisti pozvižgali v svojih časopisih na borbo proti brezposelnosti, borbo kolonov in polovinarjev (do nje sicer že prej niso kazali posebnih simpatij) za zemljo. Pozabili so na Scelbov teror in žrtve, ki so padle pod streli njegovih brzostrelk. Niti na misel jim ni prišlo, da Američani že drugič izkrevajo svoje orožje v Italiji. Tudi to pot je izkrevanje potekalo brez nepravil.

Zato so se pa temeljiteje lotili borbe proti ljudski oblasti v Istrskem okrožju, katero je istrsko ljudstvo na volitvah plebiscitno potrdilo in pokazalo, da ne mara nikoli več italijanskih imperialistov, da hoče svojo ljudsko oblast, ne pa oblast Scelbe!

Kominformistično časopisje je kar tekmovalo v tem z najbolj reakcionarnim časopisjem, kdo bo večji irendentist. Bili so se kominformisti, da bi jih reakcija ne prehitela. Hoteli so imeti GLAVNE ZASLUGE v imperialistični gonji za povrnitev Tržaškega ozemlja Italiji. Danes potrebujejo kominformisti také zasluges, da bi z njimi opravičili svoje suspehes v borbi za konkretne naloge, ki bi — seveda izpolnjene — dejansko pripomogle italijanskemu ljudstvu, da bi pričelo svoje bodenje dihati. V iskanju teh novih zaslug pa so zopet pričeli metati pesek v oči delovnemu ljudstvu. S podziganjem nacionalnih čustev in novo kampanjo laži so hoteli zabrisati svoje dosedanje napake. Ni zaman Vidali kričal iz Trsta: »Združimo, delajmo, mobilizirajmo!« ter opozarjal na Veliki petek, ker s jutri bo prepozno in bodo razni »mea culpa« hinavski in ziganjski!

Sovjetsko stališče do Tržaškega vprašanja

Sovjetska zveza je v teh dneh poslala noto ZDA, Franciji in Angliji (iz Londona poročajo, da so jo iz tamkajšnjega sovjetskega poslanca Bevinu prinesel kar v posteljo). V njej se je svedčano izrekla za guvernerja (če se dobro spomnimo, se je pred časom izrekla proti guvernerju, ki ga je sama predlagala in katerega so tri velesile naknadno sprejele). Pri tem nastaja vprašanje, odkod ta enepriča-

BIDOVEC MALALAN GOMBACCI KOSUTA et comp.:

Zakaj ne poveste odkrito tega, kar je povedal Pajetta? Motite? Zato ker veste, da vam bo vsak poštni Slovenec in demokrat pijunil v izdajalski obraz!

Kominformisti so za tristransko noto

»Ali veruje Sforza v tristransko izjavo, ki obljublja vrnitev vsega Tržaškega ozemlja Italiji? Ali veruje Sforza v integriteto Tržaškega ozemlja, kakor je še večeraj izjavil v Montecitorioju? To jemljemo na znanje. Uveljavljenje mirovne pogodbe nikakor ne razveljavi tristranske izjave, ampak je edini način, ki lahko približa njeno morebitno uresničenje.«

(Unita, 23. aprila 1950)

Vodstvo KPI torej ni nasprotno tristranskemu predlogu, jezi se le, da se še ni uresničil. Zato naj bi prišel guverner, ki naj bi ta predlog uveljavil. Zakaj neki potem še Vidali skupno s socialisti vseh barv in tudi s tržaškimi republikanci že zahteva plebiscit?

kovanas želja po guvernerju. Sicer je pa Vidali že zdavnaj povedal isto stališče: najprej guverner, potem združitve obeh con ozemlja, nato pa aboljša rešitev.

Tudi ta nova sovjetska poteza kaže, da v Moskvi mislijo pozabiti na interese Jugoslavije, kot so jih opozabili v primeru Koroške. Hočejo združitev obeh con, da bi Tržaško ozemlje lahko postalo drobiž za mešetarjenje med velesilami. Natančneje nam je pa opredelil namene moskovskega možganskega kominformističnega trusta glavni govornik KPI Pajetta na razpravi v italijanskem parlamentu.

PAJETTA: »Già, ma l'annessione non c'è stata! La verità è che con la nomina del governatore e l'evacuazione delle truppe si sarebbe realizzata una situazione che avrebbe aperto la via alla successiva annessione del territorio all'Italia.«

(Originalno dvakrat povečano besedilo, ki ga je objavila »Unita«)

Seveda ni mogel mimo terorja v coni B. Postavil se je na linijo odkritega sovraštva proti »Slavom«. Ponuža vojno zavezništvo vsem, tudi fašistom (kaj hitro je pozabil napade fašistov na sedeže sindikalnih organizacij, pretepanje itd.) ter to svojo ponudbo podkrepljuje:

»Pri tej rešitvi moramo biti vsi enotni. Vsenurodno soglasje more biti doseženo — s pogojem seveda, da italijanska vlada ne ravna v nasprotnem smislu.«

Pajetta tekmuje s fašističnimi poslanci

Med interpelacijami v italijanskem parlamentu je prišlo do izkaza isto tekmovanje vseh političnih strank, od buržoaznih in fašističnih do kominformističnih, kot smo ga opazili v italijanskem tisku. Vsi pričakujejo odklokanje zaradi njihovih tržaških »zaslug«!

Nenni je pograbil isto stališče, kot italijanska fiderofašistična vlada. Obtožil je Jugoslavijo »politike izvršenih dejstev« in dejansko pozabil, kdo je vodil to politiko še pred podpisom mirovne pogodbe. Neofašist Almirante je zahteval odpoved mirovne pogodbe. Med vsemi interpelacijami pa je bila krona te parlamentarne »debat« vse-kakor govor kominformističnega poslanca Pajette.

Pajetta je povedal tisto, kar si do danes Vidali še ni upal odkrito povedati, odkar po naročilu iz Moskve vara tržaške delovne množice.

Iz njegovega govora pa smo popolnoma jasno izvedeli, kakšna je »boljša rešitev«, o kateri so nam tržaški privrski KPI vedeli toliko povedati. Med drugim je dejal:

»IZVEDBA MIROVNE POGODBE NE BI UNICILA NADE PO PRIKLJUČITVI TRŽAŠKEGA OZEMLJA, AMPAK NASPROTNO: BILA BI POTREBNA PREDPOSTAVKA ZA URESNIČENJE TEGA UPANJA. S TEM, DA BI SE ODSTRANILE JUGOSLOVANSKE ČETE IZ CONE B.«

Jugoslovanske čete, pravi Pajetta, so bile glavni vzrok, da se priključitev do danes še ni mogla izvesti in nadaljuje:

PAJETTA: »Già, ma l'annessione non c'è stata! La verità è che con la nomina del governatore e l'evacuazione delle truppe si sarebbe realizzata una situazione che avrebbe aperto la via alla successiva annessione del territorio all'Italia.«

Iz Pajettinega govora moremo do- ločno sprevideti, kaj misli KPI (in seveda tudi Moskva — šaj so pravoverni) o guvernerju. Pajetta pravi takole:

»ZAHTEVA PO GUVERNERJU JE SAMO PRAKTIČNA AKCIJA, KI BO ZAGOTOVILA, DA SE SVOBODNO OZEMLJE VRNE ITALIJI.«

Pajettin govor je potrdila (da ne bi bilo kakšnih zavijanj) nedeljska »Unita«. Zapisala je:

Nella Zona B del Territorio vi sono le truppe di Tito; nella Zona A le truppe anglo-americane; lo sgombero di queste truppe, la fine del regime d'occupazione, la ricomposizione dell'unità delle due Zone sono preliminari indispensabili a qualsiasi ritorno del Territorio, o anche solo di una parte del Territorio, all'Italia.

(Originalno dvakrat povečano besedilo, ki ga je objavila »Unita«)

Seđaj, ko vemo za stališče Sovjetske zveze, lahka zlahka ugotovimo, komu v korist se je potegnila, ko se v korist socialistične Jugoslavije anačelnost ni smoglas. Z eno besedo se je Sovjetska zveza postavila z zahtevo po imenovanju guvernerja v obrambo interesov italijanskega imperializma, ki misli na vzpostavitev Imperia (Zara, Dalmacija, Corsica, Libia, Somalia...). Zaradi svoje breznacionalne politike je pripravljena izročiti Sovjetska zveza te kraje italijanskim klerofašistom — Italiji, ki ni nič drugega, kot navadna ameriška kolonija. To pa ne samo na škodo

Jugoslavije, ki brani interese svojih bratov na tem ozemlju in ščiti ljudsko oblast v coni B, niti samo na škodo demokratičnega gibanja v Trstu — temveč proti interesom svetovnega demokratskega gibanja in proti stvarni svetovni miru.

Slorza sanja o drugen Rapallu

V odgovoru na interpelacije je v parlamentu govoril grof Sforza. Vendar pa nismo iz njegovega govora izvedeli nič posebnega, kar nam bi bilo

Temelji imperijev se podirajo

VIETNAM

Vietnam, dežela Juga) je bila 18. avgusta 1945 pod uspešni oboroženi vstaji proglašena pod vodstvom Hočimihna za samostojno republiko. Francozi imajo danes v svojih rokah še 10 odst. dežele. Svoje glavne položaje imajo v Sajgonu in Hanoju. 150.000 francoskih vojakov je stalno v defenzivi. Vse bivše francosko premoženje je na osvobojenem ozemlju podržavljeno. Zemljo so razdelili med ljudstvo. Nepismenost se je zmanjšala od 90 odst. na 15 odst. Vse ljudstvo je oboroženo in se sistematično pripravljajo na dan, ko bodo zadnje imperialistične sile pregnane.

Vietnam, pred vojno francoska Indokitajska, je bogata z rudami in kmetijskimi pridelki. Ima 25 milijonov prebivalcev (22 milj. na osvobojenem ozemlju). Indokitajska je bila 80 let francoska kolonija. Francozi so se vrnili s pomočjo angleškega izdajstva.

IZ "MODERNEGA" SVETA

NAJVEČ PA NI NI DO

GLOBUS

Reka Missouri je narasla in grozi vsemu ozemlju med južno Dakoto in Nebrasko. V severni Dakoti je moralo 7.000 oseb zapustiti svoje hiše zaradi poplav. Isti položaj je tudi v Minnesotiji.

100 km jugozahodno od Tokia se je ponesrečilo ameriško letalo. V njem je našlo smrt 27 vojaških oseb in 7 civilistov.

Londonski taksiji so povečali svojo tarifo zaradi porazitve bencina. Bencin se je namreč podražil v Angliji za 9 penijev pri galoni. Notranji minister Chuter Ede je taksijem dovolil, da zvišajo svojo tarifo za 3 penije pri vožnji.

V Neaplju so aretirali vodjo oddelka za potne liste in poddirektorja poboljševalnice iz Sant'Eufemia, ker sta za 150.000 lir ponaredila nek potni list.

Televizijo bodo uporabljali v Ameriki proti tatovom. Televizijske aparate bodo namestili v prostore bank, velikih podjetij itd. Ena sama oseba bo mogla opazovati vse dogajanje v teh prostorih iz središča, s katerim bodo vsi aparati povezani.

V okolici Liona je policija aretirala neko 50-letno žensko, ki je v štirih letih poslala 150 strupenih anonimnih pisem in z njimi povzročila v vasi večne prepire.

V Waynesvilleu sta dva 19-letna mladeniča skočila z letala tik preden se je ponesrečilo. Skočila sta brez padala iz višine 60 m ter nista odnesla niti najmanjše prasko; dočim je letalo ob padcu zgorelo skupno s pilotom.

V nedeljo so v Angliji uvedli poletni čas, ki bo veljal do 22. oktobra.

Japonsko ministrstvo PTT je za 45 minut prekinilo ministrstvu za javno zdravje vse telefonske linije in ga s tem prisililo, da je plačalo svoje telefonske zaočanke.

Palermški financarji so imeli v teh dneh prav obilen lov. Njihovi dve ladji sta ustavili dve miljii pred obalo malteški parnik «Monte Carmelo». Na njem so našli 10 ton cigaret, namenjenih za črno borzo. Lepo dišeči tovor so sekvistirali s parnikom vred. Aretirali so tudi posadko, ki so jo sestavljali 2 Angleži, 2 Američana, 2 Portugalca in 6 Spancev.

V Londonu in Parizu je zapadel v teh dneh, ko je že vse ozelenelo zapet sneg. Ta pojav spominja na lanski vdor mrzlega zraka, ki je v tem času ob dežju in mrazu povzročil zapadni Evropi in Severni Afriki povzročil marsikatero neprijetnost.

Sedanji val kolonialnih revolucij v tihomorskem območju se je pričel z vojno, ki jo je sprožila Japonska. Ze v prvih dneh po zasedbi Filipinov, Indokitajske, Burme, Malaje in Indonezije po Japonski so vstala v vseh teh kolonijah odporiška gibanja. Obseg, v katerem se je ljudstvo v vsaki koloniji organiziralo in izvedlo odpor je v glavnem opredelil tudi uspeh njihovega odpora proti vrnitvi starih kolonialnih gospodarjev. Sedanje kolonialne revolucije se odigravajo v splošnem okviru svetovne socialistične revolucije. Sedanji borci za svobodo kolonialnih narodov so iz večine prevzeli bogate izkušnje kitajske revolucije. V vsaki koloniji vključuje resnični narodnoosvobodilni program zahtevo po temeljiti agrarni reformi in ljudski demokraciji. V oboroženih osvobodilnih bojih se na široko uporabljajo izkušnje kitajskih komunističnih armad, kakršne so pač okoliščine in kakor zahtevajo posamezne situacije.

Angleži so se iz 30. ladj izkrcali 17. 9. 1945 pod pretezo, da bodo «prepeljali» japonske razorožene enote na Japonsko. Angleži so se delali prijazen, dokler niso dobili ojačanja. S Francozi so zasedli Sajgon in po priznanju republike Vietnam so pričeli 11. 10. 1945 Francozi, Angleži in Japonski ter Cankajšek na severu z ofenzivo proti republiki. Polom te ofenzive je pokazal stotinam milijonov kolonialnih sužnjem, da oborožena imperialistična moč ni več nepremagljiva.

INDONEZIJA

70 milijonov Indonezijcev je proglašilo svojo republiko isti dan kot Vietnam. Široka narodnoosvobodilna fronta, ki je zajela Komunistično partijo, sindikate in mladinska gibanja je imela to veliko napako, da je bilo njeno vodstvo v rokah nacionalne buržoazije. Zaradi tega je bila zmaga revolucije proti 350 letnemu holandskemu zatiranju že od prvega dne v nevarnosti. Mohamed Hata in Sekarno sta revolucijo izdala. Odrkla sta se agrarni reformi. V decembru 1948 je njuna vlada uprizorila napad na skupino partizanov pod komunističnim vodstvom. Aretirala je 8 voditeljev partije in jih ustrelila. V nadaljevanju izdajalstva sta pobila še druge ugledne voditelje partije, da sta lahko po konferenci za «okroglo mizo» v Haagu sklenila s Nizozemsko sporazum, po katerem je ta priznala indonezijsko republiko in okviru kraljevine Nizozemske. Hatova vlada je zaščitila vse premoženje Nizozemske in drugih imperialistov, prevzela je milijardo dolgov, pustila Nizozemski Novo Gvinejo, ji priznala pomorsko oporišče v Surabaji in se nanjo ekonomsko navezala.

Revolucija v Indoneziji še ni končana. 80.000 partizanov se je leta 1945 pričelo boriti proti Hatovi protirevoluciji. Državljanska vojna se nadaljuje, ker temeljni problemi indonezijske revolucije še niso rešeni.

BURMA

«Neodvisni» republik Burmi vlada od leta 1948 koalicijska domače buržoazije in kmetijske gospode. Trudi se ohraniti investicije angleškega kapitala in preprečiti kmetom, da bi razbili fevdalni veleposesniški sistem. Angleška marionetna vlada kontrolira mesta Rangoon, Muimen in Basein, ostali del Burme, velik kakor Francija z 20 milijoni prebivalci, pa ljudska partizanska vojska. V bojih imajo partizani to prednost, da so izkušeni iz bojev z Japonci in jih ljudstvo podpira. Njihov program je: nobenih tujcev, nobene zemljiške gospode, nobenih rent niti davkov, zemljo pa vsem! Po letu 1945 so Angleži najprej poizkušali zadušiti revolucijo s silo. Pozneje so se povezali z domačo bur-

žoazijo in zemljiško gospodo in vzpostavili burmsko verzijo Cankajškove vlade, ki so ji obljubili «neodvisnost» Burmska kolonialna revolucija je del splošnega kolonialnega revolucionarnega gibanja, ki je sprostito zadrževane sile ljudstva in ga ni mogoče zatreti z raznimi spletkami. Burmsko ljudstvo je dolga stoletja stradalo. Nad 90 odst. ljudstva je nepismenega. Umrljivost otrok je 4-8 krat višja kot v Evropi. Povprečna dolžina življenja znaša 4-26 let.

MALAJA

Vstaja na Malaji traja že 18 mesecev in stane Anglijo vsak dan 140 tisoč dolarjev. Malaja ima 6 milijonov prebivalcev. Malajske partizanske enote «Liga Bitang» so sestavljene iz partizanov pod komunističnim vodstvom, ki so se prekalili že v borbi proti Japoncem. Jamstvo za čvrst načrt revolucije daje 750.000 delavcev na gumijevih plantažah in 200.000 delavcev v rudnikih: kositra in topincah. Preje razdvojenih 2,5 milijona Kitajcev, 2,5 milijona Malajcev in 700.000 Indijcev se danes združeno bori proti angleškemu imperializmu. Njihov sedanji boj je nadaljevanje njihove vojne proti japonskim imperialistom in slehernemu imperialističnemu podjarmljenju.

FILIPINI

Filipini so že 350 let kolonija. Do leta 1897. so bili Filipini španski, nato pa ameriški. Po okupaciji v letu

Senator Mc Carthy iz države Wisconsin, ni znan samo po tem, da je pred nekaj tedni odkril 200 agentov ZSSR v ameriškem zunanjem ministristvu. Mc Carthy je bil tisti, ki je prvi prinesel v

Tak je bil v svojih boljših časih danes že 61-letni Heinz Guderian organizacijo obrambe ZDA». V tem primeru ne moremo reči, da je Mc Carthy lagal. Načrt, ki je bil predložen ana zahtevo ameriških oblasti v Washingtonu, je realnost. O tem piše «US News And World Report», ki je direktno inspiriran iz Bele hiše: «Guderianovega načrta kongres še ni sprejel, vendar nam načrt kljub temu kaže smerice za naše bodoče delo».

Današnji 64 letni general Heinz Guderian s hitlerjevskimi brki ni svetu nepoznan. Oficir v prvi svetovni vojni, leta 1919 poklican na

1942. so postavili protijaponsko vojsko s 50.000 vojaki in 50.000 rezervisti pod poveljstvom komuniste Luja Taruka in pobili 25.000 Japoncev. Protijaponska vojna je bila hkrati tudi vojna proti fevdalcem, ki imajo 90 odst. obdelane zemlje. Med vojno so se fevdalci preselili v manilo in sodelovali z Japonci. Ko je Mc Arthur zasedel Filippine leta 1945, je oprostil kolaboracioniste sleherne obtožbe in dal aretirati voditelje protijaponske ljudske vojske (Hakbalahap) ter čete razorožil. Fevdalna gospoda je sestavila svojo vlado in zasedla zaplenjena veleposesstva. Leta 1946 so ZDA zajemale Filipinom neodvisnost. Ta «neodvisnost» je vezana na toliko pogojev, da je to prav za prav le nova oblika kolonije. Vsa ameriška lastnina je priznana, ameriški kapitalisti imajo «iste» pravice, kot domači kapitalisti. Vojaška oporišča imajo ZDA v «zakupcu» za 99 let.

Po štirih letih odpora proti domači marionetni vladi in ameriškim imperialistom je njen odporni dub in volja do zmage večja kot kdaj koli.

JUŽNA KOREJA

V minuli vojni je bila Koreja, bivša japonska kolonija, razdeljena na dva dela. Meja gre po 38. polnočevniku. Severni del ima ljudsko demokratično vlado, južno Korejo pa so imeli zasedeni Američani in ti so postavili popolnoma fašistično vlado, ki izvaja večji teror nad ljudstvom, kot Japonci, KP, sindikati in kmečke zveze so izven zakona. Partizanske enote ofenzivno operirajo proti fašističnim enotam veleposesniške vlade, kljub temu da je 80 odst. prebivalstva nepismenega, ter prav dobro ve, da se je pričela doba revolucij. Spopadi med partizani in marionetno vojsko so pripravljali spopadi pred pravo revolucionarno vojno. Moč vlade fevdalnih posestnikov je v ameriških bajonetih.

Te osvobodilne vojne skupaj zajemajo 160 milijonov ljudi. Če prištedimo še prebivalce LR Kitajske, kjer bo vojaška etapa revolucije kmalu popolnoma zaključena, dobimo četrtino vsega človeštva. Bogata ozemlja, na katerih ta ljudstva živijo, so temelji evropskih imperijev. In ti temelji se podirajo, doba evropskega imperializma gre h koncu.

Kominformisti so za priključitev STO-ja k Italiji

Nadaljevanje s 2. strani
Še jasno iz njegovih milanskih izjav. Nekaj več je sicer govoril o nasiljih Jugoslovanov, vendar pa je pripomnil, da mu je «žal polemizirati, ker je njegov namen priti do sporazuma z Jugoslavijo v njeno in naše dobro». Vse seveda na osnovi trostranske izjave z 20. marca. To je večkrat ponovno poudaril in s tem dal zopet razumeti, ma misli pod «sporazumom» edino kapitulacijo Jugoslavije pred italijanskimi imperialističnimi zahtevami. Sforza je med drugim tudi z veseljem ugotovil, da je ZSSR priznala Tržaško ozemlje kot nedeljivo celoto. Prav gotovo je pri tem mislil na parlamentarno debato in s tem dal zopet razumeti, ma misli pod «sporazumom» edino kapitulacijo Jugoslavije pred italijanskimi imperialističnimi zahtevami. Sforza je med drugim tudi z veseljem ugotovil, da je ZSSR priznala Tržaško ozemlje kot nedeljivo celoto. Prav gotovo je pri tem mislil na parlamentarno debato in s tem dal zopet razumeti, ma misli pod «sporazumom» edino kapitulacijo Jugoslavije pred italijanskimi imperialističnimi zahtevami. Sforza je med drugim tudi z veseljem ugotovil, da je ZSSR priznala Tržaško ozemlje kot nedeljivo celoto. Prav gotovo je pri tem mislil na parlamentarno debato in s tem dal zopet razumeti, ma misli pod «sporazumom» edino kapitulacijo Jugoslavije pred italijanskimi imperialističnimi zahtevami.

Sforza se je to pot ponovno poslužil rapalske taktike. Grozi in pritiska po raznih prestolnicah. Da je tolikokrat omenil «časne obveze» pa je čisto razumljivo, ko razna zunanja ministrstva kar molče na njegovo klica-nje.

Stališče Jugoslavije

«Italijanska vlada» je dejal pred dnevi pomočnik zunanjega ministra Matas, skuša s sistematično protijugoslovansko gonjo podkrepiti in opravičiti svoje teritorialne zahteve. Jugoslavija je podpisala mirovno pogodbo z Italijo, da bi se očuval mir in zaradi dobrih sosedskih odnosov na Jadranu. Vsa sporna vprašanja med Jugoslavijo in Italijo se lahko rešijo, in to je bilo že večkrat poudarjeno, sporazumno. Vendar interpelacije v rimskem parlamentu, ki se bodo te dni ponovile tudi v senatu, ne kažejo težnje, da bi se ti odnošaji uredili in skupnem interesu italijanskega in jugoslovanskega narodov.

HITLER JE ŠEL ostali pa so njegovi generati

NACISTIČNI GENERAL GUDERIAN - REORGANIZATOR AMERIŠKE ARMADE

vojno ministrstvo weimarske republike. Po prevzemu oblasti po Hitlerju je bil imenovan za poveljnika tedanjih «Schwarzen Kraftfahrers» — prevega regularnega tankovskega regimenta Reicha. Pozneje je bil vrhovni poveljnik vseh tankovskih čet. Leta 1938 je bil na čelu nemških čet, ki so vdrle v Avstrijo. Bil je na čelu nemških tankov, ki so si ob krvi, ognju in solzah utirali pot do poljske prestolnice. Imel je važno vlogo pri zavzetju Francije. Udeležil se je pohoda v ZSSR in še leta 1943 je bil v Nemčiji upanje vseh, ki so mislili, da je mogoča nova izdaja bliskovite vojne. Leta 1944 pa je bil ekot šef generalštaba po atentatu na Hitlerja povzidan na najvišji položaj v nemški armadi in je namestil Alfreda Jodla.

Po vojni je izdal svoje spomine na Hitlerjeve zadnje ure.

O Guderianovem načrtu pravijo, da bodo tedaj, ko se bodo njegova organizacijska načela pričela ureničevati, morali odstopiti vsi civilisti v ameriškem vojnem ministristvu, skupno z obrambnim ministrom Louisom Johnsonom in napraviti prostor «totalnim vojakom». Guderian priporoča odpravo vpliva civilistov na vojsko. Vendar pa «dovoljuje» ameriškemu ljudstvu, da more biti predsednik ZDA v vojnem času vrhovni poveljnik suhozemnih, pomorskih in letalskih sil, ne ačeli pa nobenega hitlerjevskega mehanizma, ki bi se kot sedanje obrambno ministristvo utiralo pot med predsednikom in vojaškimi štabi. Kot poročajo, naj bi proti temu Guderianovemu nasvetu Johnson že protestoval.

Nemškemu generalu gre predvsem za poenotenje vodstva ame-

riških vojaških sil v eni sami osebi. Poveljniki raznih vrst orožja, kot Sherman, Bradley, Vanderberg in Collins bi se tudi morali umakniti.

Američani danes torej potrebujejo za uresničenje svojih napadljivih načrtov Hitlerjeve generale. Medtem ko danes v Angliji samo še občudujejo Rommelovo tehniko v znanosti knjigi generala Desmond Younga «Rommel — borec in gentleman», so šli v Ameriki preko te vmesne stopnje pripravljajana javnega mnenja. Veliko so že govorili o ameriških kontaktih z višjimi nemškimi nacističnimi oficirji (Choltitz in Mantuffel). Prva pogajanja med ameriški in nemškimi osebnostmi je pričel, kot je sedaj znano, osebno «arhitekt zračnega mostu» Lucius Clay, bivši ameriški vrhovni poveljnik v Nemčiji. Pridobili so si vse vojaške osebnosti, kar jih je prišlo s fronte in preostalo iz Nuerenberga. Vodja tega nemško-ameriškega štaba je, kot sedaj vidimo, general Guderian.

Guderian je izdelal načrt reorganizacije ameriškega poveljstva in seveda tudi «obrambni načrt» za Nemčijo. Predlagal je tudi Američanom, ko si je popolnoma pridobil njihove simpatije vzpostavitev stalnega nemškega vojaškega štaba pod ameriškim nadzorstvom, ki naj bi imel svoj sedež v Bonnu. Pri tem je razumljivo, da ni pozabil na «znanstvenost» vodstvo vojne in prihranil v «obrambnem komiteju» prostor za nemške atomske znanstvenike.

Pri tem lahko zaključimo: Hitler je šel, ostali pa so njegovi generali. Te «brezposelne» so prevzeli danes Američani, prav gotovo v interesu svojih emirojubnih načrtov v smislu «totalne diplomacije».

Devedeset odstotkov Vietnamca držve v svojih rokah čete narodnoosvobodilne vojske Vietnaka. Francoske kolonialne čete imajo zasedena samo glavna mesta. Na sliki vidimo borca narodnoosvobodilne vojske, ki čakata v zasedi na bližajoče se francoske tanke

PROTI IMPERIALIZMU - PROTI REVIZIONIZMU

To je vsebina letošnjega 1. maja

KRONIKA

Policija je v Ul. Capitelli 4 našla umorjeno 64-letno cunjakko Katerino Fabjančič, ki jo je nekdo najprej umoril, nato pa še zažgal cunje, ki so bile v sobi, da bi zabilal sled. Policija je prijela njeno 65-letno sestro Vincenco, ker jo sumi, da je sodelovala pri umoru. Starki sta živeli skupaj in sta bili zelo lakomni na denar. Med cunjami je policija našla nad milijon lir vrednosti v denarju in hranilnih knjižicah.

Ob peti obletnici osvoboditve Severne Italije ni bilo videti v Trstu nobene italijanske zastave, čeprav so jih šovinisti izobesili na dan volitev v »trpeči« Istri. To je jasen dokaz, da se jim še vedno toži po »lepih fašističnih časih«.

V zvezi s propagando za ustanovitev centralne mlekarne je tržaški podžupan izdal odlok, da bodo morale vse mlekarice imeti posebno dovoljenje tržaškega občinskega zdravstvenega urada. Prošnjo za to dovoljenje morajo opremiti z zdravniškim spričevalom in potrdilom, da bodo dobavljale mleko lastnih krav ali mleko s področja, kjer bivajo. Vsekako nekak sumljiva skrb za higieno, če so se nanjo šele sedaj spomnili.

Tržaški pionirji iz III. okraja so privedli preteklo nedeljo izlet v Dekane, kjer so se seznanili s svojimi tovariši, ki so jih tudi lepo pogostili.

Zene tretjega okraja so dosegle v prvomajskem tekmovanju velike uspehe. Vpisale so v tem času 20 novih članov v OF, 20 v SIAU, 30 otrok v pionirsko organizacijo. Pridobile so tudi nove člane za kulturna krožka »Oton Zupančič« in »Marušič« ter več novih naročnikov na naše demokratične liste. Nabrale so 69.250 lir za kritje stroškov prvomajskih proslav.

Pri Sv. Ani bodo končno dobili otroški vrtec za slovenske otroke. Vpisovanje se je začelo pri ravnateljstvu osnovne šole pri Sv. Ani 27 t. m. Dolžnost slovenskih staršev je, da vpišejo svoje otroke v vrtec.

Prvo zasedanje novoizvoljenega okrajnega ljudskega odbora za koprski okraj je bilo v nedeljo v koprskem gledališču. Tov. Beltram je podal politično poročilo ter ožigosal reakcionarno gonjo o volitvah in razkrinkal neštete laži o terorju za časa volitev. Na zasedanju so sprejeli tudi resolucijo, ki obsoja vso to gonjo. Delegati so položili prisego, da bodo zvesto služili delovnemu ljudstvu in branili njegove interese. Nato so izvolili novi okrajni izvršilni odbor. Predsednik odbora je tov. Kralj Franc-Petek, podpredsednik Corsi Ivan, tajnik pa Knez Ivan.

Istega dne je bilo tudi v Bujah zasedanje novoizvoljenega okrajnega ljudskega odbora. Politično poročilo je podal tov. Gorjan Anton. V izvršilni odbor je bilo izvoljenih 15 članov. Med drugimi so bili soglasno izvoljeni v odbor tov. Gorjan Anton, Medica Ermini, Kozlovič Anton, Potleka Peter itd.

Na občinski seji v Zgoniku je župan poročal, da se bo skupno z ostalimi slovenskimi župani udeležil razgovora z generalom Eddlemanom, kateremu bodo objasnili najnujnejše slovenske potrebe. Svetniki so županu priporočili, naj se z vso odločnostjo zavzame za uvedbo dvojezičnosti, za slovensko gledališče, slovensko strokovno šolo in sploh za vse kulturne in gospodarske potrebe Slovencev.

Tržaški velesojem bo od 27. avgusta do 10. septembra. Velesojem bo zavzemal 22.000 kvadratnih metrov prostora in bo razdeljen na 9 oddelkov.

Ob letošnji proslavi 1. maja, ko so se vse reakcionarne in šovinistične sile strnile proti demokratičnemu ljudstvu, se še bolj živo spominjamo mogočnih proslav tega delavskega praznika v prvih letih po osvoboditvi.

Proslava prvega maja je imela že pred prvo svetovno vojno in prva leta po vojni v Trstu revolucionarno vsebino. Tradicija socialnih borb za delavsko pravico je imela v Trstu že pred osvoboditvijo globoke korenine. Pri tem naj se spomnimo le borb ob stavki leta 1902, ko je kri delavcev namočila tržaška tla in borb tržaškega proletariata proti fašizmu v letih 1919-1922.

Z osvoboditvijo so se vse te revolucionarne tradicije le še bolj poglobile in zavzele bolj množičen obseg. Medtem ko je bil pred prvo svetovno vojno prvi maj v glavnem praznik proletariata, je postal po osvoboditvi praznik vsega delovnega ljudstva, vseh resnično demokratičnih množic. Proslave prvega maja po osvoboditvi so bile tako veličastne in mogočne prav zato, ker se je ravno na ta dan najbolj kazala enotnost ljudskih množic, skovana v dolgi in krvavi osvobodilni borbi Ravno iz te enotnosti in iz bratstva med tu živečimi narodi je vela tista moč in sila, pred katero so se tresli poraženi fašisti in reaktorarij in ki je povzročala mnogo skrbi tudi okupacijski upravi. Prvi maj ni bil v letih po osvoboditvi le izraz borbe za izboljšanje življenjske ravni delovnega ljudstva temveč je imelo njegovo proslavljanje globlji pomen. Pomenil je tudi praznik osvoboditve, dan ko je tržaško demokratično ljudstvo s pomočjo junaške Jugoslovanske armade porazilo nacifašizem. Obenem pa je pomenil nadaljevanje borbe za ohranitev vseh pridobitev narodnoosvobodilne vojne, bratstva in enotnosti. Prvi maj se je proslavljal v znamenju borbe za krepitev demokratičnega gibanja, kar je bilo glavni pogoj, da se ustvarijo temeljni nove družbe, ki ne bi poznala izkoriščanja.

Ob geslih bratstva, enotnosti, borbe za ljudsko oblast so se takrat na razne prvomajske manifestacije zgrinjale stotisočglave množice. Ko so se te množice kot ogromen val zlivale po Korzu za Veliki trg in ga napolnile, je lezel tržaški buržoaziji strah v kosti, so fašisti razumeli, da jim je za vedno odklenkalo. Zborovanja na Velikem trgu, povorke po mestu, morje zastav, veličastne baklade in nastopi tisočev telovadcev in pevcev na stadionu pri Sv. Soboti so žive pričje, kaj vse so zmogle demokratične sile, dokler so bile združene in enotne. Vse ovire, ki jih je postavljala praznovanju prvega maja po nalogu okupacijskih oblasti policija, prepoved ljudem z dežele, da bi prihajali v Trst, bombe teroristov in pretepi škvader, pljuvanje drhali na ljudi v povorkah, vse to ni moglo zadržati demokratičnih množic, ki so se zavedale svoje ogromne sile.

Takšne so bile proslave prvega maja v letih 1946, 1947 in 1948, dokler ni resolucija Informbiroja razbila demokratičnih vrst in vnesla med njene pristaše najbolj gnili socialšovinizem in oportunitizem. Pri tem je ravno proslava prvega maja 1948. leta najboljši dokaz, kaj vse zmore enotnost in borbenost ljudskih množic. Takrat so se vsi sovražniki delovnega ljudstva zakleli, da bodo preprečili praznovanje prvega maja. Orze dni se nam je zdelo, kot da bi bilo v Trstu obsedno stanje. Angloameriška voj-

PROGRAM PRVOMAJSKIH PROSLAV

30. IV. 1950 OB 20. URI: TELOVADNA AKADEMIJA Z UMETNIMI OGNJI IN RAKETAMI. PO AKADEMIJI PROSTA ZABAVA DO 1. URE PO POLNOCI.

1. V. 1950 OB 10. URI: KRENE POVORKA S STADIONA »PRVI MAJ« NA ROTONDO PRI BOSKETU.

1. V. 1950 OB 11. URI: ZBOROVANJE NA ROTONDI PRI BOSKETU. PO ZBOROVANJU KRENE POVORKA Z ROTONDE NA STADION »PRVI MAJ«.

1. V. 1950 OB 14. URI: TELOVADNI NASTOP, NASTOP FOLKLORNI... SKUPIN IN ZBOROV NA STADIONU »PRVI MAJ«. PO RAZDELITVI NAGRAD PRVOMAJSKEGA TEKMOVANJA IN PO ZAKLJUCKU SPORTNEGA TEDNA PROSTA ZABAVA DO 2. URE PO POLNOCI.

ska je bila v pripravljenosti, po višinah so postavili topove in strojnice in jih namerili proti Jugoslaviji, ljudem iz Istrskega okrožja so prepovedali priti v Trst, enako so prepovedali vsem okoličanom. Toda zavednega in navdušenega ljudstva ni mogel nihče ustaviti. Veliko dopoldansko zborovanje na trgu Peruginu in veličastni telovadni in pevski nastop na stadionu pri Sv. Soboti sta bila najboljši odgovor vsem tem izzivalnim in ustrahovalnim ukrepom.

Letos praznujemo prvi maj ob besni gonji in napadih združenih reakcionarnih, imperialističnih in kominformističnih sil na naše resnično demokratično in napredno gibanje. Praznujemo ga po kampanji laži in klevet proti volitvam v con B, ob izjavah voditeljev KPI, ki hočejo s pomočjo uveljavljanja mirovne pogodbe in guvernerja izročiti Trst klerofašistični Italiji.

Ravno zato pa bomo prvega maja še jasneje in odločneje izpovedali, da bomo ostali zvesti borbenim tradicijam proslave prvega maja in da ne bomo odnehali, dokler ne vzpostavimo one enotnosti, ki nam je omogočila toliko uspehov. Mi se ne bomo odrekli bratstvu, ne bomo se odrekli borbenim tradicijam, kakor delajo, ravno vidaljevci, ki se vse te borbe sramujejo, ker se hočejo popolnoma pobratiti s šovinistično buržoazijo, da nas skupno z njo izročijo klerofašističnemu zatiranju.

Pri tem nas ne bodo ustavile ovire, ki nam jih združena reakcija in kominformisti stavlja na pot. Ustavil nas ne bo niti conski predsednik Palutan, ki je prepovedal lepljenje naših lepakov, ker je bila na njih slovenska zastava, in širjenje prvomajskih gesel, ki reaktivirajo pogodu.

Prav sezem prepovedanih gesel nam najlepše osvetljuje tesno po-

vezanost med tržaškimi iredentisti in kominformisti. Crtali so geslo za obnovo moči in borbenosti naših razrednih Enotnih sindikatov. Ni jim bilo pogodu geslo, ki pravi, naj bo 1. maj obsodba politike imperializma, ki hoče mešetariti z našim ozemljem na škodo ljudskih interesov, demokracije in miru. Napoti so jim bila gesla o podpori delavcem v con B, v Jugoslaviji in v Italiji, ker so nasprotni gradnji socializma v Jugoslaviji in borbi italijanskega delovnega ljudstva proti klerofašizmu in vsem izkoriščevalcem. Ni jim ugajalo geslo, ki poziva delavce in kmete, komuniste in antifašiste v borbo proti imperializmu in vojni, za mir, neodvisnost in enakopravnost narodov, proti vsakovrstnemu zatiranju in izkoriščanju, za demokracijo in socializem. Prepovedaliso tudi geslo: »Naj bo 1. maj nova zmaga proti oportunitizmu in birokratični kominformistični reakciji, likvidatorju enotnosti in posledne borbenosti ljudskega delavskega gibanja!«

Zato pa se bomo mi še vztrajneje in trdovratneje borili v znamenju teh gesel in njih prepoved nas bo še bolj bodrila in nas prepričevala o naši pravilni poti. Danes, ko praznujemo 1. maj, v teh odločilnih dneh borbe demokratičnih sil za resnico in za revolucionarnost demokratičnega gibanja, združimo vse sile v borbi proti imperializmu, reaktiviranjem in kominformizmu, pomagajmo vsem zavedenim poštenim demokratom, da najdejo pravo pot, in razkrinkujemo ob vsakem koraku in ob vsaki priložnosti izdajstvo kominformistov nad slovenskim življenjem in nad vsem demokratičnim gibanjem tega ozemlja in vsega sveta!

Naj živi prvi maj, dan borbe proti vsem sovražnikom demokratičnih sil!

V BRATSKEM OBJEMU nadaljuje kominformisti in iredentisti gonjo proti con B, Jugoslaviji in Slovencem

Gonja proti ljudski oblasti v con B in proti Jugoslaviji je dosegla ob volitvah in po njih svoj višek in se je v zadnjih dneh, kakor se pač dogaja z vsako stvarjo na svetu, poglobila. Ostalo pa je od te gonje še bolj tesno zavezništvo med šovinisti in informbirojevci, ki se kaže ob mnogih prilikah. Ta gonja pa je tudi dokončno razkrinkala vso politiko kominformistov, in vsem pokazala kako daleč so šli v svojem šovinizmu.

Brez dvoma je, da so hoteli šovinisti s to gonjo napraviti med slovenskim in italijanskim življenjem globok prepad, vzbuditi mržnjo in preprečiti vsak poskus sporazumevanja o tržaškem vprašanju med italijanskim in jugoslovanskim narodi. O tem nam najbolj priča dejstvo, da so ravno ob tej kampanji poklicali iz pozabe razne lističe šovinističnih strank, ki so tako klavrno umrli. Tako smo zopet zagledali fašistično »Fiaccolo«, »L'Ora Socialista«, glasila demokristjanov »Prora« itd., kar pomeni, da je Rim zopet založil prazne »kase« italijanskih iredentistov.

Najboljše potrdilo za zavezništvo med šovinisti in informbirojevci pa je bila sobotna stavka, ki naj bi bila nekak protest proti terorju

v con B. Stavko je napovedala »Camera del Lavoro«, industrijski in trgovski udruženja so se ji tako pridružili, saj so jo ravno oni naročili. Pridružili pa so se ji tudi Enotni sindikati. Take stavke še ni videl svet. Pomislite, delavci in kapitalisti na isti črti v politični stavki! Isti industrijski, ki so odklanjali delavcem revnih 48 lir poviška draginske doklade ter jih prisilili, da so 3 tedne stavkali za to doklado, naj bi sedaj po zašlugi kominformistov postali politični zavezniki delavcev v brobi proti ljudski oblasti!

Toda ta stavka še ni bila dovolj. Istega dne so tudi v tržaškem občinskem svetu izkoristili sejo, ki je bila namenjena razpravljanju o ustanovitvi centralne mlekarne, za nove izpade proti ljudski oblasti v con B in za šovinistično gonjo proti Jugoslovonom: sploh, Zupanu Bartoliju in njegovim pajdašem so se vsi navdušeni pridružili informbirojevci, ki so demokristjane in fašiste celo prekašali v blatenju Jugoslavije.

Zastopniku Ljudske fronte tov. dr. Deklevi pa je vsa ta drhal skupno z županom odvzela besedo, ker so se bali, da bi razkrinkal lažno časopisno gonjo o terorju

med volitvami. Vsi divji so kričali na tov. Deklevo, pri tem pa sta se še prav posebno odlikovala Bidovec in Malalan, ki sta se tako ojunacila, da sta v samem občinskem svetu zmerjala tov. Deklevo po slovensko. K vsej tej komediji v mestnem svetu je treba še dodati skupne napade kominformistov in sodrge iz ul. Cavana na mirne potnike, ki prihajajo s parnikom iz Kopra, in ogaben napad te družine na demokrate, ki so počastili obletnico žrtev v Ul. Ghega.

Proti vsej tej gonji so zavzele nešče organizacije jasno in odločno stališče. Sindikalni akcijski odbor je že takoj v začetku obsodil šovinistično stavko in pozval delavce, naj se borijo proti vsem takim poskusom in naj se stavke vzdržijo. V torek pa je ta odbor podal svojo izjavo, v kateri poudarja, da je bila sobotna stavka le izprtje in poziva delavce, naj razkrinkujejo kominformiste in njihovo politiko ter ne dopuščajo, da se tu seje mrznja med narodi.

Svojo izjavo je dala tudi Slovansko italijanska ljudska fronta v imenu vseh demokratičnih antifašističnih organizacij. V izjavi ugotavlja, kako je razvoj zadnjih dogodkov zopet pokazal, da služi tržaško vprašanje italijanskim imperialistom za ponovno oživiljanje fašizma in njihovih ekspanzionističnih težej. Obenem ugotavlja kako se ob tej priliki kaže vsa težnja kominformističnega izdajstva interesov delavskega razreda, demokracije sploh, slovansko-italijanskega bratstva ter načel enakopravnosti in sočelovanja med narodi.

Naj bo 1. maj nova zmaga proti oportunitizmu in birokratični kominformistični reakciji, likvidatorju enotnosti in posledne borbenosti ljudskega delavskega gibanja.

5. obletnica osvoboditve v luči politike interesnih sfer med velesilami

Ko proslavljamo prvi maj, praznik delavcev in vseh demokratičnih množic, proslavljamo tudi obletnico osvoboditve Trsta in bližnje tržaške okolice od nacistov in fašistov in izpod imperialistične Italije sploh. Čeprav je namreč italijanska suverenost nad tržaškimi ozemljem prenehala šele z uveljavljanjem mirovne pogodbe, je dejansko prenehala že prej ob osvoboditvi, ko je slovensko in italijansko demokratično ljudstvo s svojo borbo dokazalo, da nima tu italijanski imperializem prav nič iskati.

Osvoboditev Tržaškega ozemlja, pri kateri so ob boku Jugoslovanske armade prispevale častne deleže demokratične množice Trsta, organizirane v bataljonih Delavske enotnosti, je bila plod dolge in krvave borbe slovenskih in italijanskih demokratičnih množic proti fašističnemu in nacističnemu okupatorju.

V dneih, ko praznujemo obletnico osvoboditve Trsta, praznujemo tudi obletnico ustanovitve Osvobodilne fronte, ki je imela tako važno vlogo pri tej osvoboditvi, ki je bila njen glavni temelj in pogoj. Brez Osvobodilne fronte in osvobodilne borbe, ki jo je fronta vodila, bi osvoboditev Trsta in osvoboditev slovenskega naroda sploh ne bilo. Osvobodilna fronta, ki je v začetku nastala kot koalicija, je v borbi sami kmalu nujno dobila značaj enotne vsenarodne organizacije, ki je vodila slovensko revolucionarno gibanje za narodno in socialno osvoboditev. Ravno zaradi tega svojega dvojnega značaja pa je njena ideja in organizacija kmalu prodrla preko meja bivše Slovenije, zajela slovensko ljudstvo, ki je 25 let ječalo v fašistični sužnosti, in s svojo napredno socialno vsebino pritegovala in pritegnila tudi italijanske demokratične in delovne množice v Trstu.

Osvobodilna fronta je že leta 1941 poglajala globoke korenine med slovenskim ljudstvom v Trstu in se širala in krepila, postala je jedro vseh antifašističnih organizacij in kazala tudi antifašističnim Italijanom pot borbe in socialne osvoboditve. Pod krepkim vodstvom Komunistične partije je Osvobodilna fronta rasla in pripravljala tla osvoboditvi kljub neštetim žrtvam, kljub terorju collottijevcev in nacistov. In prišel je končno oni svetli in veliki dan, ko je po hudih in težkih borbah prikorakala v Trst Jugoslovanska vojska, ko so se edinice IV. Armije, IX. in VII. Korpusa združile s hrabrimi borci bataljonov Delavske enotnosti, ko so se razne CLN-ovske brigade razpustile kot sneg ne soncu in so se Nemci v majhnem številu obupno upirali samo še ne gradu in v sodnijski palači. V onih veličastnih dneh se je v skupnih borbah po tržaških ulicah krepilo in u-

trjevalo bratstvo med narodi in italijansko demokratično ljudstvo je pozdravilo Jugoslovansko vojsko kot svojo osvoboditeljico. In ta vojska se je z veliko hrabrostjo borila za Trst in tisoči njenih borcev so padli zadnje dni borb za našo svobodo. Borci Jugoslovanske vojske so se namreč zavedali, da gredo na pomoč ljudstvu, ki se je borilo za svojo osvoboditev in priključitev k Jugoslaviji, zavedali so se, da je to naša zemlja.

V onih slavnih dneh so s svojo junaško borbo borci enot Delavske enotnosti in Jugoslovanske vojske dokončno razkrinkali in razgallili italijansko imperialistično in reakcionarno družbo, ki si je nadevala naslov CLN-a s skritim namenom, da bi se pod tem blestem imenom polastila, oblasti in tako nadaljevala delo nacistov in fašistov. Ob tej junaški borbi so se razblinile vse laži o njihovih fantomskih bataljonih in poznejši dogodki so pokazali, da je resnično demokratično ljudstvo Trsta s svojo odločnostjo razbilo poskus italijanskih imperialistov, da se kljub porazu obdržijo v Trstu. Zato je danes še toliko bolj podlo in brezumno početje tržaških kominformistov, ki krepijo s svojo politiko pozicije istih reakcionarnih in imperialističnih italijanskih sil ter s tem uničujejo sadove netzmernih žrtev tržaškega demokratičnega ljudstva in tako pljujejo na vso njegovo borbo.

Kakor so se leta 1941. jugoslovanski narodi uprli in so ob boku zaveznških sil prispevali razmeroma največ žrtev za osvoboditev Evrope izpod nacizma in fašizma, tako se je tudi dve leti pozneje dvignilo v borbo proti nemškemu okupatorju italijansko delovno ljudstvo v Severni Italiji ter se končno 25. aprila 1945. osvobodilo in praznuje tudi v teh dneh svojo takratno osvoboditev.

Ta borba italijanskega ljudstva je ustvarila temelje in pogoje za

ljudsko oblast in socializem v Italiji, kakor sta se uresničila z borbo v Jugoslaviji. V takih pogojih bi bili z lahkoto rešili vsa vprašanja ki povzročajo danes toliko trenj med obema državama. Ni v tem članku naš namen razpravljati, zakaj v Italiji niso bile uresničene pridobitve narodnoosvobodilne borbe tako kot v Jugoslaviji, vendar pa moramo kljub temu ob tej priliki ugotoviti, da pada krivda za vse to v prvi vrsti na oportunistično politiko Komunistične partije Italije, ki ni bila sposobna zagotoviti zmage italijanskega delovnega ljudstva, ki je to zmago že izvojevalo z orožjem. Vse to pa zato, ker ni vodila samostojne politike v skladu s pogoji v Italiji, temveč se je ravnala po navetih oportunističnih krogov v Sovjetski zvezi, ki se niso hoteli zameriti italijanski buržoaziji in Anglo-amerikancem.

Zaradi take politike Sovjetske zveze se je tudi veliko veselje naših ljudi kmalu spremenilo v veliko žalost, ko so morale jugoslovanske osvobodilne čete po 40 dneh zapustiti Trst. Ta žalost je bila tem večja, ker takrat si ni mogel še nihče predstavljal, kaj je bilo v ozadju tega odhoda Jugoslovanske vojske. Potrebna je bila resolucija Informbiroja, da je tudi to poglavje zakulisnih političnih spletk veslesil na račun malih narodov prišlo na dan, da je prišlo na dan dejstvo, da je morala Jugoslovanska vojska zapustiti svoje kraje, osvobodjene za ceno tolikih žrtev, ker jih je Sovjetska zveza prepustila vplivu zapadnih velesil po razdelitvi interesnih sfer na Balkanu in na tem ozemlju.

Toda naše ljudstvo zaradi tega ne bo obupalo. Ravno vsa Osvobodilna borba in osvoboditev Trsta sta nam najbližji zglede, kaj vse zmore majhen narod, če je zvest idealom svobode in socializma in če v svoji borbi ne pozna kompromisov ter nikoli ne kloni.

Sovinstična enotna fronta, ki se v svojem sovraštvu do vsega, kar je slovenskega, vedno jasneje manifestira v čudovitem soglasju od skrajnih desničarskih «mišij», do kominformističnih «levičarjev», se kaže vedno bolj enotna tudi v napadih na slovensko šolo. Sicer se od časa do časa oglasi v «Delu», Morana ali celo sam veliki «zaščitnik» Bidovec, da napiše nekaj, kar naj bi bilo v obrambo slovenske šole, toda vsakdanja praksa dokazuje, da služijo ti članki le za varanje slovenskih pristašev kominforma in morda zadostujejo še za pomirjenje otopele in zastrupljene vesti piscev samih ali kakraga drugega «zaščitnika», ki konkretno ne napravijo v obrambo slovenske šole prav nič, ker bi gotovo tako konkretno delo bilo v nasprotju z «internacionalizmom» kominformističnega ko-

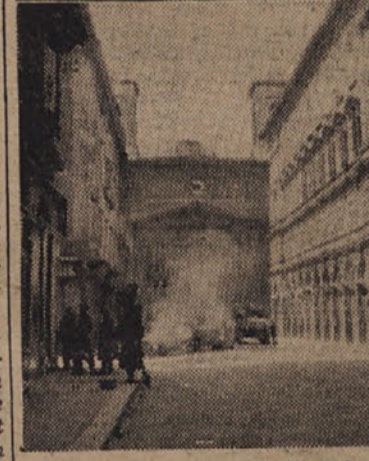
Vidalijevski izpadi proti slovenski šoli

va.

Na desetine imamo zabeleženih konkretnih primerov, ko znani kominformistični organizatorji na bazi propagirajo brez krinke prestop slovenskih učencev v italijansko šolo. Ob priliki jih bomo vsaj našeli. Najbolj predzno in odkrito so se postavili proti slovenski šoli kominformisti na Vrđeli ali v Koloniji, ko so s številnimi lepaki nesramno napadli tovarišice, ki z dodatnim poukom pomagajo slovenskim učencem tega okoliša pri učenju. Iz tistega predela je že lansko leto nekaj otrok slovenskih staršev odšlo v italijansko šolo, da tako zadostijo svojemu «internacionalističnemu» mišljenju. Prav gotovo si ti ljudje želijo, da bi jim letos še drugi sledili. Zato je bil potreben ogabni napad na učiteljico. Četudi nima ta učiteljica nikakih diplom, na kar se je v svojem jezuitskem člančiču obesilo tudi «Delo» kot na rešino slamičico, je vendar našim učencem mnogo koristila, kar so ji priznavali pred dvema letoma prav tisti, ki jo danes napadajo. Toda velika večina ljudi v Koloniji je vendar v svojem bistvu poštena. Zato je bilo marljivo pisanje tolikih lepakov brez vsake koristi, alj bolje rečeno, v škodo avtorjem tega gnusnega napada. Učenci in njihovi starši so bili ob tem napadu ogorčeni in užaljeni in tudi ljudje, ki se še vedno prištevajo med vidaljevce, so to dejanje svojih «voditeljev» obsojali.

Tem poštenim, a zapeljenim ljudem, bo prav gotovo tudi ta primer pripomogel, da se bodo končno do kraja osvetlili.

Tudi kameleonka Morana se je uvrstila aktivno med one, ki hočejo škodovati slovenski šoli. Ne bomo tu razpravljali, ali zavestno ali nezavestno: če zavestno, je to dokaz njene popolne pokvarjenosti, če nezavestno, dokaz popolne omejenosti. Prišla je

Nekaj prizorov iz osvobodilne borbe za Trst

CVETKE iz tržaških listov

Gonja o istrskih volitvah se je poglegla, toda ne bo odveč, če omenimo še nekaj odmevov teh volitev.

«Vita Nuova» kljub svojemu podnaslovu «katoliški lista» ogabno laže v prepričanju, da ji bo pač škof dal odvezo. Pod ironičnim naslovom: Plebiscit v coni B-Delni rezultati volitev», piše da so v Istri pretepli in ranili na stotine ljudi, dva pa sta umrla od strahu. V uvodniku pa piše: Istrani prihajajo v Trst, gledajo vojne ladje, gledajo vojake, gledajo številne policiste in pravijo: zakaj ne pridete dol k nam, zakaj ste se ustavili tukaj? Čakamo vas že od prvih dni maja 1945».

O onih dveh mrtvih je že naš tisk poročal, da sta umrla več tednov pred volitvami. Oni alstranji, ki jim ugajajo policaji in angloameriške ladje pa bodo še čakali, prav potrpežljivo čakali, dokler jih ne bo bog vzel k sebi, kakor se pravi v slogu omenjenega katoliškega lista, ali po tržaškem Speta muš...»

«Delo» ima v svojih manšetah neka gesla in piše: «Da zaustavimo kri, ki v coni B teče v potokih, zahtevajmo spoštovanje mirovne pogodbe in v skrajnosti plebiscit...»

...in priključitev k Italiji, so pozabili povedati, ker to sme la Pajetta. Amak potoki krvi, to pa že prekaša vso fantazijo! To je res vredno Homerja ali pesmice o krvi, ki bi gnala kamne tri. To prekaša celo slinčanje Tandulla.

V manšeti na levi strani pa pišejo: «Slovenci! Predlagajo, naj si fašist Tito pogoltno Kras, Barkovlje, Sv. Ivan, Kolonkovec, Skedenj in Breg. Ali veste, kaj nas čaka, ako se to zgodi? To kar se danes dogaja v Jugoslaviji in coni B, kjer je ljudstvo predano rokovnjaškim tolpam imperialističnega hlapca Tita. V imenu svojih ljudi, v imenu svojih bratov, onstran meje ne dopuščajmo tega.

Rec čudno. Se ni dolgo tega, ko so tržaški informborejci dejali: Se en mesec, še tri mesece itd. Življenja ima tiifašistični režim in so celo stavili na to. Sedaj pa se boje, da bi slovenski kraji prišli pod Jugoslavijo, ki bo po njih govorjenju kmalu njihova. Torej kakor vedno sami sebe postavljajo na laž. Hm, Mitko se boji za Kolonkovec, no saj se razumemo. Ker «Delo» uporablja v njegovi zadnji številki za nas nov izraz (Rudi Blažič nam pravi «ljudočrci») bi morali v manšeti še dodati: «Ce pride sem Jugoslavija, vas bodo spekli na ražnju in požrlis. Kaj hočemo, ljuđočrci so pač vsega zmožni.

«Il Lunedì» poroča o ganljivem sprejemu goliardov pri tržaškem županu Bartoliju. Vsi so bili na tem sprejemu ginjeni, župan je od ginjenosti jecljal in solze so mu zalivale besede (na žalost nima brade). Student iz Reggio Emilia (tam kjer streljajo na delavce in kmete) se je vrgele županu v naročje in pretresljivo vzdihnil: «Ne moremo govoriti, ampak samo jokati». Po zamenjavi zastav, vzdihov in podobnega je župan Studentom dejal: «Pustite Trstu lep spomin o sebi. Vsa ta okinčana in hrupna mladina, ki hodi po ulicah, spominja Trst na domovino, po kateri tako stepimo, in nam polni srce z velikimi upi.»

In študenti so res zapustili krasne spomine pri Tržacanih. Da ne govorimo o raznih nemoralnostih, naj navedemo le odgovor, ki ga je dal neki šofer študentu, ki je beračil s svojim klobukom okoli mešanov prispevke za študentovsko krokanje. Student je šoferju dejal: «Mi predstavljamo tu Italijo. In šofer mu je odgovoril: «Da, da vidim, vidim, pa saj je še nismo pozabili.»

Tabor partizanov in borcev IX. Korpusa proslava šeste obletnice ustanovitve «Tržaške brigade»

V soboto 6. in nedeljo 7. maja 1950 bo v Lokovcu pri Cepovanu velik «Tabor partizanov» katerega se bodo udeležili partizan in borci iz Trsta, cone «B», STO-ja in Slovenije.

Ob tej priliki se bodo ponovno sestali partizani in borci iz narodnoosvobodilne borbe, vsi ki so skupno preživeli kri ter se borili proti nacifašističnemu okupatorju, ga premagali in spodili iz naše zemlje.

Sestali se bodo Slovenci, Italijani, borci, komandirji, komisarji, intendanti, kurirji, bolničarji, kuharji itd., ki so si že v borbi postali bratje, brez razlike na narodnost na čin in položaj, samo z enim ciljem; boriti se za boljše bodočnost delovnega človeka.

Pohiteli bomo zopet v kraje, kjer smo preživljali težko borbo proti okupatorju. V teh krajih nam je znana vsaka stezica, vsak kamen, vsaka vas in vsak hrib. Marsikdo je s svojo krvjo poškropil to zemljo in doprinesel svoj delež za osvoboditev. Obiskali

bomo gozdove, varno zavetišče partizanov v NOB. Videli bomo nove strehe, nove hiše v vaseh, ki so jih požgali fašisti. Sestali se bomo s starimi znanci, novimi ljudmi zadrugarji. Videli bomo uspehe delovnega poleta kmečkega ljudstva na Primorskem ob podpori nove socialistične Jugoslavije.

Skupno s tamkajšnjim ljudmi bomo obujali spomine na teške dni, tam se bomo srečali z Lokavci, Cepovanci in drugimi. Prihiteli bodo iz Tribuše, Cerknega, Bača, Kanala, Vipavske doline in Brd. Obnovilo se bo bratstvo ki je prevevalo Primorsko med NOB. Začrtali si bomo pot za nove podvige v Jugoslaviji in coni «B» za utrditev Ljudske oblasti, tovariši iz Trsta pa za borbo proti imperializmu in šovinizmu.

Vsak udeleženec tega Tabora partizanov bo odnesel tepe spomine, ki jih bo preživel s svojimi bojnimi tovariši v partizanskih krajih.

Ali ste že naročeni na

LIUDSKI TEDNIK

Z ZASEDANJA LJUDSKE SKUPŠČINE FLRJ

KRONIKA

CK LMS je imel svoj dvanajsti plenem, na katerem so obravnavali predvsem socialistično vzgojo mladine in utrditve mladinske organizacije.

V tovarni »Rade Končars« so montirali 60 tonski žerjav. Montirali so ga z domačo pomožno napravo.

Tovarni montažnih gradbenih elementov grada v Zagrebu in Splitu. V njih bodo izdelovali sestavne dele za več vrst montažnih hiš. Prihodnje leto bodo postavili še nove take tovarne, tako da bo leta zmogljivost teh obratov znašala 12.000 stanovanj.

12 krat več svinčene rude kot v letu 1945 izkopljejo v rudniku Zletovo v Makedoniji. Odkrili so nove plasti svinčene rude, kar zagotavlja veliko proizvodnjo.

Stiri smrtni žrtve je zahtevala nesreča v Velenjskem rudniku. Ob prelomu stropa dveh odkopov se je pojavila izredno velika količina plina in izpolnila velik del jamskih prostorov. Reševalcem se je posrečilo rešiti vse ostale rudarje, ki so delali v rudniku.

23.500 otrok iz Slovenije je v letu 1949 letovalo v počitniških kolonijah.

Motorno ladjo »Makedonija« so končali v Rotterdamu. Ladja ima 9000 ton nosilnosti, motor pa zmogljivost 5000 konjskih sil. Ladja doseže 13,5 milj na uro. Opremljena je z najboljšimi dvigalnimi napravami. Sredi maja bo priplula na Reko.

Peto obletnico javnega tožilstva so praznovali v Beogradu s svečano akademijo. Govoril je javni tožilec FLRJ dr. Josip Hrnčević.

120 km dolgo progo Split-Livno so začeli trasirati. S to novo progo bo povezana dalmatinska Zagora in del Bosne z dalmatinskim primorjem.

Jugoslavija sodeluje na mednarodni razstavi gradbene industrije v Manchesteru. Jugoslovanski paviljon, v katerem je razstavljen jugoslovanski les, je po mnenju strokovnjakov po kvaliteti in ureditvi najboljši na razstavi.

Na površini 400 ha bodo letos razširili vinograde v okolici Poreča, Rovinja, Buzeta in Pazina ter na otokih Lošnju in Pagu.

Za 2100 odst. se je povečala medicinska in farmacevska proizvodnja v povojnih letih.

Ostružniški most čez Savo bo po lepoti konstrukcije in izdelavi visoko presegel znani Pančevski most pri Beogradu. Preko mostu bosta lahko vozila istočasno dva tovorna vlaka. Zdjaj polagajo stebre. Dve polni kompoziciji vagonov gradiva gredo za steber, ki je 18 do 20 metrov pod rečnim koritom.

Velika ležišča oniksa so odkrili pri Svetozarevu. Sedaj pripravljajo, da odprejo rudnik, do konca petletke pa bodo v Svetozarevu zgradili tovarno za obdelavo oniksa in za izdelavo številnih okrasnih in koristnih predmetov.

Enoletno novinarsko šolo so odprli v Skoplju.

Za novega poslanika FLRJ v Londonu je imenovan dr. Brilej, dosedanji namestnik zunanjega ministra.

Stalno lutkovno gledališče so odprli v Ljubljani. Prva predstava je bil Levstikov klasični »Martin Krpan«.

Med rudarji NR Hrvatske je preko 1400 udarnikov.

S sajenjem tobaka so pričeli v Hercegovini.

Drugo visoko peč so montirali v železarni Caprag pri Sisku.

V bližini Kragujevca so odprli nov rudnik premoga, ki je po kakovosti podoben trboveljskemu.

V tem novem bazenu so velikanska ležišča premoga.

10 novih plovnih objektov je izdelala ladjedelnica »Tretji maj«. Uporabljali jih bodo za čiščenje morskoga dna v pristaniščih in za dovoz materiala.

Novatorja Franjo Tot in Viktor Janić sta skonstruirala nov stroj za kovanje igel za strojno pletenje.

Ze 6 traktoristov iz Belega Manastira dela za drugo petletko.

Na makedonskih državnih posestvih končujejo z letošnjo pomladansko setvijo.

Ob medsebojnem spoštovanju je vlada FRLJ pripravljena sodelovati z vsemi državami

25. aprila so se sestali v Ljudski skupščini na zasedanje novi ljudski poslanci, ki so bili izvoljeni na volitvah 26. marca t. l. Prve seje se je udeležil tudi maršal Tito s člani vlade ter znana britanska javna delavca Conny Ziliacus in John Rogge.

Na ločenih sejah Zveznega sveta in sveta narodov so izvolili verifikacijski odbora, ki sta verificirala poslanske mandate. Po zaprisegi ljudskih poslancev je bila izvolitev predsednikov. Za predsednika Sveta narodov je bil izvoljen tov. Josip Vidmar, za predsednika Zveznega sveta pa Vladimír Šimić.

Naslednji dan je bila skupna seja obeh svetov, na kateri je bilo podano poročilo Prezidija Ljudske skupščine FLRJ ter izvolitev novega Prezidija. Za predsednika Prezidija Ljudske skupščine FLRJ je bil ponovno izvoljen dr. Ivan Ribar, za podpredsednika pa so bili izvoljeni Moša Pijade, Filip Lakuš, Josip Rus, Djuro Pucar, Dmitar Vlahov, Marko Vujačić in Mile Peruničić. Peruničić je bil izvoljen tudi za tajnika Prezidija.

Po izvolitvi je maršal Tito predložil skupščini predloge za novo vlado in v nekaterih točkah prikazal smernice, katerim namerava slediti nova jugoslovanska vlada v svoji zunanji politiki.

Nova vlada mora vzpostaviti sodelovanje na gospodarskih in na vseh ostalih področjih z vsemi državami, ki so pripravljene sodelovati na podlagi medsebojnega spoštovanja enakosti in neodvisnosti. Sodelovanje mora nova vlada vzpostaviti z vsemi onimi državami, ki odkritosrečno stremijo za okrepitev miru in za pravično rešitev mednarodnih še nerešenih vprašanj.

Pred OZN bo vlada tudi v bodoče branila tudi pravice vseh majhnih držav in kolonialnih ljudstev za neodvisnost in svobodo, t. j. za pravi-

vico, da ta ljudstva sama svobodno odločajo o svoji usodi.

Jugoslovanska vlada se bo borila tako s propagando kakor v mednarodnih ustanovah proti politiki ustvarjanja blokov in interesnih sfer, ker je prepričana, da predstavlja taka delitev sveta skrito nevarnost vojne. Vlada FLRJ je pripravljena, da je mir mogoč samo v okviru OZN z neutrudnim iskanjem načinov za rešitev mednarodnih vprašanj.

Zvezna vlada bo okrepila svoje delovanje za razširjenje in utrditve kulturnega, znanstvenega in športnega delovanja z drugimi državami.

Tudi v bodoče bo Zvezna vlada uporabila vse sile za dosego kar najboljših odnosov s sosednjimi državami. Zeli si tesnega sodelovanja z Italijo, ker je mnenja, da nekatera še nerešena vprašanja med obema državama ne morejo predstavljati povišja za poslabšanje odnosov.

Prav tako se bo Zvezna vlada trudila za izboljšanje odnosov med FLRJ in Grčijo. Dobri odnosi med obema državama bodo mogli prispevati k okrepanju miru na Balkanu.

Vlada FLRJ z žalostjo ugotavlja, da zaradi odkrito sovražnega stališča Sovjetske zveze in držav Ljudskih demokratij ne more s svoje strani storiti ničesar za izboljšanje odnosov s temi državami. Vlada in narodi Jugoslavije gledajo še vedno s simpatijami na narode teh držav in niti vlada niti jugoslovanski narod ne gojijo nikakega sovražnega čustva do teh držav ter niso doslej storili ničesar, kar bi lahko omadeževalo čast socialistične FLRJ.

V zaključku svojega govora je maršal Tito poudaril, da bodo jugoslovanska vlada vodile v zunanji politiki vedno le koristi lastne države, ki jih ne namerava na noben način žrtvovati.

koristi in medsebojno spoštujejo pravico, da vsak vodi svojo državo na svoj lasten način.

Jugoslavija dokazuje, da je mogoč komunizem, ki ne veruje, da je potrebno stopiti v enega izmed dveh blokov, ki delita svet in kopičita orožje drug proti drugemu, ki vztraja na Združenih narodih kot alternativni, ki je potrebna kot ravnotežje sil in je edina pot, da se doseže mir. Ta komunizem vpliva zaupanje v svojo zunanjo politiko s hrabrostjo in močjo svoje domače politike in z dejstvom, da si iskreno in resnično prizadeva, da bi stopal naprej k uresničitvi vedno višje in višje demokracije in svobode kot sestavnega dela socialistične družbe, ki jo gradi.

31 let Komunistične partije Jugoslavije

Pred 31 leti od 20. do 23. aprila je bil v Beogradu Kongres ujedinjene socialističnih partij in skupin iz vse Jugoslavije. Osnovana je bila enotna partija, ki je dobila ime Socialistična delavska partija Jugoslavije (komunistov). V enotno partijo so v celoti vstopile Srbska social-demokratska partija, Social-demokratska partija Bosne in Hercegovine, Socialistična partija Dalmacije, velika večina članov Social-demokratske stranke Hrvat. ske in Slovenije ter social-demokratske skupine iz Vojvodine, Makedonije in Crne gore.

Inicijativo za osnovanje enotne jugoslovanske proletarske partije je dala Srbska social-demokratska stranka in tudi prevzela naloge, da organizira Kongres ujedinjenja.

Priprave za Kongres so bile težke. »Radničke novine«, glasilo Srbske social-demokratske stranke, ki je izhajalo v Beogradu, je bilo stalno pod cenzuro, ki je bila takrat v vojaških rokah, pa čeprav je Ustava cenzuro prepovedovala. Skoro v vseh člankih so črtali cele odstavke, čisto tudi celotne članke. Poleg tega so imele social-demokratske stranke tudi velike materialne težave.

Kljub vsem težavam je na Kongresu ujedinjenja sodelovalo 431 delegatov, ki so predlog za ujedinjenje in osnovanje Socialistične delavske partije Jugoslavije (komunistov) soglasno sprejeli.

Nova Partija je vsebovala maksimalni program vseh dotodanjih socialističnih strank z glavno nalogo, da uniči kapitalizem in postavi komunistični družbeni red. Kot sredstvo za dosego tega cilja pa zahteva nova Partija osvajanje politične oblasti s strani proletariata, odpravo starih organov oblasti in na njihovo mesto vzpostavitev diktature proletariata.

Na istem zasedanju so tudi sprejeli statut Partije ter resolucijo o

Ce ima napredno javno mnenje na zahodu pogum, da pogleda v oči dejstvom in misli s svojo glavo, potem se bo težko izognilo sklepu, da daje jugoslovanski komunizem evropskemu socializmu novih moči, svetovnemu miru pa še eno novo priložnost. Zahodnoevropski in ameriški socialisti ter napredni ljudje lahko odločno zahtevajo prijateljske odnose z jugoslovanskim komunizmom, ker se zavzema za nacionalno neodvisnost in Združene narode in ker njegova zunanja politika ustreza in globoko vpliva na prizadevanja njegove notranje politike, da bi razširili jugoslovansko revolucijo v resnično demokratično in svobodno socialistično družbo.

Stališče Jugoslavije v mednarodnih odnosih je velikanskega pomena, ker vnaša v položaj nov činitelj, ki podira strogo delitev držav in omogoča reševanje problemov miru med Vzhodom in Zahodom. Po nekaterih točkah, ki sva jih poudarila je to glavni razlog, da verujemo, da mora dobiti Jugoslavija popolno oporo naprednega in socialističnega javnega mnenja v naših državah in da je treba svetovati našim vladam, naj sprejmejo stališče, ki sva ga obrazložila.

organizaciji partijskega tiska.

Leto pozneje je bil 2. Vukovarski Drugi kongres, na katerem se je Socialistična delavska partija Jugoslavije (komunistov) preimenovala v Komunistično partijo Jugoslavije.

V novi enotni Partiji je bilo mnogo oportunistov in potrebna je bila dolga borba, dokler niso v Partiji popolnoma prevladale revolucionarne sile, ki so jugoslovansko Partijo pod vodstvom sekretarja Tita usposobile za veliko zmago v drugi svetovni vojni.

Skrb za delavca

Ljudska oblast v Jugoslaviji se neprestano trudi, da bi izboljšala materialno stanje svojega delovnega človeka in ga kulturno dvignila. Ta skrb se kaže v stalnem dvigavanju investicij za družbeni standard, v visokem proračunu za ljudsko zdravje in socialno zaščito, v novem zakonu o socialnem zavarovanju delavcev in nameščencev itd. Samo v letošnjem letu je v proračunu odobreno okrog 32 milijard za družbeni standard.

Pravico na plačani dopust imajo vsi delavci in nameščenci in to od 15 do 30 dni letno. Preko en milijon članov raznih sindikatov izkorišča ta dopust. Če temu številu dodamo 12 pripadnike jugoslovanske armade, člane kmečkih delovnih združenj in njihove družine, mladino in otroke, ki uživajo večino brezplačna letovanja, naraste število na več milijonov.

V najlepših in najbolj zdravilnih krajih države je v letu 1946 preživelo svoj letni dopust 437.917 delavcev. Leta 1947 je to število naraslo na 1.058.479, a v letu 1949 je bilo samo v turističnih hotelih 1.200.000 delavcev. Pri tem niso vsleti sindikalni domovi in domovi raznih ustanov in podjetij.

Ze to dejstvo priča o revoluciji: namaj preobrazbi dežele, v kateri uživa delovno ljudstvo vso pomoč.

JOHN ROGGE IN CONNY ZILLIACUS V JUGOSLAVIJI

JUGOSLAVIJA JE V NOTRAJNINIH IN MEDNARODNIH VPRAŠANJH trdno zgradila svoje stališče

Amerikanec John Rogge in Anglež Conny Ziliacus, ki sta bivala delj časa v Jugoslaviji in prepotovala velik del države, si ogledala tovarne, električna podjetja, stanovanjska naselja, kmečke zadruge, šole, otroške domove, zborovanja itd., se razgovarjala z možmi in ženskami vseh poklicev od voditeljev do navadnih članov Partije in Ljudske fronte ter nepolitičnih oseb, sta izjavila, da jima je ogled Jugoslavije omogočil, da sta prišla do več skupnih zaključkov, in sicer:

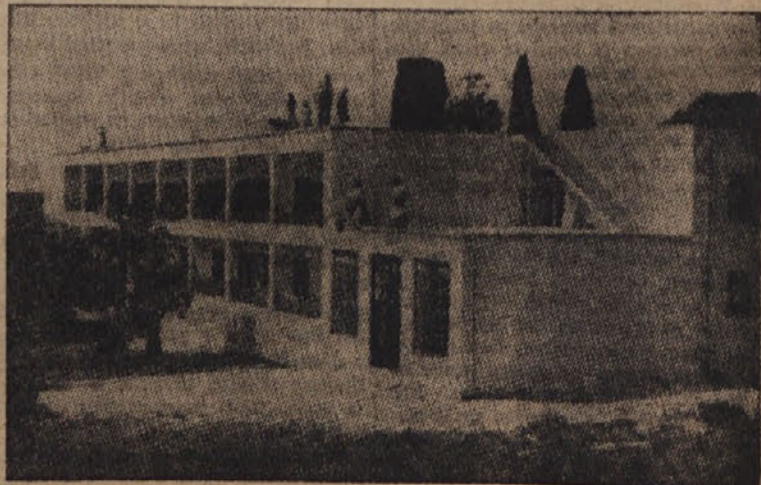
«Da jugoslovanska vlada in narodi Jugoslavije grade socializem. To pomeni, da napredujejo na poti industrializacije države, ki je last ljudstva in kolektivizacije kmetijstva po zadržnem gibanju na vasi, na poti, ki jo je postavil petletni plan.

Da ni prelom s Kominformom niti malo oslabil narodne enotnosti niti zmanjšal poleta graditve socializma v Jugoslaviji. Nasprotno, ta prelom je spravil na površje in ojačal nekatere osnovne težnje v jugoslovanskem komunizmu, ki se razlikuje od sovjetskega komunizma. To se nanaša posebno na vzpodbujanje ljudske iniciative po sindikatih, kmečkih delovnih združenjih, Ljudski fronti, krajevnih in oblastnih ljudskih odborih, v poudarku na svobodni in živahni diskusiji, ki se vodi po vsej državi v zvezi s prelomom s Kominformom ter njegovim pomenom za marksistično socialno analizo in tekoče probleme. Dalje na svobodni

književnosti, znanosti in umetnosti, na vedno večjem poudarjanju pomena demokracije ter pravic manjšin in posameznikov — v smislu, v kakršnem razumejo te izraze na zapadu — kakor tudi na bistvene elemente socialistične družbe. Bistvena je tudi iskrenost, s katero jugoslovanski voditelji govorijo o teh stvarih v svojih javnih govorih in v zasebnih razgovorih, priznavajoč, da je treba že marsikaj storiti, toda zahtevajoč, da kritika in tisto, kar bi moralo služiti kot kritika, ugotovi in premeni dejstva in da govori resnico.

Ti in drugi elementi razvoja kažejo, kako jugoslovanska vlada in ljudstvo — ki se sklicujeta na pravico osebnega razvoja nasproti načelu avtoritete v sporu s sovjetskimi voditelji — logika položaja navaja k temu, da sledita stopinjam zgodovinskih borcev za svobodo v Evropi in Ameriki in se sklicujeta na vrednote humanizma in liberalne civilizacije.

V mednarodnih vprašanjih je Jugoslavija trdno zgradila svoje stališče na nacionalni neodvisnosti, pravicah malih narodov in načelih, smotnih in obveznostih iz Ustanovne listine OZN kakor tudi na zakonih, ki bi morali vladati v odnosih med vsemi državami, velikimi in malimi, kapitalističnimi in socialističnimi. To stališče je v FLRJ izraženo v naziranju, da morajo socialistične države iskreno in stalno sodelovati na temeljni enakopravnosti in vzajemnosti kot partnerji, ki priznavajo skupne

Za otroke združnikov so uredni ob morju krasen dom

BORBA JUGOSLAVIJE je v interesu svetovnega proletariata

KOMINFORMIŠKA

V petih letih po osvoboditvi se je Jugoslavija dvignila iz ruševin in gospodarske zaostalosti v napredno, močno državo, ki gradi socializem, ki ustvarja nove življenjske pogoje vsemu delovnemu ljudstvu.

Za gradnjo socializma so nujno potrebne velike žrteve. Se toliko več žrtev zahteva ta borba od Jugoslavije, ki jo hočejo druge države ponovno potisniti v ekonomsko odvisnost. Toda jugoslovanski narodi so bili že dovolj stoletij izkoriščani, uprli so se temu in trdno so odločeni upirati se vsakomur, ki bi jih hotel ponovno zaslužiti.

Jugoslavija ne bo klonila pod gospodarskim pritiskom, ki ga izvaja Zahod in Vzhod, svojega političnega prepričanja ne bo prodajala za nikakršne trgovske koncesije, ki bi jih ji bile pripravljene dati tako Sovjetska zveza kot zapadne velenile v zameno za politično kapiitulacijo. Jugoslavija se je osvobodila z lastnimi rokami, Jugoslavija si bo znala tudi z lastnimi rokami ohraniti nacionalno, kulturno in ekonomsko samostojnost.

To je prepričanje slehernega Jugoslavana, ki že uživa plodove borbe za socializem.

Ta misel preveča delavca, ko postavlja visoke peči, ko montira velike turbine, ko gradi železnice, tovarne.

To ve vsak rudar, ki dnevno presega norme, ki nakopiže toliko ton premoga, kot jih nobeden drug v svetu, pa čeprav dela v modernu urejenih, mehaniziranih rudnikih.

To borbo čuti vse kmečko ljudstvo, ki se združuje v zadruge, da bo tako dvignilo kmetijske produkte za boljše preskrbo celotnega prebivalstva.

Te borbe se zaveda vsak intelektualec, ki išče na svojem področju nova pota za čim uspešnejše in plodno delo.

To ve vsak mladinec in prav zato je ravno med mladino toliko udarnikov, zato so številne mladinske brigade med ustvarjalci velikih del petletke.

Borba za ohranitev teško priborjene svobode združuje vse jugoslovansko ljudstvo v eno samo veliko družino. Enotnost ni bila še nikoli tako čvrsta, kot je zdaj. Zaupanje v ljudsko oblast, v Partijo in Tita je neomajno, kajti prav v ljudski državi pod vodstvom Partije in Tita uživajo jugoslovanski narodi po komaj petletni svobodi že lepo življenje.

Pet let svobodnega življenja, pet let borbe za socializem pa pomeni za jugoslovanski delavski razred tudi borbo za zmago resničnih demokratičnih načel v svetu, borbo za enakopravnost med narodi, za svobodo malih narodov. Zmaga Jugoslavije v tej bitki je doprinos svetovnemu delavskemu gibanju, napredku in resnični demokraciji.

Zato bo delovno ljudstvo Jugoslavije na praznik 1. maja manifestiralo svojo solidarnost v delavcih vsega sveta, svoj notranji praznik pa praznovalo v znamenju novih zmag v borbi za socializem.

Delavci »Litostroja« v Ljubljani imajo lepo urejena, moderna stanovanja.

PET LET SVOBODE je preoblikovalo gospodarsko strukturo države

Čeprav ima ozemlje Jugoslavije ogromna prirodna bogastva, je bila država pred vojno industrijsko kaj malo razvita. Železna industrija je bila tako majhna, nepovezana z rudniki in premogovniki, da ni zadostovala niti za domačo potrošnjo. Zato je jasno, da je nova Jugoslavija zastavila vse svoje sile prav v to panogo industrije, ki se je v petih letih po končani vojni močno dvignila.

Po petletnem načrtu se bo proizvodnja litega železa dvignila za petkrat in pol nad predvojno proizvodnjo, jekla pa za trikrat. Zrasle so v tem kratkem času nove železarnice, valjar-

ne, visoke peči in drugi važni industrijski objekti. Delovni kolektivni, ki se zavedajo, da je gospodarska neodvisnost pogoj nacionalne in politične samostojnosti, so v prvih dveh in pol letih petletke izpolnili v železni industriji 73,2 odst. petletke, iz česar lahko sklepamo, da bo petletni plan daleko presežen.

Se slabše kot z železno industrijo je bilo pred vojno s proizvodnjo strojev. Skoro vse industrijske proizvode je morala Jugoslavija uvažati, le manj pomembne je izdelovala doma. Toda nova Jugoslavija hoče tudi tukaj doseči kar najvišjo stopnjo. Dokaz njene volje in moči so nove tovarne strojev po vseh republikah, dokaz so mnogi stroji, lokomotive, avtomobili, turbine, elektromotorji, transformatorji.

Jugoslavija ima v Evropi največja ležišča boksita, na svetu je na drugem mestu. Pred vojno so to važno surovino izvažali in nato uvažali aluminij; doma so ga letno izdelali le orog 5.700 ton. Danes je produkcija boksita narasla že za sedem in pol krat.

Tudi cement so pred vojno večinoma izvažali, ker so ga za gradnje doma malo potrebovali. Danes pa je vse ozemlje Jugoslavije eno samo veliko gradbišče in produkcija cementa stalno narasča, da lahko sproti zadosti velikim notranjim potrebam, istočasno pa predstavlja cement tudi važno izvozno blago.

Lesna industrija v Jugoslaviji predstavlja eno izmed najvažnejših panog gospodarstva. Na svetovnem trgu je jugoslovanski les zelo iskan, prav tako tudi lesni produkti kot pohištvo, parketi, sodi, oblike za čevlje, leseni stroji, lesene plošče, opaži, itd. Na trgu je veliko povpraševanje tudi po jugoslovanskih produktih, ki jih pridobivajo z destilacijo lesa.

Predvojna tekstilna industrija ni mogla zadostiti vsem notranjim potrebam. Blago je morala Jugoslavija uvažati, pa čeprav ima doma vse možnosti za njegovo izdelovanje. V mnogih predelih Jugoslavije odlično uspeva konoplja, lan, bombaž in druge industrijske rastline, vendar pa jim prejšnja državna uprava ni posvečala prave pozornosti. Volno so večinoma izvažali v surovem stanju.

Petletni plan hoče to panogo industrije čim bolj osamosvojiti in tako mora biti do konca leta 1951 izdelano 47.700 ton sukanca letno, dalje 230 milijonov metrov konopljenega platna, 19,7 milijonov m lanenega platna, 17,3 milijonov metrov bambaževinastega blaga itd. Tekstilna industrija je dosegla ob polovici petletke že 86,3 odst. predvidene proizvodnje blaga.

Jugoslavija, ki je bila pred vojno skoro izključno poljedelska država, je začela po osvoboditvi razvijati živilsko industrijo in jo v zadnjih letih tako dvignila, da lahko konkurira na svetovnem trgu s svojimi proizvodi konzerviranih rib, mesa, vložnega sadja, mezge, vina, likerjev itd. Tudi živilska industrija je ob polovici petletke presegla določeno količino izdelkov,

POT KOMINFORMIZMA

Ko so z zmago nad nacizmom in fašizmom države vzhodne Evrope prijele usodo svojih narodov v svoje roke, se je med njimi izmed mladih držav najmočnejše dvignila Jugoslavija, ki si je nove temelje svoje skupnosti postavila že v splošni narodni revoluciji. Toda njen hitri razvoj in njeno težnjo po popolni svobodi je hotela zavreti SZ in pritisnila na njevo vodstvo z resolucijo IU.

Toda resolucija, pa naj je bila videti še tako močna, se je razbita ob močnejši revolucionarni Jugoslaviji, ki ni stopila niti koraka nazaj, pa čeprav je to zahtevala Sovjetska zveza. Klonila pa ni zato, ker se ni hotela znova ponižati in postati satelit druge sile, ki naj bi stopila na mesto predvojnih kapitalističnih izkoriščevalcev.

Resolucija, vsi pozivi na upor, vse grožnje in pritiski so propadli. Vodstvo Sovjetske zveze je zato začelo s sistematično gonjo proti FLRJ.

GOSPODARSKA BLOKADA IN SABOTAZE

«Ker nismo uspeli s političnim, stri-mo njen odpor z gospodarskim pritiskom», je bilo novo geslo Kominformista.

Pogodbe, ki so bile sklenjene že med vojno in kmalu po njej, so vzhodne države druga za drugo preklicale. Strojev in drugih proizvodov, ki bi jih morale te države poslati v Jugoslavijo - Jugoslavija ni dobila. Pač, nekaj malega je poslala n. pr. CSR, toda ti stroji so bili slabi in so se že v prvih dneh uporabe pokvarili. Očitne sabotaze. Zakaj? Da bi Jugoslavija ne mogla uresničiti svoje petletke, da bi morala kloniti. Toda tega kominformistične države niso dočakale. Jugoslovansko delovno ljudstvo, njegovi racionalizatorji, novatorji in udarniki so začeli izdelovati stroje in druge potrebne proizvode, ki jih je FLRJ do tedaj uvažala. Tempo dela se je zastril in danes - kljub gospodarski blokadi vzhodnih držav in težkim trgovskim pogojem zapada »petletka teče«.

PRITISK NA DEMOKRATICNE MEDNARODNE ORGANIZACIJE

«Ker nismo uspeli s političnim in gospodarskim pritiskom, poskušamo onemogočiti Jugoslavijo v mednarodnih demokratičnih organizacijah», je bilo tretje geslo kominformistov.

Med napredne svetovne organizacije so se vrinili kominformistični agenti, pljuvali po naročilu Moskve na revolucionarno borbo jugoslovanskih narodov, izsilili izključitev jugoslovanskih predstavnikov in nacionalnih zvez, da bi FLRJ bila popolnoma izolirana, ne je od posameznih držav, temveč od svetovnega demokratičnega gibanja. Res je Informbirojevem uspelo izločiti Jugoslavijo iz mednarodnih demokratičnih organizacij, ni jim pa uspelo v jugoslovanskih narodih zatreti volje do borbe za svoj delavski razred, za borbo demokratičnih načel v svetu.

Se nekaj so kominformisti dosegli s to svojo gonjo, toda to jim ne gre v račun:

DEMOKRATICNO LJUDSTVO V SVETU SPOZNAVA BORBO JUGOSLOVANSKIH NARODOV IN PRIZNAVA NJIHOVO PRAVILNO POT

Vedno večje je število naprednih organizacij v svetu, vedno več je predstavnikov javnega življenja, ki izražajo Jugoslaviji svoje priznanje. Mnogi izmed njih so bili v FLRJ, spoznali so življenje socialistične države, spremljali izredni napredek jugoslovanskega ljudstva. Ker so pošteni, niso mogli preko laži in klevet informbirojevskih držav in zdaj govore v svet: jugoslovansko delovno ljudstvo je v borbi za socializem, Jugoslavija se bori za enakopravnost vseh narodov.

To spoznanje in priznanje je velika ovira sovjetskim načrtom. «Ker nismo uspeli z gospodarskim in političnim pritiskom niti z izključitvijo Jugoslavije iz mednarodnih demokratičnih organizacij poskusimo novo pot».

In tako je velika SZ po svojih kominformističnih trapanjih zadržala na umazano pot.

PROCESOV, DIVERZANTSKIH AKCIJ IN VOHUNJENJA

Toda to zadnje prizadevanje kominformiste le smeši, v vsem naprednem svetu doseže ravno nasprotni učinek, v jugoslovanskih narodih pa isti občutek, kot ga je izrazil pisatelj Louis Adamič: «Vedno sem bil ponosen, da sem Jugoslovčan, nikoli pa ne tako kot danes».

Mladina v socialistični domovini

V petih letih, ki so pretekla od osvoboditve, se je življenje mladine v socialistični Jugoslaviji zelo spremenilo. Mladini rod ima danes vse možnosti razvoja, demokratična ljudska oblast mu posveča vso skrb. Mladina sama pa sodeluje pri izgradnji socializma in mnoga velika dela petletke so ustvarile prav mladinske brigade.

Največ mladine vstopa v industrijo. Posamezne tovarne imajo svoje lastne šole, v katerih se mladinci in mladinke strokovno in splošno izobražujejo. Takih večjih industrijskih šol je danes v Jugoslaviji 480. V šolskem letu 1949-1950 obiskuje industrijske šole 120.000 gojencev, 42.424 jih stane v posebnih internatih.

Ljudska oblast je tudi organizirala na stotine tečajev za poljedelstvo in tako dala kmečki mladini možnost, da se strokovno usposobi ter politično in kulturno izobrazi. Samo v letih 1947 do 1949 je uspešno končalo kmetijske tečaje preko 30.000 mladincev, kar pomeni, da so vasi v dobi treh let dobile 30 tisoč strokovnjakov.

Ministrstvo za prosveto prejšnje Jugoslavije je v šolskem letu 1939-1940 izdalo za šolstvo okrog 970 milijonov dinarjev, medtem ko je le eno leto po vojni vlada FLRJ dala za šolstvo preko 2 milijardi dinarjev. Naslednje leto je ta vsota narasla že na 6 milijard 625 milijonov dinarjev, proračun za šolstvo za leto 1950 pa znaša 13 milijard in 769 milijonov dinarjev.

Pred vojno je bilo vpisanih na 21 fakultetah v Beogradu, Zagrebu, in Ljubljani nekaj preko 16.000 visokošolcev, v letošnjem letu pa obiskuje 44 fakultet in 38 visokih šol, ki so po vseh glavnih republiških mestih, 54.420 študentov.

Manjšinske šole obiskuje v Jugoslaviji preko 150.000 učencev. Čez 22 tisoč mladincev in mladink, pripadnikov nacionalnih manjšin pa obiskuje gimnazije in tehnične šole, v katerih je pouk v manjšinskem jeziku.

Večina študentov je za časa svojega študija tudi materialno preskrbljena. Pred vojno je dobivalo stipendije le

Novi veliki parni bager, ki ga je izdelala največja tovarna petletke v Loli Ribara

en odstotek vseh dijakov, danes pa prejema študijsko podporo, ki znaša povprečno 2200 dinarjev, preko 65.800 študentov.

Glavni odbor Ljudske mladine Jugoslavije je za letošnje počitnice organiziral v obmorskih in planinskih krajih letovanje za 70.000 mladincev in mladink. Najboljši mladi delavci iz tovarn, rudnikov, delovnih zadrug in študenti iz vseh republik bodo skupno preživeli svoj letni odmor. Samo v Srbiji bo v 32 krajih uživalo svoje počitnice in dopuste 20.000 mladih ljudi. Prav tako bo v najlepših krajih Bosne in Hercegovine letovalo preko 20.000 mladincev in mladink. Letovanja vseh skupin so seveda brezplačna. V Sloveniji in Bosni bodo tudi letos priredili večja taborje-

nja, na katerih bodo udeleženi v kolektivnem življenju poglobljali bratstvo med mladino vseh jugoslovanskih narodov.

Mnogo nudi ljudska oblast današnji mladini Jugoslavije. Mladina se tega tudi dobro zaveda in z vsemi svojimi silami pomaga pri izgradnji socializma. Železnice, avtomobilski cesta Zagreb-Beograd, nove tovarne, preko 100.000 mladih članov kmečkih delovnih zadrug, na stotine in tisoče udarnikov - mladincev in mladink in na stotine novih strokovnih kadrov, ki so uspešno končali visoke šole, so danes dokaz, da se mladina zaveda svojih nalog za izgradnjo socializma, ki pomeni izgradnjo boljših življenjskih pogojev za vse jugoslovanske narode.

ŽIVEL 1. MAJ

Zivel 1. maj, dan pregleda ljudskih sil v borbi za demokracijo in mir.

Pokazimo, da smo odločeni obnoviti moč in borbenost naših slavni množičnih antifasističnih organizacij, ki so prestale veliko preizkušnjo antifasistične vojne, okrepimo Slovansko-italijansko antifasistično unijo, OF, organizacije antifasističnih žena in mladih antifasistov.

Pokazimo, da smo odločeni obnoviti moč in borbenost naših razrednih Enotnih sindikatov, ki so se porodili iz slavne Delavske enotnosti. Samo tako se bomo lahko upirali koaliciji izkoriščevalcev in zatiralcev ljudstva.

Naj bo 1. maj obsodba politike imperializma, ki hoče meštariti z našim ozemljem na škodo ljudskih interesov, demokracije in miru.

Naj bo 1. maj izraz volje naših italijanskih in slovenskih delavcev, da hočejo podpirati svoje brate v coni B, ki se borijo za okrepitev ljudske oblasti, za socializem, proti spetkanju imperializma in izkoriščevalcev in njihovih novih zaveznikov kominfornistov.

Naj bo 1. maj izraz naših italijanskih in slovenskih delavcev, da hočejo podpreti svoje brate v Italiji v borbi proti reakcijski vladi, za boljše življenjske pogoje, za delo, kruh in mir, za doseg demokracije in socializma.

Naj bo 1. maj izraz volje naših italijanskih in slovenskih delavcev, da hočejo podpirati svoje brate v Jugoslaviji, ki vodijo veliko bitko ne le za izgradnjo socializma in socialistične demokracije v svoji domovini, temveč tudi za zmago socialističnih odnosov in enakopravnosti med socialističnimi državami, za okrepitev socializma v svetu, za okrepitev borbe narodov ki jih zatira imperializem, za njihovo neodvisnost in enakopravnost.

Naj bo 1. maj izraz vztrajnosti in živivosti naših delavcev in kmetov, komunistov in antifasistov v skupni borbi narodov proti imperializmu in vojni, v borbi za mir, neodvisnost in enakopravnost narodov, proti vsakršnemu zatiranju in izkoriščanju, za demokracijo in socializem.

Naj bo 1. maj nova zmaga proti oportunistu in birokratični kominfornistični reakciji, likvidatorju enotnosti in dosledne borbenosti ljudskega delavskega gibanja.

Zivela borbeno enotnost vseh demokratskih sil našega ozemlja.

Zivela Komunistična partija STO, vztrajni in neomajni branilci in nadaljevalci slavni borbenih tradicij našega delovnega ljudstva in dosleden bорец za pravice in svobodo delovnega ljudstva.

Delavci! Naj pomeni 1. maj začetek splošne borbe proti glavnim mezdam, za 60 tisoč lir plače na mesec, kar je življenjski minimum za družino, proti odpušcanju in za zaposlitev brezposelnih.

Delavci! V znamenju 1. maja naprimo vse svoje sile za to, da ustvarimo take pogoje, da bo naša tržaška mladina zastonj, da bo imela vsaka delavska družina dostojno stanovanje po nizki ceni, da bo pokrbljeno za obstoj starih delavcev, invalidov in pohabljenec!

PRVOMAJNE PAROLE MESTNEGA KOMITETA KOMUNISTE PARITJE TRZASKEGA OZEMLJA

Prvi maj, praznik delavcev in vsega delovnega ljudstva, se je porodil iz borbe delavcev proti njihovim kapitalističnim izkoriščevalcem, se je porodil iz krvi čikaških mučnikov. Zato pa je bil za vse revolucionarne delavce vedno borben praznik, čeprav ga oportunisti v II. Internacionalni skušajo kaj kmalu spremeniti in mu dati značaj navadnega buržoaznega praznika.

V osemdesetih letih preteklega stoletja je bila v Ameriki težka gospodarska kriza, katere posledice so nosili delavci in v glavnem delavci. Kapitalisti so silno izkoriščali delovne množice, število brezposelnih je naraslo, po drugi strani pa so moralni delavci delali od 12 do 14 ur na dan. Zaradi vsega tega izkoristili so se začeli med delavci vretel in konec aprila 1886. je bila v Ameriki cela vrsta stavk in nemirov. Prvi so stoptili v borbo tramvajski nameštenci in železnice v Illinoisu in Kansasu, sledili so jim delavci iz sladkornih tovarn. Delavci je v njihovi borbi vodilo Uduženje vitezov dela, ki je bilo ustanovljeno leta 1869. v Filadelfiji. Glavna zahteva delavcev je bila osamuriti delavnik. Kapitalisti so se s pomočjo oblasti seveda dobro organizirali v obrambo, pogajanja med delavci in delodajalci so se razbila. Delo v tovarnah je počivalo, tramvaj in vlak ni so vozili. Tovarnarji so zato najeli stavkavce, ravno tako so storili pri železnicah in tramvaju, Tramvaje in vlake je sprejela policija. Zato je prišlo na prehod do demonstracij in spopadov.

Na progi Louisville-Nashville so orožniki streljali na skupino demonstrantov, pri čemer so jih pet ubili, to je množico silno razjarila policija. Zato je prišlo na prehod do demonstracij in spopadov. Na progi Louisville-Nashville so orožniki streljali na skupino demonstrantov, pri čemer so jih pet ubili, to je množico silno razjarila policija. Zato je prišlo na prehod do demonstracij in spopadov.

1. maja 1886. so začeli stavkati kovinarji v Chicagu in so demonstrirali po ulicah z zahtevo po osamurnem delovnem dnevu. Policija je pod poveljstvom nadzornika Bonfielda divjaško razgnala delavce. 3. maja je borec za pravice delavcev Spies organiziral veliko zborovanje delavcev. Policija je delavce napadla, streljala nanje in štiri ubila. Delavstvo je bilo ogorčeno in je naslednji dan 4. maja organiziralo protestno zborovanje v Haymarketu. Kapitalisti so zborovanje nasprotovale in zahtevali, da se prepove, župan Harison pa jim ni ugodil in je izjavil, da se bo tudi on zborovanja udeležil.

1. maja 1886. so začeli stavkati kovinarji v Chicagu in so demonstrirali po ulicah z zahtevo po osamurnem delovnem dnevu. Policija je pod poveljstvom nadzornika Bonfielda divjaško razgnala delavce. 3. maja je borec za pravice delavcev Spies organiziral veliko zborovanje delavcev. Policija je delavce napadla, streljala nanje in štiri ubila. Delavstvo je bilo ogorčeno in je naslednji dan 4. maja organiziralo protestno zborovanje v Haymarketu. Kapitalisti so zborovanje nasprotovale in zahtevali, da se prepove, župan Harison pa jim ni ugodil in je izjavil, da se bo tudi on zborovanja udeležil.

1. maja 1886. so začeli stavkati kovinarji v Chicagu in so demonstrirali po ulicah z zahtevo po osamurnem delovnem dnevu. Policija je pod poveljstvom nadzornika Bonfielda divjaško razgnala delavce. 3. maja je borec za pravice delavcev Spies organiziral veliko zborovanje delavcev. Policija je delavce napadla, streljala nanje in štiri ubila. Delavstvo je bilo ogorčeno in je naslednji dan 4. maja organiziralo protestno zborovanje v Haymarketu. Kapitalisti so zborovanje nasprotovale in zahtevali, da se prepove, župan Harison pa jim ni ugodil in je izjavil, da se bo tudi on zborovanja udeležil.

1. maja 1886. so začeli stavkati kovinarji v Chicagu in so demonstrirali po ulicah z zahtevo po osamurnem delovnem dnevu. Policija je pod poveljstvom nadzornika Bonfielda divjaško razgnala delavce. 3. maja je borec za pravice delavcev Spies organiziral veliko zborovanje delavcev. Policija je delavce napadla, streljala nanje in štiri ubila. Delavstvo je bilo ogorčeno in je naslednji dan 4. maja organiziralo protestno zborovanje v Haymarketu. Kapitalisti so zborovanje nasprotovale in zahtevali, da se prepove, župan Harison pa jim ni ugodil in je izjavil, da se bo tudi on zborovanja udeležil.

1. maja 1886. so začeli stavkati kovinarji v Chicagu in so demonstrirali po ulicah z zahtevo po osamurnem delovnem dnevu. Policija je pod poveljstvom nadzornika Bonfielda divjaško razgnala delavce. 3. maja je borec za pravice delavcev Spies organiziral veliko zborovanje delavcev. Policija je delavce napadla, streljala nanje in štiri ubila. Delavstvo je bilo ogorčeno in je naslednji dan 4. maja organiziralo protestno zborovanje v Haymarketu. Kapitalisti so zborovanje nasprotovale in zahtevali, da se prepove, župan Harison pa jim ni ugodil in je izjavil, da se bo tudi on zborovanja udeležil.

Zgodovina 1. maja je zgodovina borb svetovnega proletariata

Na zborovanju sta govorila ogromni množici Spies in Filden. Ko se je župan nekoliko oddaljil, da bi obvestil policijo, da gre vse v redu in miru, je inspektor Bonfield ukazal policiji napasti množico. V zmedji je nekdo vrgel bombo in policija je začela streljati v množico. Bil je nad sto mrtvih in ranjenih, ubiti je bil tudi en policaj, neki Degán.

Policija je artilarja na stolne delavce, ki pa jih je nekaj dni kasneje izpustila, razen osmih. V zaporih so pridržali Avgusta Spies, urednika «Delavskega dnevnika», Mihaela Schwaba, urednika, Adolfa Fischerja, črkovalca, Samuela Fieldena, vozniaka, Jurija Engela, trgovca, Oskara Neebeja, novinarka, Alberta Parsons, urednika lista «A larma» in Aloja Linga, mizarja.

21. junija 1886. so jih postavili pred sodišče. Razprava je trajala osem tednov. Predsednik sodišča in vsi porotniki so bili strupeni sovražniki delavskega razreda. Na smrt so obsodili Spies, Linga, Fischerja, Parsons, Fieldena Engela in Schwaba, Neebeja pa na 15 let ječe. Obtoženci so se med procesom mirno in hrabro obnašali ter obtoževali kapitaliste in kapitalistični red. Zaradi velikega ogorčenja ljudstva so kasneje Schwabu in Fieldenu spremenili smrtno kazen v zaporno kazen, Linga pa je napravil samomor. 11. novembra zjutraj so Parsons, Spies, Fischerja in Engela obesili v zaporih grofije Cook v Chicagu.

Ameriška federacija dela je imela v decembru 1888. v Saint Louisu svoj kongres, na katerem so sklenili, da začnejo odtodno borbo za osamurni delovni dan. Za začetek tega boja je kongres določil prvi maj 1890. v spomin na čikaške dogodke. Sklenili so tudi, da se vsako leto na ta dan organizirajo množične proslave in stavke v različni delavskega razreda.

Na predlog francoske delegacije je I. kongres II. Internacionalne, ki je bil leta 1889. v Parizu, sklenil, da postane prvi maj mednarodni praznik dela ter pozval delavce, naj ta dan javno iznesejo svoje zahteve in manifestirajo za svoje pravice, zlasti pa za osamurni delavnik. Delavstvo se je po vsem svetu navdušeno odzvalo temu pozivu. Proslava 1. maja 1890. je imela značaj borbenega mimohoda revolucionarnih sil mednarodnega proletariata. V Nemčiji, v Franciji, v Italiji, v Avstriji in drugih državah sta bili policija in vojska v pripravljenosti, da bi delavske nastope zadušila, toda prva proslava je imela velik uspeh.

Prvo razdobje zgodovine proslave Prvega maja je neoljubivo povezano z zgodovino II. Internacionalne. Vzporedno z oportunistom v II. Internacionalni za revolucionarni značaj. Za pariški kongres je leta 1889. na zahtevo nemške delegacije v svoji resolu-

ciji dodal kot zadnjo točko, naj se manifestacije izvedejo tako, kakor dovoljujejo razmere vsake posamezne dežele.

Na kongresu v Bruxellesu leta 1891. je angleška delegacija celovito zahtevala da se prenese proslavljanje proletarskega praznika na prvo nedeljo v maju. Zato se je proslava prvega maja zlasti v Nemčiji spremenila v dan malomeščanskih piknikov. V Angliji pa so «Trade Unions» proslavljali delavski praznik prvo nedeljo v maju. Na Zapadu oportunistom je v Franciji ni uspelo spremeniti proslavo prvega maja v meščanski praznik.

Vse drugače so praznovali prvi maj v Rusiji pod vodstvom resnične marksistične in revolucionarne Leninske partije. Tam proslava prvega maja ni ohranila svojega prvobitnega borbenega značaja mimohoda revolucionarnih sil proletariata, ampak je pomenila tudi pripravljane delavske množice in revolucionarne borbe ter vključevanje novih deset in stotisočev delovnih ljudi v borbi proti samoderžem. Prvi maj so v Rusiji proslavljali mnogokrat v krvavih spopadih s policijo in

vojsko. Toda niti enkrat niti zapor ni krival demomonstracij in zborovanj delavcev, ki so zapuščila prvo prvega maja. Prvi maj so proslavljali v Rusiji tudi med svetovno vojno. Po prvi svetovni vojni pa je proslava prvega maja v mnogih državah Zapravope pod vodstvom komunistični partij zopet zadobila svoj revolucionarni značaj.

V Trstu so prvo prvi maj v večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po zborovanju se napotili udeleženci v vrsti čez Korzo na Veliki trg. V večjem obsegu leta 1899. Delo je počivalo večih večjih podjetjih. Dopolnilo bil ljudski shod na vrtu restavracije «Alla nuova aurora» v Medija. Govorili so italijanski delavci, slovensko Kristan, mladi pa Panjek. Po z

ŽENA in 1. maj

Kaj pomeni ženi Prvi maj? Simbol borbe delovnega ljudstva je tistega ljudstva, katerega član je tudi žena, mati; simbol borbe je za boljše življenje sedanjega in bodočega rodu.

In lahko naj bi žena, mati stala ob strani te velike borbe, ki se bje za usodo njenih otrok? Kako naj bi sama ne dala vseh svojih sil, da bodo manifestacije Prvega maja čim bolj veličastne? To je dolžnost vsake žene, ker bo s tem okrepila vrste, ki morajo pokazati imperialistom, ki hočejo izkoristiti delovno ljudstvo, da se bliža konec njihovega gospodovanja nad človekom. To je dolžnost vsake žene, ker bo s tem dokazala, da hočemo po revolucionarni poti osvobodilne vojne naprej in da ne trpimo v svojih vrstah mlačnežev in hlapcev mračnajaštvu in šovinizmu, da hočemo resnično svobodo zase in za svoje otroke.

Nihče nam te svobode ne more kratiti: niti angloameriški imperialisti niti reakcionarji niti tukajšnji kominformisti, ki hočejo izrabiti naša internacionalna čustva v svoje šovinistične namene. Svobode nam ne more kratiti niti Sovjetska zveza, ki hoče kot velenja barantati z nami, pripadniki malega naroda.

Me moramo iti dalje ravno po svoji poti, kajti le na ta način bomo lahko gledale v bodočnost!

Žena — mati. Dala si življenje svojemu otroku. S tem si prevzela nase velikansko dolžnost. Otroku moraš ustvariti bodočnost. Njegova bodočnost pa je le v skupni zmagi delovnega ljudstva vsega sveta. Zato pogumno vstopi v to borbo! Prvega maja dokaži, da je klic »Naj živi borba delovnega ljudstva! Naj živi njegov veliki praznik Prvi maj!« tudi tvoje geslo.

M O D A

Dve spomladanski obleki za 15 letni deklici; prva je iz lahkega volnena blaga, druga iz svile s črtnim ovrtnikom, plašč pa je za 14 letno deklico.

ALI ZNAŠ LEPO zlikati možu srajco?

Lepo zlikati možko srajco je kar majhna umetnost, ki se vedno ne posreči; posebno na ovrtniku se rade naredijo gubice, ki spravijo natančnega moža v slabo voljo, kajti ne smemo pozabiti, da je tudi smučnejša spol nečimrni!

Srajco moraš močno navlažiti že prejšnji večer. Likalnik mora biti čist, precej vroč, likati pa moraš le v smeri nitk.

Pričenč z likanjem zadnjika, ki ga preganeš na polovico, položiš na mizo in zlikaš oba dela skupaj. Prav tako pregani na polovico sedelce na ramenu, na ta način zlikaš rokav, ki ga polikaš do zapetja. Zapetnik zlikaj najprej na notranji strani, potem šele na zunanji strani, nato primi rokav v zapetju in na rame-nih (zapetnik zlikaš) ter rahlo nategni, napravita se dve gubi, ki ju polikaš. Sedaj zlikaš še drugi rokav.

Ovrtnik zlikaj najprej na narobni potem pa na lični strani; podenj po-

loži dvakrat preganjeno volneno krpo; ne vleči! Nato potolci z zadnjim delom likalnika po blagu, ki se je nekoliko nabralo, potiskajoč ga proti ovrtnemu izrezu. Sedelce zlikaj na lični strani.

Nato zravnaj srajco na mizo in je več ne premikaj. Polikaj sedaj na notranji strani bočni šiv, sedelce in še enkrat zadnjik, kjer polikaš gube, ki so všite pod sedelcem. Položi potem na hrbtno stran srajce (na notranji strani) volneno krpo in nanjo desno polovico prednjika, ki jo sprva polikaj čisto narahlo, da se blago poleže, prav tako zlikaj levo stran, nato pa srajco zapni, še enkrat povleci z likalnikom in napravi tri-prste od ovrtnika na obeh straneh gubo, jo polikaj, srajco obrni, zlikaš rokave, tako da sežeta zapetnika do ramen, pregani za 10 cm spodnji del srajce, nato pa zlikaš srajco na polovico in vdeni v ovrtnik ribjo kost.

skoraj Stirioglati, ima ščite, večina ribe je velik dolg rep. Hrbel je ploščat. Na hrblu sta dve plavuti, prva je zelo kratka in ima strupeno bodico, ki pa človeku ne more priza dejati hudoga. Repna plavut je zadaj čisto ravno odrezana, kot pri malokateri ribi, je rjava, zadaj pa belo obrobljena. Zvezdogled je zgoraj temen, sivorjav in kot z moko posut. Ob straneh so svetlejši madeži, trebuh pa je bel.

Zvezdoglede love celo leto. Meso je izredno okusno. Posebno brodetu daje odlični okus in tudi meso ohrani v brodetu vse svoje odlike.

T. P.

Nasveti

Stekla očal umijš z vodo, v katero kaneš nekaj kapljic amoniaka, nato pa jih splakneš s čisto vodo.

Crve v pohištvu uničiš, če vbrizgaš v luknjice zmes iz 10 delov terpentina, 10 petroleja in 1 dela naftalina v prahu.

Obleke iz občutljive svile ne smeš sušiti na zraku, ampak jih daj med dve brisači in še vlažne zlikaj.

Zamaščene žametne ovrtnike očistiš, če jih nalahko zdrgneš s polovico čebule.

Obrabljeni kopirni papir še lahko uporabiš, če ga segreješ na peči ali soncu.

Blatne madeže odstraniš z dežnega plašča, če jih zdrgneš z gobo, ki si jo namočila v belem kislu.

Če imaš suho kožo, dodaj vodi, v kateri se umivaš, 250 g glicerina. Če pa je tvoja polt mastna, dodaj vodi 250 g kristalizirane sode.

Dodaj kremi za čevlje nekaj kapljic petroleja in usnje se bo lepše svetilo.

DIETA važen pripomoček za zdravljenje

Bolnik, ki ima vročino, odklanja po navadi hrano, ki mu sicer prija. Ne mara za meso, tudi ne za močne juhe, rad pa uživa, kolikor mu dopušča prebava, surovo sadje, predvsem jabolka. Ko začne vročina padati — na primer po gnojenju in angini — se mu tek povrne in bolnik si zaželi hrane, o kateri poprej niti slišati ni maral. Ta instinktivna želja organizma po spremembi v hrani nam nazorno dokazuje, kolike važnosti je način hrane za človekovo zdravje. Opirajoč se na dejstvo, je znanost v novejšem času dokazala, da je na nekatere bolezenske spremembe v človeškem telesu možno vplivati s primerno dieto.

Poleg že davno znanih prehranjevalnih načinov, pri tem mislimo zlasti na brezmesno prehrano in na dietične predpise pri bolnih na ledvicah, jetrih, želodcu in sladkorni bolezni, se v novejšem času priporočajo še razne druge diete. Najzgovornejši dokaz, kako globoko lahko posegamo v bolezenska dogajanja s primerno prehrano, nam je tako imenovana jetrna dieta, ki jo predpisujemo bolnikom s posebno hudo malokrvnostjo — perniciozno anemijo. Tem bolnikom, ki so tako, rekoč zapisani smrti, če jih ne zdravimo, pomagamo, če vsak dan zaužijejo 200 do 600 gramov jeter. Ker pa postane bolnikom takšen način prehrane čez nekaj časa zoprn, je razumljivo, če je farmacevtska industrija napela vse sile, da bi ustvarila visokovredne izvlečke iz živalskih jeter, ki bi jih lahko bolnikom vbrizgavali v obliki injekcij. In res poznamo danes preparate, pri katerih ena sama injekcija odgovarja učinku 600 gramov svežih jeter. Ugodno delovanje jetrne diete pa ni omejeno samo na perniciozno anemijo, ampak tudi za razne druge oblike malokrvnosti. Pogosto uživanje jeter krepi oslabiljeno telo in deluje regenerativno na celoten organizem.

Brezsolna dieta je važno pomagalo pri zdravljenju srčnih in ledvičnih bolezni. Tudi so zdravniki že zdavnaj spoznali praktično vrednost diete brez soli pri nekaterih oblikah tuberkuloze. Popolno opuščanje soli pri kuhi, pogosto uživanje sadja in neslan kruh so glavni znaki te vrste prehrane. Namesto soli uporabljajo pri tej dieti razne domače začimbe in pa mravljinčno kislino natrij. Če hočemo, da bi ljudje, ki so po boleznih težko shujšali, postali hitro debeli, jih moramo nekaj časa prehranjevati le z mlekom. Takim ljudem priporočamo ležanje in dnevno uživanje mleka, in sicer do 6 litrov.

Večdnevno, celo večtedensko uživanje surove hrane, priporočamo tedaj, če hočemo, da telo hitro izloči razne škodljive substance, ki so nastale v organizmu kot produkt presnavljanja. Stroga surova dieta dovoljuje samo uživanje svežega sadja in sočivja, mleka, jajc, medu in olja.

Važen zdravilen pripomoček je tudi post, ki ga držimo nekaj dni brez zauživanja kakršne koli hrane, edino žejo si tešimo z vodo, rastlinskimi sirupi in malo sladkanim čajem. Seveda je pa vsako pretiravanje zdravju škodljivo, kar pa velja tudi za vse vrste dietične prehrane.

Dr. S. S.

Zdravilne rastline

GLOG

Cvetoča rašelika in cvetoči glog sta pobelila gmajno. Saj ju poznate? Rašelika ima celo-robe, sveteče se liste, glog pa ima nežnejše in krpaste liste. Rašelika bo dala črne češnjice, glogovo cvetje pa bo prešlo v majhne rdeče plodove, ki so mokasti in svojevrstno sladkega okusa: otroci jih tu pa tam zobjejo in jim pravijo medvedove hruščice. Prav poseben vonj ima to glogovo cvetje, z zavezanimi očmi bi ga zavohal, pravijo, da je ta duh neprijeten, da spominja na pokvarjen sir.

Toda glog ni kar tako, ljudje vse premalo vedo o njegovi zdravilni moči; je pravo zdravilo za srce in ožilje, in prav podoben je znanemu naprstniku ali digitalisu, le da njegov vpliv ni tako močan. Dognal so, da krepi srce in niža pritisk krvi, da srce počasneje bje. Radi se zatekajo k njemu ljudje s poapnelimi žilami in pa ženske v dobi mene. Pa tudi za one, ki trpe na nespečnosti, ki so vrtoglavi, ki jih mučijo razni strahovi, ki jim brni in šumi po ušesih, je glog odlični tolažnik, če imajo vse te neugodnosti svoj začetek v bolnem srcu ali ni vse v redu s krvnim obtokom.

Kot zdravilo pijemo dvakrat do trikrat dnevno čaj iz cvetja. Nekateri naredijo tudi iz cvetja in plodov prašek. Iz plodov pripravljajo alkoholno tinkturo, in sicer vzamejo na pet litrov 70 odst. alkohola 2 kg suhih v prašek zdrobljenih plodov. To dalje časa močijo in tresejo, nato precede in tinktura je narejena. Pijemo po kapljicah, navadno pred tremi glavnimi dnevnimi jedmi.

Cvetje je vse bolj učinkovito sveže, ker posušeno izgubi mnogo na svoji moči, posebno če ni dobro spravljeno.

Glog je srednje velik grm ali pa majhno drevo. Raste po vsej Evropi. Les je lep rdeč in ga strugarji radi uporabljajo. Plodove jedo otroci in ptiči. Ponekod delajo tudi žganje iz njih, v nekaterih revnih krajih jih pa suše in ker so mokasti, jih zmeljejo in zmešajo z moko za kruh. Med vojno so tu pa tam seme teh hruščic žgali in kuhali iz njega okusno kavo. Posušeno listje se da odlično mešati s tobakom, marsikateri pipar to dobro ve. Če nalijemo na skorjo in korenine luga, se izloča iz njih lepa rjava-rumena barva.

Torej vsi, ki vam dela srce sitno, staj, poskusite se z glogom, ki pravkar ponuja v šopih svoje prelesto cvetje.

T. P.

Zvezdogled

RIBJI TRG

Čudno ime kaj ne? Tržačani mu pravijo boca in cao, oziroma boca in capo, to se pravi usta na glavi. Ima pa res čudna usta. Mi smo vajeni, da ima riba usta spredaj in lepo več ali manj zarezana v podolžni smeri telesa, tu pa so usta skoraj navpično na podolžno smer. Pa kakšna usta, polna zob, še na nebu so zobje. Oči so pa prav na vrhu glave, kot da ribo sploh ne briga svet okoli nje, marveč samo to, kar je nad njo, kot bi res štela zvezde. Zato se nikar ne čudite temu imenu. Vendar te oči na vrhu glave nimajo nič opraviti s kakim pesniškim ali znanstvenim razpoloženjem ribe, ki bi hotela pesniško doživljati lepotozvezdic ali pa zvezde znanstveno raziskovati.

marveč je to njena življenjska potreba v zvezi z vedno lačnim želodcem. Zvezdogled malo plava, večino življenja preživi ves zarit v pesek ali morskno blato. Kaj bi mu služile ob strani oči, kaj bo gledal pesek ali blato, njemu služijo oči le na vrhu glave, da gleda, kaj plava nad njim, da bo to spravil v svoja navpično odprta usta. Sedaj nam je jasno, zakaj so usta navpično zarezana in se navpično odpirajo. Toda hrana ne bi šla sama k njemu, zato jo vabi. Pod jezikom ima dolg izrastek, ki je kot črvček. Ko pomoli ta izrastek iz ust in z njim pobinglja, kdo bi si mislil, da ni to okusen morski črvček, tudi ribica ne, ki plava nad starim grešnikom zvezdogledom. Kaj je ribica kriva, če se ji zaboče sočnega črvčka. Ze je odprla usta, da ga zagrabi, toda v tem hipu so se že odprla strašna zobata usta in že strmo-glavi po navpičnih ustih navna ribica, kot pač vsa navna bitja, grozno usodi nasproti.

Zvezdogled je zavaljena riba. Dolga je največ četr metra. Glava je

NASVETI

UMETNI KAVIAR ZA KRUHKE

Na drobno sesekljaj črne olive in jih nato dobro zmešaj z nekoliko sesekljane sardele. Vmešaj potem precejšnjo količino limoninega soka in popra, namaži kruhke z maslom in nato še z debelo plastjo umetnega kaviarja.

SIROVI PREPECENCI

Vmešaj 25 dkg moke, 25 dkg vroči vodi raztopljenega masla, 15 dkg naribanega parmezana in 2 rumenjaka. Testo dobro zgneti, nato ga razvaljaj in izreži s kozarcem okrogle ploščice, jih namaži z vodo, daj na pekač, ki ga rahlo namažeš z maslom in peci v vroči pečici nekaj minut.

za tržaško kuhinjo

KORENJE V MASLENI OMAKI

Ostrži 1 1/4 kg rdečega korenja, ga zreži na drobne kocke in skuhaj v malo vode. Medtem razgrej dve žlici dresnega masla, dobro zmešaj in ko se speni, prilij korenje z vodo vred. Zmešaj, osoli, dodaj 1/8 l sveže smetane in še malo prevri.

DOBRA VZREJA TELET

je pogoj za povečanje mlečnosti krav

Vedno bolj smo prepričani, da so vsi napori za povečanje mlečnosti krav brezuspešni, če ne zadostimo osnovnim pravilom: stalna ter pravilna prehrana krav mlekaric in pravilna vzreja telet.

Prva napaka pri vzreji telet je ta, da vse premalo puščamo teleta na sveži zrak in sonce.

Hlev za vzrejo telet mora biti suh, ne pretopel, dovolj svetel in dobro zračen.

Takoj po otežitvi je krava navadno znojna od porodnih bolečin, zato je treba nanjo zelo paziti, da se ne prehladi. Pokriti jo moramo z odejo in ji dati topel napoj iz senenega drobirja in nekaj otrobi.

Teleso osuši krava z lizanjem, lahko pa teleta posipamo s suhimi otrobi, da ga krava laže lize; nikdar pa ga ne smemo posipati s soljo, ker se sol na toplem telesu topi in odvzema toploto, zaradi česar se telet prehladi.

Ko je telet suho, ga moramo podojiti, prej pa moramo z vlažno krpo (pomočeno v topli vodi) očistiti kravi vime in seske, nato iz vsakega seska izmolsti nekaj kapljic mleka, nakar šele privedemo telet k vimenu in podojimo. Po prvem sesanju telet oddelimo v bok (poseben prostor) in ga pripuščamo k materi prvi teden vsaki 2 do 3 ure, potem pa vedno redkeje, v starosti enega meseca samo trikrat dnevno, toda v enakih časovnih razdobjih.

Po vsakem sesanju moramo kravo izmolsti do zadnje kapljice mleka, predvsem pa mlade krave, pri prvi in drugi otežitvi.

Skrbeti moramo, da se posteljica izloči iz materinega telesa čim prej, če se pa ne izloči v 24 urah sama, pokličimo živalozdravnika.

Teleta lahko hranimo z mlekom na dva načina: s sesanjem ali pa z napajanjem.

Negativne strani sesanja so:

- 1) Količine posejanega mleka ne moremo regulirati.
- 2) Ko odstavljamo, prihaja pri teletu do motenj v prebavi.
- 3) Telet redkokaj izsesa vse mleko; od neposejanega mleka se kvari vime in krava mlečnost.
- 4) Dobro strani napajanja: natančno lahko uravnavamo potrebo mleka pri vsakem napajanju in za vsako telet.
- 5) Pri napajanju vzamemo vedno mleko zdrave krave in lahko tudi teletka jetične krave vzgajamo v zdravem teletu.
- 6) Pri napajanju lahko vodimo točen pregled izrabljene hrane.
- 7) Odstavitev teleta je mnogo lažja pri napajanju.
- 8) Bolje izkoristimo mlečnost krav z napajanjem.
- 9) Izprememba hrane po odstitvi ima lažje posledice.

Iz povedanega vidimo, da je teletu najbolje napajati. Mleko za napajanje ne sme biti niti prevroče niti prehladno, najbolje je s temperaturo 30,5-35,0°C, ki jo ima mleko takoj po molži. Mleko mora biti sveže in čisto, sicer telet dobi drisko. Nikdar ne smemo dati večje količine mleka od one, ki jo lahko telet izkoristi.

V starosti enega meseca in pol moramo teleta priučevati tudi na drugo hrano. V posodo denimo dobro zdrobljene otave, detelje ali lucerne, kakšno pest ovsenega zdroba, pomešanega z enakim količino otrobov.

Poleg obilne krme je treba teleta primerno negovati, dnevno čistiti z ostrejšo krtačo, umazana mesta prati s toplo vodo in čisto nastiljati. Če je pa lepo in toplo vreme, moramo dati teletu priložnost, da se giblje na zraku in soncu; uredimo tudi tekališča.

Ker je napajanje bolj priporočljivo kot sesanje, naučimo teleta piti iz posode. Paziti pa moramo, da telet mleko ne pije naglo in požrešno, zato tudi ne smemo dati vse odmerjene ko-

ličine mleka naenkrat, temveč večkrat po pol litra. Posodo za napajanje (najboljša iz pocinjene pločevine) moramo po vsaki uporabi takoj oprati, najprej s hladno, nato z vročo, vodo tik pred vsako uporabo pa še oplaknemo z mlačno ali hladno vodo.

Cepprav je dnevna količina mleka za prehrano telet odvisna od teže teleta pri porodu, pasme, od samega teleta, lahko računamo, da telet uporabi naslednje količine mleka dnevno:

- I. teden 2 do 4 kg mleka,
- II. teden 4 do 6 kg mleka,
- III. teden 6 do 8 kg mleka,
- V. teden 8 do 10 kg mleka.

Ta količina mleka je mišljena za plemenska teleta, ki jih odstavimo po 4 do 6 mesecih. Odstavitvi moramo teleta polagoma in ne prežgodaj. Ponekod odstavljajo teleta že z 6 mesecem starosti, posledica tega je, da najdemo tam zelo slab goveji naraščaj, zaostal v rasti, trebušast z vleknjenim hrbtom, z grobo in dolgo dlako. Od takih telet ne bo uspeha!

Navadno odstavimo teleta šele takrat, ko dobe prvi par stalnih zob

(sekalcev) to je v starosti 4 1/2 do 6 mesecev. Odstavljamo 2 do 3 tedne. Vsak teden opustimo en obrok mleka ali sesanje in ta obrok zamenjamo s kako drugo tečno hrano.

Nekateri živinorejci strokovnjaki priporočajo pri prehrani telet tudi zdravilne čaje, ki zboljšujejo tek, ščitijo pred žledno-črevesnimi boleznimi; služijo pa le kot dopolnilo mleku. Kuhamo jih iz sesekljane sena (na 1 kg sena se doba 6 do 7 litrov vode). Ko čaj precedimo, mu dodamo na en liter 1 gr. kuhinjske soli. Ta čaj dajemo teletu od starosti 1 meseca dalje po 0,25 lit. dnevno, nato pa dnevno količino čaja pri prehrani telet zvišamo, tako da dobi 2 meseca staro telet 3 do 6 litrov čaja dnevno.

Govejega naraščaja pa ne smemo prežgodaj uporabiti za razplod niti za delo, ker bi sicer zaostalo v rasti. Telice sivo-rjave švicarske pasme ne smemo pripuščati pred 1 1/2 letom starosti. Telice domače pasme pa nikakor ne pred 2 letoma. Le tedaj ima mlada živala dovolj časa, da se telesno in spolno pravilno razvije in daje močnejši, bolj zdrav podmladek.

Teletja hrana mora vsebovati dovolj beljakovin in mineralnih snovi, biti mora lahko prebavljiva, ne sme vsebovati preveč surovih vlaken, niti celuloze, ki je dovolj v grobi hrani (slama, slabo seno itd.).

KORUZNI MOLJ

Koruzni molj je metulj, katerega gosenica (navadno jo imenujemo kar črv), živi v koruznih steblih in storžih, jih razgrize in izvrta dolge rove. Zaradi tega škodljivca trpi pridelek koruze veliko škodo. Vsak črv uniči okoli 3 odstotke rastline. Če je v enem stebelju več črvov (do deset), je dovolj jasno, kakšna je škoda. Zato je nujno, da zatiramo tega škodljivca; zdaj je zadnji čas.

Koruzni molj (pyrausta nubilalis) je metuljček, ki čez krila meri 25 do 30 mm. Samica je skoraj enobarvna — rumenkasta, samec pa je nekoliko manjši in bolj temno-rjavkaste barve, z rumenkastimi lisami na krilih. Prvi znak, da je koruzo napadel koruzni molj, je ta da se prelomi in odpade metlica. Kjer se je metlica prelomila, vidimo luknjico in rumenkasto goseničje blato. Ako preiščemo rov, najdemo v njem 1 do 1/2 cm dolgo gosenico, Luknjice, skozi katere se je zarila gosenica, najdemo tudi nekoliko niže na stebelju; povsod pa obdaja luknjice goseničje blato. Steblo se zaradi rovoev večkrat prelomi in to nad ali pa tudi pod storžem.

Zaradi gosenice začne zrnje na napadenem mestu gniti in plesneti.

Razvoj tega škodljivca je naslednji: Gosenice prezimijo v steblih in naslednjo pomlad se zabubijo. Iz bub zletijo metuljčki, ki se pojavijo v drugi polovici maja in znesejo jajčeca na spodnjo stran koruznih listov, iz katerih se v 8 do 15 dneh izležejo gosenice. Mlade gosenice se takoj zarijejo v koruzno rastlino, kjer povzročajo, da se lomijo metlice, stebila in da mladi storži gnijejo. Ko dosežejo gosenice popoln razvoj, se poletni rod zabubi in že v avgustu se izležejo metuljčki, ki nam dajo drugi rod gosenic, ki prezimijo v steblih.

Na jesen, ko koruzna dozori, zlezejo gosenice v nižje dele rastline, v koreninski vrat, kjer prezimijo v koruznih štrcljih. Ako te dele podorjemo, zlezejo gosenice kmalu na površino zemlje, kjer prezimijo v drugih skrivališčih, v krompirjevi, volih steblih itd. Spomladi se gosenice zabubijo, in čez dva do tri dni so metuljčki.

Škodljivca je prav lahko uničiti, če poznamo razvoj. Predvsem je potrebno, da jeseni koruzno slamo spravimo ali okisamo ali pa kot neokisano vsaj do konca aprila damo živini. S tem smo uničili tudi vse gosenice, ki so bile v koruzni slami. Ako se je škodljivca razpasel, ga moramo korenito odstraniti: posekamo štrclje s koreninami vred, jih populimo, posušimo, zmečemo na kupe in sežgemo.

Ta škodljivca napada poleg koruze tudi še druge rastline z debelnimi stebli, kakor proso, hmelj, bob, konopljo, sladkorni trs in celo koprivo.

O prebavi krme

Kakšnim spremembam je prav za prav podvržena hrana, preden jo telo uporabi?

V gobcu žival hrano razgrize, zdrobi in zmelje. Pri tem se hrana pomeša s slino in škrob se začne spreminjati že v ustih v sladkor (glavno pri človeku in enokopitnikih). V želodcu se pomeša s kislim želodčnim sokom, ki začne delovati na beljakovine in jih spreminjati v enostavnejše snovi (peptone). Tudi škrob se spreminja v želodcu naprej v sladkor, in sicer zaradi sline, ki je prišla s hrano v želodec. V tankem črevesu se napolni že z deloma razkrojena želodčna vsebina s črevesnimi sokovi in žolčem. (Kakor vidimo, pride v črevesje tudi žolč in pomaga pri prebavi). Ti sokovi uničujejo kisline želodčnega soka in začnejo razkrajati beljakovine, ki se v želodcu še niso spreminile. Potem nadaljujejo razkrajanje škroba v sladkor, ki se je začelo že v gobcu in nadaljevalo deloma v želodcu. Nadalje razkrajajo ti sokovi tudi tolišče in jo spreminjajo v enostavnejše oblike, (mastne oblike).

Razen tega nastane v želodcu kvašenje, ki ga povzročajo bakterije. Razkrajajo se beljakovine in tvorijo se smrdljivi plini. Razkrajanje bi šlo še dalje, nastalo bi gnitje, kar bi bilo za telo strup. To gnitje za zabranjuje žolč, ki obdrži kvašenje v dopustnih mejah.

ŠPEKULIRANJE S CENTRALNO MLEKARNO V ŠKODO ŽIVINOREJCEV IN POTROŠNIKOV

Tržaški občinski svet je sprejel predlog o ustanovitvi centralne mlekarne s pogojem, da bo občina lahko nadzirala to ustanovo. Proti temu predlogu so glasovali zastopnik Ljudske fronte tov. Dekleva, independentisti in kominformisti. O ustanovitvi mlekarne so razpravljali na dveh sejah občinskega sveta.

Vprašanje centralne mlekarne je prišlo v ospredje, ko je vojaška uprava določila 10 milijonov kreditov ERP neki tvrdki iz Italije, ki naj bi zgradila mlekarno ter imela pri tem nekaj monopol. Razumljivo je bilo, da gre tu za zasebne interese podjetja, ki mu niso interesi pridelovalcev mleka in potrošnikov prav nič mar ter si hoče le zagotoviti masten zaslužek.

Proti tem špekulacijam, ki bodo nedvomno v veliko škodo našega kmetijstva, zlasti pa živinorejcev, se je najprej oglasila Kmečka zveza, ki se je začela zanimati, kako je z zadevo. Ustanovitev centralne mlekarne so nekateri zagovarjali, češ da bo to zelo koristno iz zdravstvenih in higienskih razlogov, ker pasteurizirano mleko ni nevarno za okuženje z malteško mrzlico in jetiko. Vse to so pa bili le izgovori za prikrivanje resničnih zasebnih interesov.

Z ustanovitvijo centralne mlekarne

bodo najbolj prizadeti naši kmetje, toda tudi potrošniki bodo morali vsaj deset lir dražje plačevati mleko v steklenicah. To mleko stane v drugih mestih nad 80 lir liter, medtem ko se pri nas prodaja mleko po 70 lir. Dostojni naši kmetje prodajali mleko neposredno potrošnikom ter so si na ta način lahko nekoliko pomagali. Pri nas se namreč ne pridelava dovolj krme, predvsem pa ne sena, in ga morajo kmetje za drag denar kupovati v Furlaniji. Če pa bodo zgradili centralno mlekarno, bodo morali kmetje prodajati mleko prekupčevalcem po mnogo nižjih cenah. V Padiški nižini na primer plačujejo kmetovalcem mleko po 50 lir liter. Naši kmetje bi pri tej ceni mleka ne mogli vzdržati in bi morali mlečno živino prodati.

To bi seveda bilo tudi v škodo poljedelstva, ker bi primanjkovalo gnoja. Naše kmetijstvo bi se upropastilo, potrošniki mleka pa bi imeli tudi le izgubo.

Pri vsem tem vsi omenjeni ugovori ne držijo. Pri nas ni malteške mrzlice, zdravstveno stanje živine je tudi precej ugodno in doslej ni bilo opaziti, da bi ljudje zaradi mleka utrpeli na svojem zdravju.

Z ustanovitvijo centralne mlekarne pa bi bile prizadete tudi mlekarice, ki živijo od tega, da nosijo v mesto prodajat mleko. Nadalje bi utrpela precejšno škodo pri evonizirski podjetja. Zelo prizadeti pa bi bili tudi trgovci na drobno, ker bi pili kmetje ob svoj glavni dohodek in bi morali še bolj omejiti svoje nakupe, zlasti obutve in obleke.

Iz vseh teh razlogov je dr. Dekleva, zastopnik Ljudske fronte, v občinskem svetu glasoval proti ustanovitvi centralne mlekarne. Za mlekarno pa so seveda glasovali vsi italijanski svetovalci, ki jim ni prav nič mar za naše kmete.

Pomlad v čebelnjaku

V panjih se je že pričelo živahno življenje. Čebelar naj skrbno očisti panj in postrga dno, predvsem pa mora natančno pregledati panj in ugotoviti zlasti dvoje: ali ima panj dovolj medu in drugič če ima zalego. Pregledovati moramo ob toplem in mirnem vremenu.

Mraz in prepahi utegnejo občutno škodovati čebelar in zalegi.

Pri tem pregledovanju ni treba gnezda razdirati in vseh satnikov jemati ven; dovolj je, da vzamemo le stranske satnike, da se prepričamo, ali je v panju dovolj medu. Zelo važno je, da se čebelar prepriča, ali je v panju matica. Če je ni, tudi zalega ne bo in čebelna družina se bo dan za dnem krčila.

Ali je matica v panju, se prepričamo, ako opazimo, da nosijo čebele obnožijo v panj, čeprav ni to vedno nezmotljivo znamenje. Če so čebele nemirne, če razburjeno šumijo, zlasti če se dolgo ne umirijo in nekako jokajo, ako jih z dimom ali drugače razdražimo, je to znamenje brezmatičnosti.

O matici se čebelar prepriča, če najde v satnikih zalego. Ako je to upotopil, mu ni treba dalje iskati matice. Vex pregled naj opravi kolikor mogoče hitro, da prepreči ropanje. Slednjič naj si čebelar za piše uspeh pregledovanja, da si prihrani ponovno delo.

Ker pa potrebuje zalega toplote, bi bilo skrajno nevarno odstraniti ji odejo, s katero so bile čebele opažene.

Če imajo čebele dovolj pokritega medu iz prejšnje dobe, je zelo priporočljivo, da odpremo med v satnikih z nožem ali vilicami; to vzpodbuja čebele kakor da bi jih krmili.

Če smo naleteli na kako trotovko in na samo trotovo zalego, opustimo v tej dobi vsak poizkus, da bi

ta trotov panj rešili, posebno zato, ker v tej dobi ni matice na razpolago in ker nas skušnjava uči, da tak panj nerad sprejemo matico. Najbolje je, da vzamemo sat za satom, poskropimo čebele z medeno vodo ter jih otresemo iz satnikov. Panj odstranimo, ometene čebele se tedaj navadno razgube po drugih panjih.

Ako naletimo na slabiče, jih združimo. To storimo tako: obema panjema damo dan prej enak duh, n. pr. s kafro ali meliso. Potem odvezamo obe matice in boljšo matico, to je ono, ki ima več zalege, spravimo v matično kletko, ki naj bo zamažena z voskom tako, da čebele matice same lahko oprostijo. Iz obeh panjev združimo satnike z zalego, druge čebele pa vse ometemo v isti panj. Drugo matico z nekaterimi čebelami pa spravimo za rezervo.

Zelo važno je tudi, da medišče v tem mesecu razširimo, če je bilo zoženo. Dodajmo tudi v vališče medstene zlasti ko je pričela obilna paša. Treba je pričeti s prevažanjem, to je odpreti je treba čebel medišče. Ko zasedejo čebele vse gazi v panju in postaja vedno vrzati v vališču vse črne čebel, je čas, da jih prevesimo. Glede prevažanja so med čebelarji v rabi različni načini. Nekateri odpro le medišče in postavijo prazne satnike vanj, ne da bi kakšno izvališče prinesli v medišče. Vendar je bolje, če odvezamo iz vališča vse satnike z zaprto zalego in jih prenesemo v sredo medišča. Satnike pa s svežo zalego ne pustimo v vališču in jih združimo ter ostali prostor napolnimo s praznimi, če mogoče izdelanimi satniki.

Na ta način dosežemo dvoje: razširimo se gnezdo za novo zalego v vališču in v medišču postaja vsak dan več prostora za med, ko izleze pokrita zalega.

KAKO HRANIMO SADJE in zelenjavo v skladiščih

Sadje in zelenjavo dobro ohranimo, če je brez okvar. Zato pa ju moramo izredno dobro pregledati in odbrati, kajti na ranjenih in obtočenih sadežih se kaj kmalu naselita plesnoba in gniloba, ki se širita potem tudi na druge, zdrave sadeže.

Da se plesnivost na sadju in zelenjavi, ki je v skladišču ali pa v trgovinah, ne razširja, je najbolje, da prostore steriliziramo. Sterilizacijo izvršimo takole: Okna in vrata dobro zapremo, špranje ter druge odprtine pa prelepimo s papirjem. V prostoru, ki ga razkužimo, pustimo vse predmete, v katerih hranimo sadje, ali zelenjavo (kose, zabojčke, police itd.). V staro pločevinasto posodo nasujemo žveplo in ga zažgemo. Takoj nato pa se odstranimo, vrata pa neprodušno zapremo. Pri gorenju žvepla nastaja žveplov dvokis, ki uniči vse glivice plesnivke ter povzroči želje gnilobe. Plin pustimo učinkovati 24 do 48 ur. Ta postopek razkuževanja je očen in učinkovit.

Sadje, ki ga hranimo v skladiščih, ne sme biti popolnoma zrelo, ko ga obremo z dreves, medtem ko morajo biti krompir, čebul ter druga zelenjava popolnoma zreli.

Sadeži se bodo dolgo ohranili pri nizki temperaturi. V ta namen grade posebne hladilne celice, s katerimi dosežejo, da znaša temperatura le nekaj stopinj Celzija nad ničlo. Ako nimamo na razpolago hladilnikov, izberimo čim hladnejši prostor.

Na sadeže, ki jih hranimo v skladiščih, vplivajo še svetloba, zračenje in vlažnost. V skladiščih sadja in zelenjave naj ne bo močne svetlobe. Nadalje naj bo sončna svetloba razpršena. Ob premočni sončni svetlobi bo krompir postajal zelenkast, ako pa je skladišče temnačno, bo pričel klti. Skladišča morajo biti dobro ne pa premočno zračena, ter primerno vlažna, kajti prevlažen zrak olajšuje razvoj plesnobe.

Da bodo sadeži prezračeni, jih zlagajmo v čim manjših plasteh; za to nam služijo letvaste police. Z zračenjem preprečimo, da se ne nabira vlaga, da se sadeži ne ogreje preveč ter da se odstranja ogljikov dvokis, ki nastaja pri dihanju rastlin.

Če bomo sadeže skrbno pregledovali in odstranjevali sadje in zelenjavo, ki se je pričela kvariti, si bomo prihranili velike izgube.

Vojni roman slovenskega naroda

DOBERDOB

PREŽIHOV

VORANC

IX

Gnjati je bilo vendar toliko, da se je izplačalo prigrizovati k njej kruh. Nekateri so ga še imeli od zjutraj, Demark pa in Amun, ki ga nista imela, sta ga dobila od drugih, ker je bil ravno velikonočni ponedeljek. Pri tem so pili kar iz steklenice. Zganje, star vinski tropinec, je bilo sladko in močno in jim je kmalu stopilo v glave.

«Na katero fronto bomo neki šli?» se je zanimal Demark.

«Najrajši bi šel na rusko fronto. Garantiram vam, da me od tam ne bo več nazaj», je odkrito dejal Grum in pogledal po tovariših.

«Kako misliš to?» je vprašal Pekol.

Nameste Gruma je odgovoril Amun:

«Ha, ha, saj je na oni strani jarkov tudi še svet...»

«In Rusi so naše krvi...» je poudaril Demark. Nekako v istem času je ruski carski veleposlanik Sazonov v Londonu podpisoval pakt, s katerim je Demarkov rojstni kraj in še dobršen del slovenske in hrvaške zemlje pripadel Italiji...

Izjava za izjavo je polagoma razbijala nevidni obod nezaupljivosti in strahu, ki jih je dotlej še vedno obdajal. Cez nekaj časa je Grum zamišljeno pripomnil:

«Brez Dervodela že lahko tako govorimo. Je sicer dober človek, toda prej se bo dal na kose raztrgati, kakor pa bi popustil.»

«Dervodel ni sam, taka je na žalost večina naših. Pogledj k tretji in četrti stotnji.»

«Da, to je tisti hudci — ne vemo kaj bi prav za prav...? Amunov glas je bil malodušen.»

Nastal je kratak in mučen odmor, med katerim je vsak zase nekaj razmišljal. Potem se je oglašil Stefanič:

«Stvar je pač taka: tudi jaz bi se boril, ako bi vedel zakaj. Vsi bi se borili, le verjemite mi. Toda tako...»

Demark se je poredno nasmehnil, menda mu je žganje najbolj nagajalo.

«Foprašaj Almerja, pa ti bo povedal, zakaj gre.»

«Almerju je lahko, ker je Nемеc. Nemoj vedo, zakaj je borijo.»

Grum je nakremžil obraz in odvrnil:

«Vraga ve, za kaj gre! Kaj bo njemu, ubogemu hudci, Koristila zmaga Avstrije...?»

Spet so zašli v zagato, iz katere jim je pomagal Pekolov vedri glas:

«Pijmo, tovariši, in pozabimo. Kar pride pa pride...»

In steklenica je znova zaklokotala.

X

Pomlad ni prizanesla niti majhnemu, domačemu vežbališču za barakami, ki se je imenovalo «Suhajdaeksercirplac». To bataljonsko vežbališče je dobilo ime po frajtarju Suhajdi, edini šarži ukrajinske narodnosti pri bataljonu. To je bil postaren rezervist, ki je pred več kot četrdesetimi leti služil pri ukrajinskem polku št. 15. K bataljonu je prišel že precej gluhi in sprva niso vedeli, kaj naj počno z njim, kajti mož ni imel o vojaških stvarih niti najmanjšega pojma več. Za tolažbo bi prav prišel, toda na nesrečo mož ni znal niti besedice nemški. Ker je bil pa frajtar, so ga morali za nekaj porabiti. Nekaj časa so ga uporabljali za nadzorstvo raznih hišnih opravil, posebno za čiščenje latrine in podobno, zaradi česar je dobil ime: latrina-frajtar. Toda čisto po naključju je feldvebel Rom odkril odleje neznanu Suhajdino sposobnost.

Rom je nekega dne iz dolgega časa gledal skozi okno, od koder se je videlo proti drvarnici, kjer je Suhajda z nekaj maroderji razkladal voz drv. In kaj je videl? Suhajda je maroderje postavil lepo v vrsto, vsak si je naložil na ramo poleno, nakar so drug za drugim z vojaškim korakom odkorakali proti drvarnici, v mimohodu zagnali poleno na kup in se spet v vojaškem koraku vračali nazaj k vozu. Suhajda je med tem enakomerno komandiral:

«Ena, dve, ena, dve.»

To je šlo brez prestanka celo uro. Od tistih dob so

Suhajdo uporabljali za tako imenovano posamično ekserciranje. To je bil za tako enoto, kakor je bil bataljon št. 100, zelo važen opravek, ker so vedno prihajali tudi rekruti, ki so šele oblekli vojaško sukno ter niso znali niti vojaškega koraka. Takih novicev seveda ni bilo mogoče uvrščati med ostalo, že šolano moštvo, ter so jih najosnovnejših vojaških ved morali posebej priučiti.

Suhajda je vežbal na tistem malem travniku za barakami od zore do mraka, v petek in svetek. Prostor je bil dovolj omejen, zato se je vsa vaja vršila bolj na mestu ali pa v krogu. Vse vežbališče je bilo pokrito z razbitimi stezami, ki so jih izhodili enakomerni koraki v črno zemljo tudi pozimi, ko je bila zmrzla. Te steze so bile podobne na tla položenim stopnicam in vežbojoci vojaki, ki so hodili po njih, so bili podobni skakajočim fazanom.

Suhajda je bil zelo ljudomil človek, vendar je imel nekaj čudnih lastnosti, pred katerimi so se rekrutom jezili lasje. Ena poglobitvenih je bila njegova zamišljenost. Bil je sposoben, celo uro gnati svoj: «Ena dve, ena dve, ena dve», ne da bi menda vedel, kaj dela. Toda to še ni bilo najhuje. Posebno veselje je imel do povelj: «Links um» (levokrog) in: «Kehrt eueh!» (s čelom nazaj). Kadar je vežbal ti dve kretnji in se je zraven zamislil, je bilo na vežbališču joj. Nekoč ga je praporščak Domin med vežbanjem opazoval izza barake in naštel nič manj kakor dvesto petdeset zaporednih povelj: «Links um!»

Ravno takrat sta vežbala rekruta Kapun iz Maribora in Zega iz tržaške okolice. Po dvesto petdesetih kretnjah na levo se je Zega nenadoma zrušil na tla in onesvestil. Morali so ga z mrzlo vodo spraviti k zavesti. Kapunu pa ni bilo nič. Potem so ugotovili, da je Kapun levičar.

In tega slavnega vežbališča je bilo nenadoma konec. Nekega jutra so prišli trije civilisti in zastopnik mestnega magistrata v uniformi ter vežbališče kratko malo razdelili na nekaj tucatov gred. Takoj drugi dan so se na teh gredah že pojavili železničarji z bližnje ranžirne postaje s svojimi ženami in otroki in jih začeli razkopavati. V osmih dneh se je Suhajdino vežbališče spremenilo v lep, obdelan vrt.

Usoda Suhajdinega vežbališča je moštvo bataljona zelo poparila. Kalivoda je zvečer tarnal, kje neki bo Suhajda sedaj učil nove rekrute, ki so še vedno prihajali. Toda še bolj, kakor to, je moštvo zanimal drugi pomen te spremembe. Almer je bil prvi, ki se je tega spomnil:

«Menj se zdi, da bo vojna še trajala, sicer bi vežbališča ne uničevali, je vzdihoval.

O večerih se je mnogo govorilo o ženskah. Vojaki, ki so imeli denar, so zvečer izostajali in ko so se vračali, so si pripovedovali razne stvari. Mnogi so izostajali celo brez dovoljenja.

Infanterist Held, največji kvantač pri stotnji, zdaj sploh ni prenehal s svojimi kvantami, kadar je bil doma. Bil pa je le redkokdaj. Znano je bilo, da ima v mestu več ženskih hkrati in da hodi zdaj k eni, potem k drugi. Posebno veselje je imel, da je s temi kvantami mučil zrele možakarje, a najbolj je imel na piki rezervista Erbmana, bledega, suhljatega moža kakih tridesetih let. Bil je šele dobrih štirinajst dni pri stotnji, a že je imel priimek «Bajonetpučer» (čistilec bajoneta). Nekega večera so ga namreč zalotili na latrini pri samouživanju. Posihmal se ga je večina izogibala, kolikor se že sam ni izogibal tovarišiji. Njegova strast je bila bolezen, ki ga je gnala v obup.

Tega Erbmana je Held zasledoval s svojimi kvantami in s svojimi serijami pornografskih slik ter ni odnehal prej, dokler ga ni spravil na stranišče. Potem se je cinično režal za njim:

«Oho, že gre, vidite, že gre...!»

V nedeljo dopoldne je bilo ukazano čiščenje pušk. Ker najlaže čistita dva skupaj, si je Held izbral za svojega tovariša Erbmana. Erbmana je držal za en konec vrvi, medtem ko je Held drgnil s puškino cevjo po vrvi sem

in tja. Med delom mu je vneto pripovedoval:

Sinoči sem bil v Betlehemiški ulici. Ko sem šel mimo številke tri, me je izza polodprtih vrat zaklical glas. Obrnem se in kaj vidim? Čisto mlado, skoraj še šolarsko dekletce! Saperlot, kaj pa je to? Človek bi moral biti naravnost prismojen, da bi šel mimo... Seveda sem šel z njo. Ali rečem ti, Erbman, to je bila pečenkica! To bi bilo nekaj zate, he...»

Erbman je strmel vanj s širokimi, bolnimi očmi in molčal. Held je bil prepričan, da je mož že popolnoma pod vplivom njegovih kvant in da ga strastno posluša; zato je z nasladi nadaljeval:

«Sicer je škoda takega dekleta, naravnost škoda. Tako mlado meso...»

Cez pograd se je oglašil Zapf, ki je včasih pritegoval Heldu:

«Ali je imela še trdo meso?»

«Se popolnoma trdo, prav kakor popek, ki začenja brsteti.»

«Pri kratkem molku se je Zapf spet oglašil:

«Toda za take reči je treba imeti denar, kaj ne?»

«Krono, nič več!» — je hvalil Held. «He, Erbman, drži no za vrv, sicer ne bova danes gotova.»

Erbman je med kvantanjem izpustil vrv, da je Heldu omahnila puška na tla. Pri tem je z odsotnimi očmi buljil v Helda, od njega se je pa obračal po pogradih, kakor da bi tam iskal zaščite:

Palirju, ki sicer tudi ni bil svetnik, je bilo Heldovega kvantanja dovolj; zato se je osorno zadržal:

«Nehaj že s svojimi čenčami! Kdo te bo pa poslušal!»

Potem sta se s Heldom začela pripraviti. Medtem se je Erbman izmuznil s hodnika in Held ga je opazil šele med vrati.

«Ha, ha, bajonetpučer že gre...!» se je nesramno zakrohotal, za njim pa še nekateri drugi.

Erbmana ni bilo več na spregled in Held je moral naprositi Talerhofovca Petriko, da mu je prijel za vrv. Kmalu nato je odšel Kalivoda iz barake, toda vrnil se je zelo hitro, kakor da bi ga kdo podil. Obstal je pri vratih in prestrašenih očih strmel po pogradih. Naposled je zasopel:

«Bajonetpučer visi za straniščem...»

Vse je planilo iz barake in jo ucvrlo proti latrini. Zadržaj za plankami je res visel Erbman, obešen na puškino vrv, privezano za žebelj, ki ga je bogve kdo tja zabil. Njegov blede, podolgovati obraz še ni utegnil posineti, toda izbuljene oči in konec jezika, ki mu je pokrival spodnjo ustnico, je pričal, da se je do smrti zadrgnil. Medtem ko so nekateri tekli po sanitetnega četovodjo Kafka, so drugi prerezali vrv in skušali obešenca oživiti. Toda vsi naporji so bili zaman. Ko je prišel Kafka, mu bi preostalo drugega, kakor položiti mrtveca na nosila in ga odpremiti v zasilno mrtvašnico zadaj za barakami. Nosili so ga nepokritega skozi špalir radovednežev, ki so pridregnili iz vseh barak. S čudnimi občutki je moštvo strmelo v Erbmanov posineli obraz, na katerem se je zrcalila nezrečena bolečina in težko očitjanje. Mnogi so se obračali v stran...

Na prvo stotnijo je legla težka mora. Nihče se ni brigal za divjanje feldvebla Roma, ki je razsajal, ker so brez komisije prerezali obešenčev vrv, dobro vedoč, da si hoče Rom izkričati le svojo kosmato vest. Vojaki so nemo obsedeli na pogradih, vsak je strmel pred in se izogibal očem svojega sosedu. Nenaden Erbmanov konec jim je pričaral pred oči kratko življenje, kiso ga z obesenjem skupaj preživel in ta spomin je vsakogar opominjal, ali ni morebiti tudi on kaj pripomogel k temu obupnem dejanju. Mnogi si niso imeli kaj očitati, toda stotnja si je morala priznati, da ga je pomagala tirati v pogubo. Dokler je živel, nihče ni imel pravega poguma, postaviti se na njegovo stran.

Borba na Golobarju

(Nadaljevanje s strani 8-9)

zanskega vodstva; četno, bataljonsko in celo poveljstvo odreda, da je bilo neprevidno. To potrjujejo tudi drobni podatki, ki so jih dali razni tovariši. Zbirališče na Golobarju ni bilo dovolj zavarovano, brez zadostnih izvidnic in straž, tako da so se Italijani nemoteno približali in iz neposredne bližine napadli taboreče partizane.

Italijanske sile so daleč prese-gale partizanske. Poleg bovske posadke, ki je štela nekaj sto mož (21 A sottosettore Plezzo), sta se udeležili napada tudi dve alpinski stotnji (648. in 409.). Italijani so prodirali iz vseh treh možnih smeri: skozi Ravna - planini Zakraj in Dol s Kobariškega, z Bovškega pa sta šli dve koloni, ena skozi Slatenk, druga iz Jablanc na Golobar.

Ce bi partizanske izvidnice stale na pravih mestih, bi Italijani kljub svoji premoči in oborožitvi doživeli pravi pokolj, zlasti v dolini Slatenika in spodnjem delu Golobarja. Tako se je pa vnela borba iz neposredne bližine na zelo neugodnem položaju za partizane, ko je Italijanom uspelo

presenetiti in zavzeti višinske postojanke. Naše cete so bile skoraj popolnoma obkoljene, edini možni umik so bile strmine proti Kozjemu bregu in Lipniku, ki so pa bile pod sovražnim ognjem.

Pomanjkljivost mladega in še ne preizkušene partizanskega vodstva je bila huda. Kljub temu so mladi borci pokazali, da so junaki. Borili so se v težkem položaju devet ur, od desete zjutraj do sedme zvečer, to se pravi, do trde teme, ko so se prebili. Italijanski poročili (poročili gorških karabinerjev karabinerjem XI. armadnega zbora Seg. 7-2, 28.4.1943 in Seg. 7-2 4.5.1943) poročata o tej borbi. Po italijanski cenitvi je bilo v borbi 1950 partizanov, Italijanov pa najmanj kakih 500, če ne več. Če pomislimo še na slabo oborožitev partizanov, ki so imeli poleg lovskih, večinoma še stare avstrijske puške se ne smemo čuditi težkim žrtvam, ki so jih imeli naši borci. Italijani navajajo 43 mrtvih, med temi tri ženske. Kakor hlode so fašistične zveri vlek-le njih mrtva trupla v dolino. Tudi po njih poročilu se je več kot stotina partizanov prebila in

odnesla celo orožje padlih, saj naštevajo med plenom le 27 pušk.

Med padlimi je bil težka izguba politkomisar Severnoprimskega odreda tovariš Florijan - Cveto Močnik iz Ljubljane, ki je bil določen za politkomisarja novoustanovljene Gradnikove brigade.

Padle partizanke so dale zgled partizanskega junaštva; borile so se do zadnjega naboja, nato je tovarišica Vera Palčić iz Polhovega gradca, da ne padejo v roke fašistov, ustrelila svojo sestro Francko, tovarišico iz Bovca in nato še sebe. Vse to se je vršilo med borbo, ko so skušale prebiti in plezale ter skakale čez skale, Italijani pa so jih pozivali, naj se predajo, da se jim ne bo zgodilo nič hudega.

Primorka, tovarišica Anamarija Pervanja, ki se je že januarja odlikovala pri napadu na karabinersko stražnico Zakriž (Cerkno), je s pištolo v roki prisilila Italijanskega oficirja, da jo je z večjo skupino partizanov pustil iz obroča. Bila je namestnik politkomisarja bataljona.

Gradnikova brigada se je nato formirala šele maja na Miji na pohodu v Beneško Slovenijo. Gradnikovi so nato v številnih borbah obilno masčevali žrtve Golobarja. Borba na Golobarju pa je bila zanje sicer težka, ampak dobra šola in preizkušnja.

Zgodovina ob Glinščici

(Nadaljevanje s strani 8-9)

jih je spremenil tudi naš človek zaradi tuje vpliva.

Prvotno pačenje in spreminjanje izvršnih slovenskih imen moramo pripisovati drugorodu, njegovemu neznanju slovenskega jezika, njegovemu nerazumevanju naše besede in pa njegovemu okornemu pravopisu. Ko pa se je v narodih prebujala narodna samobitnost ter je tudi pri Slovenceh rasla narodna zavest in zavest enakovrednosti z drugimi narodi, tedaj so se gospodovni narodi, pohlepni po zemlji in ugodnem življenju, zbalj prosvetnega in kulturnega dviga Slovencev. Oviralj so kolikor so pač mogli šolanje in izobraževanje slovenskega človeka, onemogočali so gospodarski in politični razvoj, uničevali so, kar je bilo slovenskega. In med to uničevanje

spadajo tudi sveta rodbinska in krajevna imena.

Toda v naglem razvoju človeštva napredno slovensko ljudstvo ni zaostalo. Maloštevilno slovensko ljudstvo se je dvignilo, kljub tlačanju in zatiranju, na višino velikih kulturnih narodov, in nekatere celo prekosilo.

Ceniti moramo in ohraniti našim potomcem kulturne pridobitve naših dedov. Preprečiti moramo nadaljnje pačenje, pretvarjanje in potujčevanje naših lastnih, pristno slovenskih imen, ne smemo dovoliti, da bi kakršno koli fašistično zatiranje in teptanje izrinilo naš jezik iz javnosti. Na tem ozemlju imamo enako pravico kot kdo drugi do uporabe lastnega materinskega jezika v javnosti, te pravice se bomo posluževali zavestno in s ponosom ter jo bomo branili.

(Nadaljevanje sledi)

NAŠE TRŽAŠKO GLEDALIŠČE

je gostovala v Ljubljani in Mariboru

Dr. ANDREJ BUDAL

Prizor iz veseligrice »Tri snubci«, v kateri so se mladi igralci z Brega uspešno uveljavili

Nekaj članov SNG za STO je delovalo v dobi fašizma, po požigu Narodnega doma in gledališke dvorane, po slovenskih odrih izven Trsta, posebno v Ljubljani in Mariboru. Fašistični zločini so povzročili, da so se razpršeni člani nekdanjega gledališča in mlajši igralci iz naših krajev, ki so se hoteli posvetiti gledališki umetnosti, umikali pred nasiljem v druga slovenska središča, da so se tam urili in izpopolnjevali in čakali prilike, da se vrnejo v Trst. V slovenskih središčih so zajemali iz vrelcev enotne slovenske kulture in so prinesli te pridobitve brž po zmagi v naše mesto. Tu so uveljavili in še uveljavljajo svojo odrsko izobrazbo, ki so si jo bili nabrali v obeh najvažnejših slovenskih kulturnih središčih. Svojih stikov z njima niso prekinili med svojim ustvarjanjem v Trstu, temveč jih vzdržujejo s potovanji, obiski in dopisovanjem. Tako se enotna slovenska odrska kultura nadaljuje na vsem slovenskem ozemlju do Jadrana.

Kmalu se je sprožila misel, da bi tržaški igralci nastopili tudi v Sloveniji. Nekateri so gostovali v poletju 1947 z »Vio Malo« Johna Knittla, ko je praznoval tov. Milan Košič petindvajsetletnico svojega umetniškega delovanja.

Letos se je gostovanje uresničilo v večjem obsegu. Od 14. do 21. aprila je bilo gledališče v Sloveniji in je igralo sedemkrat N. Ostrovskega »Donosno službo« v Ljubljani in Mariboru. Gledališki kolektiv se je okoristil s to prilikom, da se razgleda po slovenski domovini.

Ker se tržaškim Slovincem ni pravila krivica in škoda zaradi po-ziga Narodnega doma l. 1920 in ker mu šovinistični upravitelji obstoječih gledališč s potuho anglo-ameriške vojaške uprave še danes, pet let po smrti nad fašizmom, odrekajo pravico do tržaških dvoran, je edino stalno tržaško gledališče prisiljeno,

da vsa povojna leta neprestano gostuje; a ne odpirajo se rru, kakor potujočim igralskim družbam iz Italije, primerne obstoječe dvorane, posebno ne občinsko gledališče »Verdi«, do katerega imajo Slovenci prav tako pravico kakor Italijani, temveč mora iskati zasilne strehe po skromnih društvenih dvoranah. Izza informbrojevske resolucije mu novi nasprotniki odrekajo tudi te. Posledica je ta, da se tuje, netržaške družbe, ki prihajajo iz oddaljenih koncev Italije ali iz drugih držav, prosto širijo po tržaških odrih, domače stalno gledališče pa v mestu ne more do poštene strehe. V bistvu je torej usoda slovenske odrske umetnosti v Trstu samem prav malo boljša kakor pod fašizmom. Protislovenski duh je kljub porazu fašizma še zmeraj tako močan, da mu podlega večina italijanskih strank in anglo-ameriška vojaška uprava, ki uveljavlja zoper slovensko gledališče in zoper slovensko občinstvo zastarelo fašistično zakonodajo in podreja slovensko kulturno izživljanje italijanski šovinistični samovolji, ne meneč se za mirovno pogodbo in za temeljna načela o človeških pravicah. Vsako gostovanje SNG v pasu A je združeno z ovirami in je često tvegana igra z negotovim izidom.

Lepša, boljša in uspešnejša so gostovanja v pasu B, posebno v prenovljenem gledališču v Kopru, kjer ljudska oblast in VUJA družno podpirata kulturno izživljanje vseh treh domačih narodov v smislu mirovne pogodbe in po načelih o človeških pravicah.

Ista naklonjenost ljudske oblasti in javnih činiteljev do SNG iz Trsta se je pokazala v Sloveniji. Gostovanje tržaških umetnikov v obeh prestolnicah, je kazalo podobo bratskega sodelovanja s skupnim namenom, da se predstavijo čim bolj posreženo. Od ministrstva za znanost in kulturo do uprave ljubljanskega SNG in do vodstva ljubljanske Drame so pokazali

vsi činitelji glavnega mesta Slovenije tako skrb in vneto, da so popolnoma odpadle vse težave, s kakršnimi se mora SNG nenehno boriti na svojem domu v Trstu samem. Občinstvo je napolnilo ljubljansko Dramo pri vseh treh uspešnih predstavah. Edina nevšečnost je bila ta, da je bilo premalo prostorov in zato mnogi niso mogli k našim predstavam.

Po prvi predstavi v Ljubljani v soboto 15. aprila zvečer se je zbralo na odru vse članstvo SNG iz Trsta in članstvo SNG in Ljubljane, kolikor ga ni bilo na gostovanju v Jesenicah. Upravnik Juš Kozak je v lepem nagovoru izrazil bratska čustva ljubljanskih umetnikov in občinstva do tržaških rojakov. Očrtal je skupne in posebne naloge in borbe naših odrskih ustanov in čestital tovarišici Angeli Rakarjevi, ki je slavila za Ljubljano prav s to predstavo štiridesletnico svojega umetniškega ustvarjanja. S toplimi besedami se je spomnil jubilarke direktor Drame Slavko Jan. Prisrčen nagovor z novimi čestitkami tovarišici Angeli Rakarjevi je imel tov. Stane Sever v imenu ljubljanskega gledališkega sindikata. Upravnik SNG iz Trsta in predstavnik tržaškega sindikata Rado Nakrst sta v odgovoru poudarila pomen takih gostovanj in se zahvalila za čestitke in darove. Po predstavi je bil sprejem pri ministrstvu za znanost in kulturo. Minister Jože Potrč je v izbrano besedo podčrtal pomen tržaškega gledališča. Tov. Miroslav Ravbar je v svoji zahvali objasnili tržaške razmere. V nedeljo 16. aprila sta bili dve predstavi iste igre, ena samo za nastavljenca Litostroja. Po obeh predstavah so se tržaški in ljubljanski igralci prijateljsko porazgovorili o skupnih zadevah, obujali spomine in navezovali nove stike; tovarišica Angela Rakarjeva se je vsem zahvalila z občutenimi besedami.

V ponedeljek 17. aprila dopoldne so si tržaški gostje ogledali Litostroj in občudovali podjetnost in zagon nove socialistične države, ki gradi svojim narodom boljše bodočnost.

Popoldne se je tržaški kolektiv odpeljal v Maribor. Na mariborski postaji je čakal Tržačane slovesen sprejem z govori in pozdravi. V imenu Mestnega ljudskega odbora je prisrčno pozdravil tov. Fr. Rant, v imenu gledališkega sindikata tov. Kirbos. Pet dni, od 17. do 21. aprila, se je vršilo bratsko sodelovanje v gledališču in drugod, da bi se Tržačani počutili v Mariboru kakor doma — ne, mnogo boljše kakor v Trstu, kjer ni dvorane in poganjajo ovire kakor go-be po dežju iz tuje zlohotnosti in iz sovraštva do slovenske kulture. Maribor je pokazal svoje zlato srce in svoje globoko umevanje za vsa naša skupna vprašanja. Maribor je okušal nekoč avstrijsko, v drugi svetovni vojni pa Hitlerjevo raznarodovalno peto. Zato so mu usode tržaških Slovincem, njih raznarodovanje pod fašizmom in poskusi jezikovne brezpravnosti v sedanjem medvladju tem razumljivejši.

V torek in sredo zvečer sta bili dve predstavi »Donosne službe«, v četrtek zopet dve, popoldne in zvečer, pa vendar ni bilo mogoče ustreči vsem obiskovalcem gledališča. Upravnik mariborskega gledališča tov. Jaro Dolar je spremljal tržaški kolektiv na vseh njegovih mariborskih poteh in ustvarjal ob njem povsod tako prijetno ozračje, da smo se v petek 21. aprila zvečer neradi ločili od njega in od članstva mariborskega gledališča. Njegov govor v mariborskem gledališču po naši prvi predstavi v torek 18. aprila brani in bo brnel še dolgo v dušah tržaških gostov, posebno naše jubilarke Angele Rakarjeve. Za njim je toplo spregovoril njegov sodelavec, pisatelj in pesnik Danilo Gorinšek. Obe sta odgovorila tržaški upravnik in tov. Rado Nakrst.

V Ljubljani in Mariboru so Tržačani lahko opazili razliko med Trstom in Slovenijo glede gledališkega občinstva. Svobodni kulturni razvoj v Sloveniji je dvignil splošno življansko raven, da čutiljo ljudske množice živo potrebo po estetskih užitkih, kakršne nudi gledališče. To občinstvo je gledališko vzgojeno, disciplinirano, točno, pozorno, kritično, vajeno pravilne-

ga presojanja odrskega umetniškega dela, skratka združeno z umetniškim delom stalnega gledališča. Tržačani so tudi silno željni odrske besede in navdušeni za Slovensko narodno gledališče, a ker so bili vso fašistično dobo skoraj popolnoma oropani gledaliških predstav, ker sta se po l. 1945 tržaški šovinizem in nato kominformizem rada prepuščala nasilju in napadom na slovensko občinstvo in slovenske igralce, ker so zasedbene oblasti podlegle takim nakanam in dajale nasilnejšem potuho, odrekale dvorane, odbijale prošnje za predstave in ovirale gledališko delo s fašistično zakonodajo, s kršenjem mirovne pogodbe in s kratenjem temeljnih človeških pravic, slovensko občinstvo v Trstu še ni bilo deležno blagodejnega vpliva rednih predstav v urejenem stalnem gledališču; njegova življenjska in

Nadaljevanje na 14 strani

PROSVETA med ljudstvom

V prejšnji številki smo poročali o kulturno-prosvetnih razmerah v Bili; nji in daljnji preteklosti v Bregu. Danes pa že lahko govorimo o posrečenem, zelo posrečenem začetku novega kulturno-prosvetnega dela v prijazni vasi Boršt iz tega slikovitega in zanimivega kotička naše domovine. V nedeljo 23. t. m. je priredilo borštansko prosvetno društvo zelo lepo, prisrčno in zelo skrbno pripravljeno kulturno prireditev. Nastopili so trije odseki te domače prosvetne matice: dramska družina, mešani pevski zbor in godba.

Dramska družina je nastopila z veseligrice »Trije snubci«, ki jo je po MILČinskem priredil Ivan Vovk. Ta veseligrice je enodejanka v treh slikah. Zelo prijetno nas je iznenadila že čedna dvorana in ljubeč oder z lepo temnordečo zaveso. Ko ugasnejo luči v dvorani, se razsvetli na rampi vrsta luči in z gongom da inspicent znamenje, da se bo sedaj razprla zavesa. Drugo prijetno presenečenje je bila smiselno in resnično postavljena scenografija in pravilna igra razsvetljave; ogenj na ognjišču, sončna svetloba, ki sije skozi okno itd. Zamisel za to je dal režiser Jože Cesar, vse podrobno; stl pa so izdelali domačini sami. Vse to pomaga razbliniti vtis diletantizma in poudari resnost in pomen prireditve. Režiser Jože Cesar, scenograf SNG, je skrbno pazil na pravilno izgovorjavo igralcev. Mater Rezo je igrala Vesna Kosmačeva, Spelo Oiga Zobčeva, Vrtačko Marija Sedmakova; tri snubce Mateta, Lipeta in Lovreta so pa podali Mirko Kosmač, Bruno Zobec in Srečko Zobec. Vsi igralci so igrali naravno, dobro in so se sproščeno kretali po odru. Pravilno so zadel vsak svoj lik. Dobili smo vtis, da je igralca Oiga Zobčeva za nastopanje na odru zelo nadarjena. Lahko rečemo, da so bili vsi igralci v maskah odlični. Prav posebno pa je razveseljivo dejstvo, da so nastopili mladi ljudje, kar nam jamči, da je bodočnost društva s tem zagotovljena. Ni pa s tem rečeno da ne bi bilo dobro, če bi pri kakem drugem delu, ki ga bodo še naštudirali, igrali tudi starejši ljudje.

Sledil je s svojim programom mešani zbor, ki je bil številčno zelo močan. Zbor je bil v zadnjem času popolnoma razbit in ta nastop pomeni zanj novo življenje. Pel je čisto in do- bro ter z občutkom. Prav posebno sveži so bili ženski glasovi. Zbor je zapel Foersterjevo »Sem pevec«, Nedvedovo »Nazaj v planinski raj«, Jerebovo »Kam«, Zirovnikovo »Glejte, že sonce zahaja« in Nedvedovi »Na gore na gore, na strme vrhe« in Ce gorj pogledam na strme vrhe.

Med odmori je igrala godba zelo izrazito, lepo in čisto. Na koncu so mladinke nastopile s telovadno točko ob spremljevanju harmonike.

Dvorana je bila naravnost natrpana in vsi so z velikimi zadoščenjem in užitkom sledili dobremu sporedu ter niso štedili s priznanjem igralcem, pevcem in godbenikom.

Kulturno življenje goriških dijakov

(OB ZADNJI ŠTEVILKI MLADIH VZOROV)

Zelja, da bi v vezani in nevezani besedi pripovedovali o svojem življenju in o svojih borbah, o svojem hrepenenju po večnih vrelcih čiste umetnosti in o svojem gledanju na dogajanja po svetu, ki kipe okrog njih, je že v času Vajevcev in Frana Levstika navajala slovenske dijake k slovenskemu delovanju in izdajanju lastnih, na roko pisanih ali litografičnih lističev. Tudi dijaki slovenskih srednjih šol v Gorici so se po prvih letih splošne neorientiranosti in osamelosti zopet začeli buditi.

V lanskem šolskem letu so začeli izdajati dijaki višjih slovenskih srednjih šol v Gorici svoje mesečno glasilo, ki so mu dali ime »Mladi vzor«. Listič je vzbudil med dijaštvom že takoj v začetku precejšnje zanimanje, ki se je iz višjih razredov razširilo tudi na nižje. Prav tako je rasel krog so-trudnikov in v poznejših številkah, zlasti pa v letošnjem drugem letniku, najdemo med sodelavci vedno nova imena.

Ni lahko življenje slovenskega človeka, zlasti pa inteligenta, pod Italijo. Vlada je ustvarila s svojimi ukrepi, ali pa posredno preko raznih šovinističnih organizacij, ki delajo več ali manj z njenim privo-ljenjem in večkrat morda tudi z njeno podporo, tisto težko vzdušje, ki kot mora leži nad vsem našim kulturnim življenjem na Goriškem. To se pozna tudi pri delu naših dijakov v njihovem listu. Javno se namreč vidi, da so brez pravega vodstva in kadar to vodstvo obstoja, jih žal ne vodi v pravo smer. To izvira po eni strani iz dejstva, da se dobri profesorji iz strahu pred disciplinskimi in drugimi posledicami ne upajo usmerjati dijakov do poti, ki je nujna in edina za vsakega slovenskega dijaka, po po-

ti nove slovenske stvarnosti, ki se je v svobodni domovini uveljavila tudi na kulturnem področju in soustvarja novega socialističnega človeka. Po drugi strani pa imamo med vzgojniki tudi ljudi, ki so bežali pred to novo stvarnostjo, ki zapirajo pred njo oči ali jo celo sovražijo in hočejo to svojo slepoto in mrznjo prenesti tudi na mlajši rod.

Temu primerna je tudi vsebina posameznih številčk »Mladih vzorov«. Pesmi in proza, vse je še v isti začetni fazi, ki jo poznamo iz dijaških spisov izpred prve svetovne vojne, ne pozna pa ta vsebina današnjega življenja, njegovega razvoja in ne zajema svoje snovi in svoje moči; iz neizčrpnih vrelcev junaške narodno osvobodilne borbe, ne sledi junaškemu in veličastnemu podvigu naše povojne mladine v svobodni domovini, ne razmišlja in ne razpravlja o problemih in nalogah, ki pretresajo vse evropske narode in zlasti njihovo mladino. Pač pa srečamo tu neko nezdravo svetobolje, ali pa neko pobožnjaško mistiko, ki večinoma ni nič občutena, ampak je napisana na ljubo vzgojnikom one druge vrste, včasih pa je celo napisana pod njihovim neposrednim vplivom.

Tu in tam moramo priznati, da dijaki okrog »Mladih vzorov« prederejo ta obroč in da pogledajo izven začaranega kroga, s katerim so obdani. Takrat pokažejo svoj pravi obraz in svoje bistvo. To so svetli žarki, ki nam pokažejo, da je v slovenskih dijakih v Gorici še dovolj zdravih in svežih sil, ki jim bodo pomagale preko vseh ovir k napredku in k pravim vrelcem nove slovenske narodne in ljudske kulture.

SPORED ODDAJ V TEDNU
od 28.4.50 do 4.5.50

Poročila v slovenščini vsak dan ob 7.00 (ob nedeljah ob 7.30) 13.00, 19.30, in 23.05. Poročila v italijanščini vsak dan ob 6.45 (ob nedeljah ob 7.15) 12.45, 19.45 in 23.00. Poročila v hrvaščini vsak dan ob 18.45. Pregled tiska v slovenščini vsak dan ob 14.45. Pregled tiska v italijanščini vsak dan ob 14.30. Politične aktualnosti v italijanščini vsak torek, sredo, četrtek in petek ob 17.30. Vsak dan od 6.30 do 6.45 in od 7.15 do 7.30 (ob nedeljah od 7.00 do 7.15 in od 7.45 do 8.15) jutranja glasba.

Petek 28.4.50: 12.00: Veder opoldanski spored, 12.30: Italijanske narodne pesmi, 13.15: Glasbene slike, 13.45: Ljudska univerza: Zgodovina družbe (slov.), 14.00: Igra vaški kvintet, 18.00: Sportni pregled (ital.), 18.15: Chopinove skladbe, 19.45: Sindikalna vprašanja (ital.), 20.00: Uganite kaj igramo (ita.), 20.30: Slušna igra (ital.) 21.30: Cesar Franck: Simfonične variacije, nato lahka glasba, 22.00: Življenje jugoslovanskih narodov (slov.), 22.20: Večerne melodije.

Sobota 29.4.50: 12.00: Opoldanski koncert, 13.15: Arije iz Mozartovih oper poje sopranistka Slavica Batluta, 13.45: Gospodarski pregled (ital.), 14.00: Mali ansambel Radia Ljubljane, 17.30: Operetna in filmska glasba, 18.00: Pionirska ura (ital.), 18.30: Italijanski zbori, 20.00: Hrvatski kulturni pregled, 20.30: Hrvatske pesmi, 20.45: Politični pregled (slov.), 21.00: Veder sobotni večer (slov.), 21.30: Poje pevski zbor društva «Slavko Skamperle» iz Sv. Ivana, 22.00: Večerni koncertni spored.

Nedelja 30.4.50: 8.15: Opera uvertura, 9.00: Kmetijska ura (slov.), 9.30: Kmetijska ura (ital.), 10.00: Folklorna glasba, 10.45: Oddaja za Bujšćino (hrv.), 11.15: Slavnosti pred mikrofonom, 11.45: Našim ženam (slov.), 12.00: Glasba po željah (slov.), 13.15: Dvorak: Slovanski ples, 13.30: Pionirska ura (slov.), 14.00: Glasba po željah (ital.), 17.00: Oddaja za podeželje (slov.), Pojeje «Fantje s Krasa», 19.45: Poje mladinski zbor Slovenske filharmonije, 20.45: Politični pregled (ital.), 21.00: Vesela ura (ital.), 22.00: Sportni pregled (ital.), 22.15: Iz opernega sveta.

Ponedeljek 1.5.50: 8.00: Prvi maj — delavski praznik (ital.), 8.30: Prvi maj v pesmi in prozi (slov.), 9.00: Partizanski prvi maj (hrv.), 9.15: Orkestralna glasba, 10.00: Trst 1945 leta (slov.), 10.30: Zborovska glasba, 11.00: Prvi maj po svetu (ital.), 11.45: Naša mladina, 12.00: Koncertna glasba, 13.15: Narodne pesmi raznih narodov, 13.45: Nastanek delavske himne (ital.), 14.00: Pomlad v glasbi, 16.00: Pogovor v dialektu, 16.15: Sportni pregled, 16.30: Simfonični plesi, 17.00: Mučenički iz Cikaga (ital.), 17.15: Glasbene slike iz Italije, 18.00: Vladimir Nazor: Veli Jože (hrv.), 18.30: Komorni zbor poje hrvatske in srbske narodne pesmi, 20.00: Branislav Nušić: Sumljiva oseba, slušna igra (slov.), 21.00: Pojeje italijanski operni pevci, 21.15: Literarna revija (ital.), 22.00: Iz življenja jugoslovanskih narodov (ital.), 22.20: Veder glasbeni spored, 22.15: Italijanske romane.

Torek 2.5.50: 12.00: Veder opoldanski spored, 12.30: Dueti iz Donizettijevih oper, 13.15: Solistična glasba, 13.45: Kulturni pregled (ital.), 14.00: Operna glasba orkestra Radia Ljubljane p. V. Janeza Znidarja, 18.00: Ljudska univerza (ital.), 18.15: Igrajo godalni orkestri, 20.00: Opera.

Sreda 3.5.50: 13.15: Pevski koncert basista Korošca Vlada, nato lahka glasba, 13.45: Gospodarski pregled (ital.), 14.00: Igra veseli kvintet, 17.45: Italijanske vesele popevke, 18.00: Z našim ljudstvom (ital.), 18.15: Mozart: Simfonija v g-molu, 19.45: Liszt: Preludiji, 20.00: Pojeje slovenski kvinteti in kvarteti, 20.30: Radijski obzornik 1950 (ital.), 20.45: Debussy-jeve klavirske skladbe, 1.00: Slušna igra (slov.), 2.00: Iz življenja jugoslovanskih narodov (slov.).

Četrtek 4.5.50: 12.00: Iz opernega sveta, 13.15: Iz romantičnega glasbenega sveta, 13.45: Našim ženam (ital.), 14.00: Pester spored izjava Stojan Sjenovič s svojo kapelo, 18.00: Samospeli Marijana Lipovška, 18.20: Znanе uverture, 19.45: Baletna glasba, 20.20: Pogovori o jeziku (slov.), 20.30: Komorni zbor iz Trsta, 21.00: Radijski obzornik (slov.), 21.35: Prokofjev: Koncert za violino in orkester v D—duru, 22.00: Potovanja po socialistični Jugoslaviji (ital.), 22.20: Operetna in filmska glasba.

Prizor iz filma «Veliki grešnik», ki so ga te dni igrali v Trstu

Filmska KRONIKA

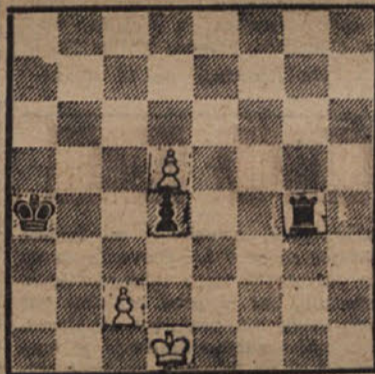
Filmsko podjetje «Zvezda filma» v Beogradu je izdelalo nov umetniški film «Jezero». Scenarij za film je napisal Jugoslav Djordjević, režiral ga je Djukić, uglasbil pa Mihajlo Vukdragović. «Jezero» je tretji jugoslovanski umetniški film, ki obravnava socialistično izgradnjo Jugoslavije. Zivahno dejanje se odigrava v hercegovskih vasi. Vsi prebivalci se morajo izseliti, ker je nevarno, da preplavi vas veliko jezero. To selitev pa skušajo preprečiti sovražni elementi, ki pod vodstvom vaškega župnika, nagovarjajo kmete, naj ne zapuščajo svojih hiš. Mladi komunist Mato pa se uporno bori proti sovražni propagandi, kateri so kmetje v nevednosti podlegli. Eden izmed kmetov, ki se protivijo selitvi, je kmet Peter, čigar otroka pa se pridruži aktivnim borcem in graditeljem socializma. Končno spregleda tudi njun oče Peter, prepreči sabotažo pri izgradnji hidrocentrale ter postane član novo osnovane kmečke delavske zadrage.

Poleg večjega števila mesečnikov je makedonsko filmsko podjetje «Vardar» film pravkar dokončalo tri kratkometražne filme, in sicer: «Vesela mladost», iz življenja pionirjev, «Ljudska tehnika» ter «Bombaž za združnih polja». Isto podjetje je izdelalo tudi dva kratkometražna filma: «Pet let ljudske republike Makedonije» in «Po dolini Vardarja».

Študija

Za samostojno analizo prinašamo naslednjo študijo:

Beli: Kd1, Sc6, e2, d5 (4 figure)
Crni: Ka4, Tg4 d4 (3 figure)
Beli na potezi dobi.

Rešitev priobčimo prihodnjič.

MNOZICEN MOSTVENI TURNIR ZA POKAL 1. MAJA

V torek se je v veliki dvorani na «Stadionu 1. maja» vršil šestveni šahovski turnir za pokal 1. maja, ki se ga je udeležilo 9 moštev, ki so bila razdeljena v A in B grupo. V A grupi so prvo in drugo mesto osvojili dijaki A in svobodni poklic A z 27 in pol točkami, tretje pa novinarji A z 24 točkami pred gledališčem A. V B grupi so zmagali dijaki C pred novinarji B.

Rezultati posameznih kol so naslednji:

PRVO KOLO: novinarji B - gledališče B 4:0; svobodni poklic A - svobodni B 4:0; novinarji A - dijaki C 3:1; gledališče A - dijaki B 2:2; DRUGO KOLO: dijaki A - gledališče B 4:0; dijaki C - gledališče A 3:1; svobodni A - novinarji A 3:1; novinarji B - svobodni B 2:2. TRETJE KOLO: dijaki A - svobodni B 4:0; novinarji A - novinarji B 4:0; svobodni A - gledališče A 3:1; dijaki C - dijaki B 3:1. ČETIRTO KOLO: svobodni A - dijaki B 4:0; svobodni B - gledališče B 3:1; novinarji B - gledališče A 2 in pol: 1 in pol; novinarji A - dijaki A 2:2. PETO KOLO: novinarji A - gledališče B 4:0; dijaki A - gledališče A 4:0; svobodni A - dijaki C 4:0; novinarji B - dijaki B 2:2. ŠESTO KOLO: dijaki A - dijaki B 4:0; gledališče A - gledališče B 4:0; novinarji A - svobodni B 4:0; novinarji B - dijaki C 3:1. SEDMO KOLO: dijaki C - gledališče B 4:0; dijaki B - svobodni B 3:1; dijaki A - svobodni A 2 in pol, 1 in pol; novinarji A - gledališče A 2:2. OSMO KOLO: gledališče A - svobodni B 4:0; dijaki A - dijaki C 4:0; svobodni A -

novinarji B 4:0; dijaki B - gledališče B 3:1. DEVETO KOLO: novinarji A - dijaki B 4:0; svobodni A - gledališče B 4:0; dijaki C - svobodni B 3:1 in dijaki A - novinarji B 3:1.

NOVI MOJSTRSKI KANDIDATI V JUGOSLAVIJI

V Jugoslaviji so se zaključili širje turnirji prvokategorikov, ki so dali nekaj novih mojstrskih kandidatov. Ti so: Ivan Kukovec, Smederevac, Carev, Jonke, Živanov, Pavlovič in Nikolac. Na enem izmed teh turnirjev je sodeloval tudi naš stalni šahovski sodelovalec tov. ing. Sikošek, ki je osvojil drugo mesto in mu je manjkala samo ena točka za osvojitve naslova mojstrskega kandidata.

TURNIR V BUDIMPESTI

Na turnirju kandidatov za svetovno prvenstvo so odigrali doslej 8 kol in stanje je naslednje: Boleslavski 5 in pol točke, Keres 5. Bronstein in Stahlberg po 4 in pol, Najdorf 4. Szabo, Smislov in Kotov po 3 in pol, Flor in Liliental po 3 točke.

Nadaljevanje s 13 strani

kulturna raven se ni mogla dvignati vzporedno z ravnijo v Sloveniji, njegovi gledališki vzgoji se poznajo sledovi viharjev nasilja, pozna se razburkanost gledaliških usod, nestalnost in negotovost predstav samih, ubožnost in tesno okolje predmetnih odrov, dosegljivih z dvema tramvajema in še kakšno strmo potjo. Sovražniki slovenskega gledališča v Trstu bi občinstvo radi razdvajali, razkrajali, dezorientirali, odtujevali, dezorganizirali, duševno tlačili in večali v njem občutek manjvrednosti. Prav zato je gledališko ozračje v Trstu precej drugačno kakor v Sloveniji.

Igralci in uprava so se vsega tega v Sloveniji posebno jasno zavedeli. Podobne vtise odnašajo iz Slovenije v Trst liste naše skupine, ki hodijo v Slovenijo na poučne obiske, kjer imajo priliko prisostvovati kakšni predstavi, videti slovenska gledališča, kulturne in industrijske ustanove in primerjati razvoj v Sloveniji z omenjenimi senčnimi stranmi na Tržaškem. Takih skupin je zmeraj več. Prav te skupine pripomorejo, da se učvrstijo vezi med matičnim narodom in tržaškimi Slovenci.

Taka skupina je bil tudi naš gledališki kolektiv. Dasi ni mogel prisostvovati predstavam ljubljanskih in mariborskih umetnikov, ker je sam, igral, se je vendar razgledal v razne smeri tudi izven gledaliških sten. Kakor je

PO TRŽAŠKIH KINEMATOGRAFIH

VELIKI GREŠNIK

Veliki ruski pisatelj Dostojevski je leta 1866. izdal svoj znameniti roman «Igralec», v katerem opisuje svoje grenke izkušnje, ki jih je preživel v tujini: prevzela ga je igralska strast, obupno se je zadržil in se šrt vrnil v domovino.

Film «Veliki grešnik» nam ne poustvarja romana, niti ne zajema njega duhovne globine, je pa spretno prikrojena filmska zgodba, ki se deloma naslanja na roman, deloma na življenje velikega pesnika. Film nam torej prikazuje duševno borbo človeka, ki ga prevzame igralska strast, da vse bolj in bolj propada, dokler ga njegov genij

ne dvigne iz zablod in mu pomaga, da napiše dramo svojega življenja.

Vso to zgodbo je režiser prenesel v romantično dobo 19. stoletja v Wiesbaden, kjer so se po igralnicah shajali literati, umetniki in odlični dostojanstveniki tedanje Evrope; posrečilo se mu je, da je ustvaril okolje, v katerem se obzeleni mizi razgaljajo najnižje človeške strasti. Tako zažive pred nami zlasti figure mladega pesnika, grofične Pavline, njenega očeta generala Ostrovskega, njegove matere in ravnatelja igralnice de Glasa.

Dostojevskega je predstavljal Gregory Peck, ki ima vsestranske igralske sposobnosti, da je zmogel prepričljivo izoblikovati najrazličnejše faze svojega duševnega razpoloženja. Kar najbolj primerna igralka mu je bila izvrstna igralka Ava Gardner. Med igralci so se odlikovali še: Melvyn Douglas, Walter Hustin ter Frank Morgan.

Film je tehnično in igralsko dober ter precej učinkovit vendar pa te vrste filmi le redkokdaj popularizirajo prave vrednote umetnin in njihovih avtorjev.

ČITAJTE

Naše tržaško gledališče je gostovalo v Ljubljani in Mariboru

v Ljubljani obiskal Litostrojo, si je ogledal v Mariboru več kulturnih zavodov in industrijskih podjetij. V torek 18. aprila je upravnik mariborskega muzeja Bogomir Teply razkazal naši skupini znanstvene zaklade svojega zavoda. Posebno nas je vse prevzela dvorana, posvečena narodno-osvobodilni borbi. Op Lackovi slikli smo šele do dna dojeli jedro Potrčeve drame «Lacko in Krefli». V sredo 19. aprila smo se odpravili v Tezno v tvornico avtomobilov. Taka šetnja mimo stotin in stotin delavcev in delavk, strojev in peči, od posameznih kosov železa do dovršenih avtomobilov, vzbuja v človeku začudeno strmenje nad zavistjo, ki bi rada zadržala ta industrijski zagon v socializem rastoče države. Kakšna slepota je udarila ljudi, ki lastnim bratom in sobojnikom iz borbe ne privoščijo zdaj prostega razmaha in svobodnega življenja! Isti dan popoldne smo videli mogočno hidrocentralo na Dravi, občudovall velikanske turbine in se končno začudili ob sklepnih pripombi o nevarnosti, ki preti tej napravi: da bi Jugoslaviji nagajali, bi Avstrijci radi speljali Dravo drugam. Tak

podvig bi vodili nazaj v Hitlerjevo dobo. V petek 21. aprila smo zdrčali po prelepem Ptujskem polju v Strnišče in si ogledali velikanske dvorane, kotle in cevi za izdelovanje aluminija. Tudi tu smo čuli, da nevoščljivi sosede nevedno rovarijo zoper podjetje in tako izpričujejo, da so zašli daleč od pravega socializma.

Da je Jugoslavija na pravi poti in da ne bodo njeni narodi nikdar podlegli nakanam tuje zavisti, to prepričanje smo srečavali povsod in je našlo posebno jasen izraz v sredo 19. aprila zvečer v govornih tovarštev Fr. Ranta, Globačnika in Miroslava Ravbarja ob sprejemu pri Mestnem ljudskem odboru v Mariboru.

Ljubljanski in mariborski doživljaji so se vtisnili vsem članom SNG za STO globoko v spomin. Tržaške prilike in težave jim dan na dan vsiljujejo primerjanje med tem, kar so videli, in tem, kar gledajo okoli sebe, in utrjujejo v njih prepričanje, da slovenska kultura na Tržaškem lahko uspeva samo ob tesnem sodelovanju s čvrsto in bujno rastočo kulturo matičnega naroda.

PRVE TEKME V ŠPORTNEM TEDNU ZDTV

Colja zmagovalec na mednarodni kolesarski tekmi

Preteklo soboto je bila v okviru »Sportnega tedna ZDTV« mednarodna kolesarska dirka za pokal 1. maja. Proga je bila razdeljena na dve etapi. Tekme so se udeležili Jugoslavlani, Avstrijci, Italijani in kolesarji Tržaškega ozemlja.

V prvi etapi so se tekmovalci spustili s štarta pred kopališčem Cedas v Barkovljah nekaj čez 12 uro. Vozili so mimo Sosljana v Devin, nazaj proti Sosljanu, preko Nabrežine, Proseka, Opčin na Bazovico in Boljunec. Kmalu sta se ločila od ostalih dirkačev Jugoslavan Bat in Tržačan Seller, ki ju je vodilna grupa prehitela šele na vzpetinah ceste, ki vodi proti Smarjam nad Koprom. Ta cesta je bila že na lanskih kolesarskih dirkah okoli Tržaškega ozemlja trd oreh tekmovalcem in tudi letošnjim dirkačem ni prizanašala. Zaradi neprestanih okvar pa vse do Umaga še ni bilo videti, kdo bo prvi.

Po Umagu so vozili na čelu Locatelli, Fontanot, Polak in Strain, ki je zaradi okvare na kolesu nekoliko zaostal. Borba med prvimi tekmovalci je bila zelo ostra, saj je Fontanot komaj 10 metrov pred ciljem prehitel tovariše in privozil prvi na cilj.

Rezultati prve etape:
1. Fontanot (Veloklub Trst); 2. Locatelli (Italija); 3. Polak (Jugoslavija); 4. Malabrocca (Italija); 5. Coretti (Trst); 6. Strain (Jugoslavija); 7. Colja (Proleter, Koper); 8. Poredski (Jugoslavija); 9. Todorovič (Jugoslavija); 10. Sironi (Jugoslavija); 11. Bat (Jugoslavija); 12. Schneider (Avstrija).

V drugi etapi so tekmovalci štartali v Portorožu. Grajzer, Colja in Javornik, od katerih se je Colja vidno oddaljeval, so kaj hitro pustili za seboj sotekmovalce, ki pa so upali dohiteti vodilno grupo na serpentinah iz Rižanske doline do Sežane. Toda Colja tudi na teh serpentinah ni po-

ustil in se je razdalja med njim in ostalimi tekmovalci vse do Razdrtega povečala za 11 minut. Na Skofijah je množica športnikov že dognala, da Colja ne bo samo prvi v drugi etapi, ampak tudi najbolje kvalificiran tekmovalce. Ko je že nekoliko utrujen, a vendar z veliko brzino privozil po naporni cesti od Boljunca na Ključ, skozi Montebello v ulico Rossetti, ga je zajelo navdušeno ploskanje in pozdravljanje gledalcev. Privozil je 157 km dolgo progo v času 5.28,16 s povprečno brzino 29,711 km na uro. Za njim je privozil Locatelli, potem Fontanot in Strain.

Vrstni red druge etape:
1. Colja Boris (Proleter-Koper); 2. Locatelli (Italija); 3. Fontanot (VC Trst); 4. Strain (Jugoslavija); 5. Malabrocca (Italija); 6. Javornik (VC Trst); 7. Braško (Proleter); 8. Coretti (Lonjer); 9. Della Santa (Proleter); 10. Rinaldi (VC Trst); 11. Denne (Avstrija); 12. Bosi (Italija); 13. Todorovič (Jugosl.); 14. Bat (Jugosl.); 15. Stronj (Jugosl.); 16. Micič (Jugosl.);

Tov. Perlot otvarja »Sportni teden ZDTV«

Cona B - cona A 4:1

Gost dež je močil v nedeljo openško igrišče, kjer sta se srečali v nogometni tekmi reprezentanci cona B in A. Teren je bil zelo razmočen in je tržaškim igralcem vzel vsjo sigurnost. Zabili so samo en gol in še tega takoj v začetku igre, potem pa so popustili. Ko so močnejši Istrani pokazali, da se dežja ne boje in da jim celo prija, so Tržačani izgubili pogum in ko jim je nasprotnik zabil še dve enajstmetrovki, je našim igralcem pošla vsa dobra volja. Upamo, da bo Tržačane ta poraz marsičesa naučil, da bodo napake popravili in prišli temeljito pripravljeni na bližnjo mednarodno nogometno tekmo z ljubljanskim Odredom, ki je bila zaenkrat sicer preložena. Moštvo tega nogometnega kluba bo kaj hud nasprotnik, saj vemo, da je premagal s 7:3 Napredak, ki je vodil v lestvici druge jugoslovanske nogometne lige.

Istrski nogometaši so zmago zaslužili. V svojih vrstah imajo odlične igralce, ki so pokazali, kako je treba igrati. Zaradi prehudega dežja je moral

soodnik Tramari zaključiti tekmo s prvim polčasom.

Moštva sta nastopila v sledeči postavi:

CONA B: Moscolin, Scheri, Gianni; Corbato, Perentin, Apollonio; Ulcigraj, De Grassi, Zetto in Colman.

CONA A: Pischiutta, Velussi, Scapin; Porporati, Carmi, Scherlavaj; Corsini, Buje, Stabile, Ermani in Krečič.

—O—

Tekme v namiznem tenisu

V soboto je bil na Stadionu Prvega maja turnir v namiznem tenisu za Pokal 1. maja. Nastopilo je 28 igralcev. Prvo mesto je zasedel Tomšič Jože (Dijaški dom) drugo Tomšič Drago (Dijaški dom) tretje Koren Jože (Klub novinarjev) četrto, peto, sedmo in osmo mesto pa so zasedli Berce, Skrinjar, Hreščak, Dolenc in Sislina.

Danes ob 19. uri se bodo isti igralci srečali na Stadionu Prvega maja v tekmi v namiznem tenisu z reprezentanco cona B.

—O—

Sv. Ivan zopet prvi na turnirju v odbojki

Na Stadionu Prvega maja so v torek nastopili naši odbojkaši za Pokal 1. maja. Igrala so moštva; Sv. Ivan, Dijaški dom in Klub novinarjev. Zmagalo je moštvo Sv. Ivana, ki bo jutri ob 8. uri skupno z moštvom Dijaškega doma nastopilo na igrišču Stadionu Prvega maja v finalni tekmi v odbojki s Klubom mornarjev iz Pirana in Sportnim krožkom iz Buja.

Sv. Ivan so zastopali: Beorchia, Govorcin, Corsi, Meneghetti, Zula, Lozej, Giorgetti;

Dijaški dom pa igralci: Bizjak, Semec, Stoka, Pernarčič, Favento in Križmančič.

Rezultati: Sv. Ivan — Dijaški dom 2:0 (1:14, 17:15)

Sv. Ivan — Klub novinarjev 2:1 (15:2, 9:15, 15:10)

Dijaški dom — Klub novinarjev 2:1 (15:16, 7:15, 15:9)

Preostale tekme
Tudi letos daje mladina našemu Prvemaju svoj pečat. Zopet vidimo, ko se ob večeru bližamo kruškim vsem mladino, ki se pridno vadi za svoj prvomajski telovadni nastop. Najbolj živo je seveda na stadionu, ki v resnici vse bolj postaja središče vse naše sportne mladine. V teh dneh so se priprave že podvojile.

Mladina se pripravlja, da bo tudi letošnji Prvi maj zopet za vse prazniki mladosti. Sport navaja mladino k sodelovanju, k bratstvu. Prva srečanja, ki so že bila na sporedu sportnega tedna in na katerih so poleg domačih športnikov sodelovali tudi Jugoslavlani in Italijani, so nam to potrdila. Zato je naša naloga, da mladino v njeni želji po bratskem sodelovanju, spoznavanju in cenjenju podpremo. Obiščimo tekme, ki so še na sporedu in nesebično dajmo priznanje tistim, ki ga zaslužijo.

Pri obisku teh tekem ne bomo razočarani. Športniki so nam ob otvoritvi obljubili, da bodo dali vse sile za boljši uspeh svojih tekmovalcev.

Naloga je torej tudi na nas, da pripomoremo po naših močeh, da bo prvomajski športni teden v resnici kar najbolje uspel!

Danes:
TURNIR V NAMIZNEM TENISU med reprezentanco cona A in cona B Tržaškega ozemlja.
Začetek ob 19. uri.

SPLOSNI SAHOVSKI BRZOTURNIR
Začetek ob 19. uri.

Jutri v nedeljo:
FINALE TURNIRJA V ODBOJKI med cono A in B Tržaškega ozemlja
Začetek ob 16. uri.

SAHOVSKI DVOBOJ na 10 deskah med cono A in B.
Začetek ob 10. uri.

MEDNARODNI TURNIR V KOSARKI
Sodelujejo moštva iz Jugoslavije, Italije in Trsta.
Začetek ob 10. uri.

FINALE SAHOVSKEGA BRZOTURNIRJA
Začetek ob 14. uri.

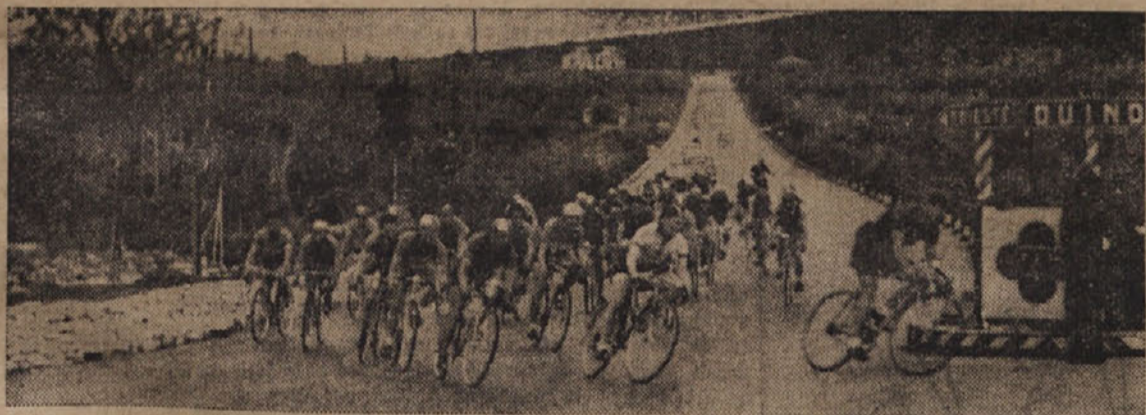
FINALE TURNIRJA V KOSARKI
Začetek ob 14. uri.

MEDNARODNA NOGOMETNA TEKMA
je bila odpovedana, ker je postalo igrišče zaradi obilnega dežja za nogometno neprimerno. Preložena je na poznejši datum.

V ponedeljek 1. maja:
TELOVADNI NASTOP
Začetek ob 14. uri.

TEK NA 5 KM
Začetek ob 16. uri.

ZAKLJUČEK
»SPORTNEGA TEDNA ZDTV« in razdelitev nagrad ob 18. uri.

Izenačenost med kolesarji je bila zelo velika. Colja je bil edini, ki je ušel iz skupine ter sam vozil proti cilju. Na sliki vidimo skupino dirkačev, ki slede pobeglemu Colji.

UGANKA ZA BISTRE GLAVE

Vodoravno: 1. glavno mesto ljudske republike, 7. rimski pesnik, 11. sila, jakost, 14. celina, 15. pokrajina v Mali Aziji v starem veku, 16. zastopnik, 18. podredni veznik, 19. tuje žensko ime, 20. mitološki praded Rimljanov, 21. žensko ime, 23. število, 24. paket, brez vsebine, 26. prevozno sredstvo, 28. kratica za minul teden, 29. podoben, 30. uniforma, 31. kazalni zaimek, 32. živec (tujka), 34. prebivalci velike celine, 36. podzemlje, kakor so ga imenovali stari Grki, 39. površinska mera, 39. sorodnik, 40. staro ime za Pirenejski polotok, 42. špranja, odprtina, 43. del glave, 45. priprava, pristoj, 46. prostor za odpadke, 47. sorodnica, 48. južno sadje, 49. kajti (srbhvr; i = j), 50. veznik, 51. kovina. — Navpično: 1. uradni odvzem, 2. oster, javen nastop proti komu; žalitev, 3. žensko ime, 4. ključ, serpentina, 5. pivski vzklík, 6. arterijska enota, 7. obvliti; prisiliti, 8. okrašana sličica, 9. hoti, 10. kras, ponos, 11. privlačne, zanimive, 12. del voza, 13. vabljivost, skrivnostna sila, 17. pokrajina v Zadnji Indiji, 22. nenadoma, 24. pristanišče na Jadranu, 25. otočje v Indijskem Oceanu, 27. zopn, odbijajoč, 28. vzdikati, vpti, 30. majhna sku-

Križanka

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
14						15						
16						17				18		
19				20					21	22		
23			24					25	26			27
28			29									
34			30			34				32		33
						35			36	37		38
			39				40				41	
42					43			45				
46										47		
48					49			50			51	

pina, ki skupno nekaj dela, 33. plezati, 35. nobeden, 37. del živalskega telesa, 41. pripadnik evropskega na-

rođa, 42. glas trganja, 43. rastlinski škodljivci, toda tudi človek jih ni vesel, 44. enota skandinavskega denarja.

Šifrirana brzovjaka

B — — — D
C — — — F
— G I — E
H — — — —
G — — — —
— C A —
A — H — C
J B — F —
— — — —
— — — —
G I D E —
A — — — —
— — — —
— — — —

Poslahi so jo iz neke tovarne. Kaj sporočajo?

REŠITVE

Ni praznik, predragi mi, naše življenje, življenje naj bode ti delaven dan. Ne samo kar veleva mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan; S. G.

1. Noč ima svojo moč — 2. Vsi ljudje vse vedo — 3. Vsak pometaj pred svo. jim pragom — 4. Kdor visoko leta, nizko pače — 5. Kar mačka rodi, vse miši lovi — 6. Danes meni, jutri tebi. Soj — kan — Solkan.

LIUDSKI TEDNIK

Odgovorni urednik
KAVS FRANC

Tiska z dovoljenjem AIS-a
Tržaški tiskarski zavod
v Trstu, ulica Montecchi 5

Rokopisi se ne vračajo

Dobrohoden nasvet

Ne upaj si v Istro že enkrat, Pandullo,
ker s tem bi pripravil v obup svojo mulo
tržaško. Poveži očetovo culo
in vrni se v peto spet žvečit čebulo.

piše
PEPI

Pepa, strela vendar v tebi,
z onim, kar si sporočila
mi v poslednjem tvojem pismu,
si me res razveselila.

Toda ves pretekli teden,
poln nevšečnih pripetljajev,
me je spravil z ravnotežja.
Brez tržaških otročajevo

namreč ni mogoče zlepa
ukreniti česarkoli.
Saj si brala v časopisih:
domišljavi in oholi

strahopetni tresoritci,
temnopolti čeljustači
so se vtaknili v volitve
v Istri. Vneto kot čvekači,

ki prodajajo kravate,
britvice in makarone,
prepričujejo Istrane,
domačine avtohtone,

naj bežijo z rodne grude,
naj odrečejo se lasti
zemlje svoje in imetja
raje, nego da v oblasti

Ljudske fronte bi živeli,
Dobrot! Vidiš, Pepa moja,
tem oglodkom, rase perje,
ker jih svet več ne obsoja

radi duxovih podvigov.
Toda grčavi Istrani
dobro pomnijo kulturo,
ki jo širijo Rimljani.

Cim zagledajo pred sabo
laško šobasto pijavko,
instinktivno se ozrejo
za primerno zamahavko.

In potem se reši človek!
Ne zaleže, ne koristi
pomirljivo pričevanje,
češ da to so čurnalisti,

mirni, radovedni gostje.
Puntar ne pozna prevare,
njemu ni do kompromisov
ne do sprave. Grehe stare

ne pozabi in zahteva:
komur je do lastne glave,
naj ne blati pridobitve
ljudske volje in postave.

Beračenje

(Dne 22. in 23. aprila so tržaški študentje obhajali svoj »brucovski«
praznik — festa della matricola.
Ves Trst se je zgražal, kako so »ne
birali«
prispevke za slavnostno krokarijo).

PRVI BERAC: Pasje je to življenje. Človek tu stoji na ulici, gladuje in zmrzuje izpostavljen je dežju in soncu in mora čakati je iztegnjeno roko, da mu kdo vrže kako raztrgano liro. Za spremembo ga pa še sem ter tja zapro.

DRUGI BERAC: Da, žalibog je tako. In jaz živo obžalujem, da nisem poslušal svojega očeta, ki mi je vedno dejal, naj študiram.

PRVI BERAC: In kaj bi bilo potem?

DRUGI BERAC: Potem bi lahko ustavljal in hrulil ljudi na cesti, hodil po trgovinah in stanovanjih ter fehtaril, da bi bilo veselje.

PRVI BERAC: Res je. Ampak nekaj si pozabil omeniti.

DRUGI BERAC: Kaj pa?

PRVI BERAC: Da bi moral biti italijanski študent.

„Delo“ in svinje

MIHEC: Hahaha! »Delo«
piše, da v conji B svinje žrejo seno. Tu je pa res na mestu beseda: Iz te moke ne bo kruha!

JAKEC: Druga beseda je bolj na mestu: Iz tega sena ne bo — špeha;

SOVJETSKI (TROJANSKI) KONJ

Končno se je glede Tržaškega ozemlja oglasila tudi Sovjetska zveza in predlagala imenovanje guvernerja. Sovjetski agent v italijanski kominformistični partiji Pajetta pa je iz strahu, da ne bi italijanski in tržaški kominformisti izgubili pridobljenih si simpatij pri italijanski fašistični reakciji, kar hitro pojasnil, da daje prihod guvernerja edino možnost za povratek tržaškega ozemlja k amadrepatriji. Vsa ta komedija z našim guvernerjem pa dokazuje razen mešetarstva sovjetske politike tudi dejstvo, da je pravcata zgodovinska laž, da so si Trojanskega konja umislili Heleni. Resnica je pač, da je ta konj pristna sovjetska iznajdba in da je moderna izdaja te zamisli le izpopolnjen patent ruskega strokovnjaka. Vzporedno s tem je mogoče sklepati, da plemo današnjih tržaških kominformistov izvira iz plemena Trojancev, saj so tudi Trojanci zavlekli izdajalskega konja sami v svoje mesto.

ČUDEŽNO OGLEDALGE

Predsednik naših dolarkratov
napisal članek poln strupa
s »podležin«
ga je nazval
v popadkih besa in ubupa.

A glej nerodno to zadevo:
ko bojevito je vihtel pisalo,
ko umski svoj izcejal je produkt
pokaže podleža mu ogledalo...

Ginjenost

Italijanski študentje iz vseh pokrajin so se te dni zbrali v Trstu, da proslavijo svoj običajni letni praznik, ki je po tradiciji namenjen sprejemu novih vpisanih mladih dijakov. Po temeljiti krokariji, za katero so na svojevrsten način zbrali sredstva, so šli študentje v nedeljo zjutraj na magistrat, da županu Bartoli-ju izročijo običajne zastave, ki naj bi ostale kot trajen spomin za to in ono, vse večinoma v zvezi z »amadrepatrijo«.

Kronika pravi, da je bil župan, ko je imel nagovor, ves ginjen in da so mu solze silile v oči. Še bolj ginjeni pa so bili nekateri študentje, ki sploh niso mogli ziniti besede.

Ta kronika je pravilna. Kajti zdravniška veda nas uči, da ginjenost rada prevzame starce in — izkrokance.

Mihec in Jakec

MIHEC: Čudne goste smo imeli te dni v Trstu. Praviijo, da so to bili študentje. Toda pa njihovem

obnašanju bi človek sodil, da so kaj drugega.

JAKEC: Da, žalostna jim majka! In to so bočoči vodilni možje!

MIHEC: Ali misliš, da so sedanjni vodilni možje bili tudi taki, ko so »študirali«?

JAKEC: Ne vem. Premisli, kako se obnašajo danes v javnem življenju, in — sodi sam!

ODLOČIMO SE ŽE...

V Milanu je dejal grof Sforza, da Italija pričakuje, da bodo Zapačnjaki izpolnili svojo obvezo (impegn) z dne 20. marca 1948.

Casopisje, posebno angleško in ameriško, je grofa Sforzo podučilo, da tu ne gre za nikakvo obvezo, ampak samo za predlog (proposta), ki bi postal obveza šele, če bi ga vsi prizadeti pogodbeniki sprejeli.

Hud udarec za starega diplomata, ko mu dokazujejo, da ne zna razločevati pomena besed. Da se ta blamaža nekoliko zabriše pred do-

mačo javnostjo, so dvignili gonjo proti volitvam v conji B.

Nato je grof Sforza spet nastopil v parlamentu in govoril o »izjavi«
(dichiarazione) z dne 20. marca 1948. Toda De Gasperi je nekaj dni nato zopet fantaziral o »obvezji«.

Odločimo se! Obveza, predlog ali izjava? Malo več pazljivosti bi bilo že na mestu. Kajti drugače bo treba spet uprizoriti kako gonjo proti nedolžnim sosedom in — blamaže ne bo konec!

Kameleon

Značajnost on po svoje si tolmači:
mu v krvi je, da dela kompromise.
Za to — kar meni, tebi nič — zgodi se,
da Gombač včeraj, danes je Gombacci.

Pa ni dovolj mu, da ime si pači:
Kot da bi srajco menjal, prelevi se,
iz ene stranke v drugo preseli se;
ga radi tega vest prav nič ne tlači.

Ko zveš, ta tudi »milite fedele«
je bil, boš rekel: »Ta je pa od strele!«
Kaj mu edina skrb je konjunktura.

Kaj še! Možakar ta tako »jo juraj«,
ker mu edina skrb je konjunktura
ki na izust pozna ga vsak — pri-
sklednik.

DODO

Človek, ne boj se

Einsteinovi pristaši in učenci
so se lotili nove coprnije
z razvijanjem atomske energije,
ki se ne ude nobeni konkurenti.

Ta dan vedó že vsi zelenci,
kako so napačne vse teorije
in nauki ničeve filozofije
o snovni in duhovni eksistenci.

Vsi torej iz atomov smo zmašeni,
iz drobnih zrn, satanskega porekla:
tj. jaz in vse, kar nas obdaja.

Zato politikantje premeteni,
ki jim za enkrat tudi ni do pekla,
odlašajo z atomskim ringaraja.

Med vrstani

Slavnost v občinski palači. Ko
so mu italijanski študentje izročili
razne zastave, je tržaški župan
imel nagovor, v katerem je
med drugim dejal:

— »Vi ste sinovi tistih, ki so v prvi
vojni na Krašu pustili svoje življenje
za domovino.«

Med vrsticami: Župan bi moral
načrtjevati: »In mi, ki smo danes
na krmilu, delamo z vso paro na
to, da boste sledili zgledu svojih
očetov!«

„MANIFESTAZIONE PATRIOTTICA“

Pod tem naslovom je »Giornale di Trieste«
napisal solzavi članek o neumnostih,
ki so jih »advatisocietari goljardis«
počenjali v preteklih dneh
po tržaških ulicah, ko so z nočnimi
posodami pobirali na banditski način
denar meščanov in ko so nosili razne
reklamne napise.

Tržaški sovinst: Bravo, ragazzi, vi ste cvet naše kulture in garancija njen razvoj...